

Nr 189.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt, m. m.; given Stockholms slott den 6 april 1951.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels jämlikt § 87 regeringsformen antaga härvid fogade förslag till

1. lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt; samt

2. lag angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904 (nr 48 s. 1) om samäganderätt,

dels antaga härvid fogat förslag till

3. förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340),
dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Förslaget om ändringar i jaktlagen har till syfte att — utan rubbning av grunderna för lagstiftningen — åstadkomma förbättringar på vissa punkter, där de nuvarande bestämmelserna vid tillämpningen visat sig mindre tillfredsställande. Ändringarna i samäganderättslagen och vapenförordningen äro omedelbart betingade av vad som föreslås beträffande jaktlagen.

Den första fråga som beröres i propositionen avser jakten på öppna havet samt på sådana holmar, klippor och skär i havsbandet som ej höra till visst hemman. För närvarande gäller, att »den bofasta kustbefolkningen» där får fritt idka sådan jakt efter sjöfågel och säl som denna befolkning av ålder bedrivit. För övrigt får jakt ej förekomma utan särskilt tillstånd av kronan. I praktiken har det visat sig förenat med svårigheter att avgöra vilka som skola räknas till den bofasta kustbefolkningen, och detta uttryck har ej sällan fått en betydligt vidare tolkning än som avsågs från början. Med anledning härav föreslås i propositionen att tillstånd av kronan alltid

skall krävas för att jakt skall få utövas på de vattenområden, holmar, klippor och skär, om vilka nu är fråga. Tillståndsprövningen skall enligt förslaget i allmänhet ankomma på vederbörande länsstyrelse, men Kungl. Maj:t skall ha befogenhet att för begränsade områden förklara jakten fri för varje svensk medborgare. I propositionen förutsättes att särskilda direktiv för länsstyrelsernas tillståndsgivning skola utfärdas av Kungl. Maj:t. Om innehållet i dessa direktiv anför föredragande departementschefen att tillstånd i regel bör få lämnas endast till personer som äro fast bosatta i skärgårds- eller kusttrakterna och som därjämte för sin försörjning äro i väsentlig mån beroende av de för dessa trakter typiska inkomstkällorna eller ändock leva under i stort sett samma betingelser som fiskarbefolkningen. Därest så gott som hela befolkningen på en viss ö eller en viss plats utgöres av personer som sålunda skola anses jaktberättigade, bör länsstyrelsen kunna utan ansökan meddela generellt jakttillstånd för alla dem som äro mantalsskrivna på ön eller platsen i fråga.

Möjligheterna att idka jakt på områden som höra till järnväg, spårväg eller kanalverk föreslås skola utvidgas så, att trafikaneläggningens ägare skall kunna upplåta rätt att jaga på anläggningen åt personer som ha jakt-rätt på angränsande mark.

Vissa ändringar föreslås också i gällande bestämmelser om jaktvårdsområden. I skärgård skall sålunda enligt förslaget jaktvårdsområde kunna bildas utan hinder av att det ej kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område. Delägarna i jaktvårdsområde skola få möjlighet att i enklare former än för närvarande är medgivet besluta om förlängning av tiden för området bestånd. Vidare upptager förslaget vissa nya bestämmelser till skydd mot maktmissbruk av jaktvårdsområdes beslutande organ, och i samma syfte föreslås att beslut av sådant organ i viss omfattning skola kunna överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Skyldigheten att erlagga jaktvårdsavgift skall enligt propositionen utvidgas till att gälla alla jägare, således även den som endast jagar på egen mark. I samband därmed föreslås att de nuvarande föreskrifterna om jakt-pass skola upphävas. Det förutsättes att uppbörden av jaktvårdsavgifterna skall handhavas av postverket och att jaktkort skall kunna lösas på vilken postanstalt som helst. Föredragande departementschefen anför att det framdeles synes böra utställas endast två typer av jaktkort; länskort och rikskort. Avgifterna för dessa avses tills vidare skola bestämmas till 6, respektive 50 kronor. I fråga om användningen av influtna jaktvårdsmedel uttalar departementschefen att den nuvarande grundsatsen att å varje län skall uppföras vad därifrån härflutit ej längre synes böra bibehållas. I stället böra jaktvårdsavgifterna tillföras jaktvårdsfonden under en gemensam titel samt för varje år av Kungl. Maj:t fördelas mellan länen med hänsyn till det olika behovet av jaktvårdsåtgärder. Det förutsättes att ledningen av jaktvårdsarbetet liksom hittills skall handhavas av svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar.

Departementschefen anför vidare att jaktstadgans bestämmelser om skyldighet att före försäljning låta märka kött och skinn av fridlysta djur synas böra upphävas utom såvitt angår skinn av bäver, björn, lo, mård och utter.

Slutligen föreslås åtskilliga ändringar i gällande bestämmelser om älgavgifter. Enligt propositionen skall sålunda älgavgiftens maximibelopp höjas från 50 till 100 kronor. Älgskadefonden för norra Sverige skall delas upp på särskilda länsfonder och samtidigt skall inrättas en för hela riket gemensam regleringsfond, dit högst 10 procent av till länsfond inflytande medel skola redovisas. Därjämte föreslås en del mindre jämkningar i de allmänna villkoren för erhållande av älgskadearsättning.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt.

Härigenom förordnas, dels att 5 § 2 mom., 7 §, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 13 §, 26 § 1 och 2 mom., 29 § 2 mom. samt 32 och 34 §§ lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, dels att till 2 § samma lag skall fogas ett nytt moment, betecknat 3 mom., och till 10 § två nya moment, betecknade 4 mom. och 5 mom., av nedan angiven lydelse dels ock att 12 § 3 mom. samt 27 § nämnda lag skola upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

13 §.

Å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, må utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel.

5 §.

2 mom. Å område — — — av villebråd.

7 §.

Boställshavare, kronohemmans — — — efter älg.

Är eljest — — — till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastighe-

2 §.

3 mom. Å allmänt vatten annorstädes än i 2 mom. avses ävensom på holmar, klippor och skär som ej höra till visst hemman må, där ej Konungen för visst område annat förordnat, jakt icke idkas utan tillstånd av länsstyrelsen.

5 §.

2 mom. Å område — — — av villebråd.

Utan hinder av vad i första stycket stadgas må dock rätt att jaga å där avsett område av anläggningens ägare upplåtas till innehavare av jakträtt å angränsande mark.

7 §.

Boställshavare, kronohemmans — — — efter älg.

Är eljest — — — till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastighe-

¹ Senaste lydelse, se beträffande 2 § SFS 1950:598, beträffande 26 § 2 mom. 1948:238 och beträffande 29 § 2 mom. 1948:461.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

ten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §.

ten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde eller förlängning av den för jaktvårdsområdes bestånd bestämda tiden.

10 §.

4 mom. I skärgård må jaktvårdsområde bildas utan hinder av att det icke kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område.

Beslut om bildande av jaktvårdsområde, som består av allenast en fastighet, vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet delägare i fastigheten och tillika äga minst fyra femtedelar av densamma.

5 mom. Fastighetsägarna äga före utgången av den tid, för vilken jaktvårdsområde bildats, vid sammanträde besluta, att området skall fortbestå under ytterligare visst antal år, lägst tio år och högst tjugufem. Sådant beslut vare dock ej giltigt om nejröster avgivits av mera än en femtedel av antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare som äga mer än en femtedel av den i området ingående marken eller, i fall som avses i 4 mom. andra stycket, en femtedel av vederbörande fastighet. För beslutets giltighet fordras dessutom fastställelse av länsstyrelsen.

11 §.

1 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, skall underställas länsstyrelsen, som har att tillse huruvida beslutet tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning, så ock att det är tjänligt för jaktvårds-

11 §.

1 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde eller om förlängning av tiden för sådant områdes bestånd skall underställas länsstyrelsen, som har att tillse huruvida beslutet tillkommit i laga ordning. Avser beslutet bildande av jaktvårds-

(Nuvarande lydelse:)

dens främjande och icke kränker enskild rätt.

Beslutet skall — — — därför uppgivas.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde, varom sägs i 10 §, blivit fastställt, gälla det mot ny fastighetsägare.

12 §.

3 mom. Ej må å jaktvårdsområde rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart upplåtas till annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro därom ense.

(Föreslagen lydelse:)

område, skall länsstyrelsen därjämte tillse, att beslutet överensstämmer med lag och författning, så ock att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och icke kränker enskild rätt.

Beslutet skall — — — därför uppgivas.

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde eller om förlängning av tiden för sådant områdes bestånd blivit fastställt, gälla det mot ny fastighetsägare.

13 §.

1 mom. I frågor som röra jaktvårdsområde äge, där ej annorlunda bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och viltvården, varje fastighetsägare en röst.

2 mom. Den som har jakträtt å mark ingående i jaktvårdsområde äge närvara vid sammanträde med fastighetsägarna inom området samt därvid yttra sig och avgiva förslag.

3 mom. Ej må å jaktvårdsområde rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart upplåtas till annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro därom ense.

Fastighetsägare må icke förvägras att till annan upplåta honom tillkommande jakträtt inom jaktvårdsområde, såvida icke upplåtelsen befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården eller eljest länder övriga fastighetsägare till avsevärt men.

4 mom. Menar den vars rätt beröres av beslut, som fattas angående jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde, att

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest strider mot lag eller författning eller kränker hans enskilda rätt, må han hos länsstyrelsen föra talan mot beslutet genom besvär, vilka skola hava inkommit inom en vecka från den dag, då han erhöll del av beslutet. Har meddelande om beslutets fattande införts i tidning inom orten, skall delgivning anses hava ägt rum den dag då så skedde.

Beslut angående jaktutövningen skall, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar, lända till efterrättelse utan hinder av att talan föres mot beslutet.

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har i 7 § omförmäld bruksrätt vare pliktig erlägga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom *utfärdat* jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller *lapptillsyningsman*, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

26 §.

1 mom. Den som vill utöva jakt vare pliktig erlägga jaktvårdsavgift.

Till bevis om att den jagande fullgjort vad honom enligt första stycket åligger skall han vid jakten medföra ett för honom *gällande* jaktkort; och vare han pliktig att vid anfordran uppvisa kortet för polisman eller med polismans befogenhet utrustad ordningsvakt för jaktbevakning, befattningshavare vid domänverket, lappfogde eller *tillsynsman vid lappväsendet*, stiftsjägmästare eller dennes biträden ävensom för den som äger, innehar eller vårdar marken eller den eljest där äger jakträtt; skolande den befattningshavare vid domänverket, lappväsendet och stiftsnämnd sålunda tillkommande befogenheten att påfordra uppvisande av jaktkort hava avseende allenast å mark som står under hans förvaltning eller uppsikt.

(Nuvarande lydelse:)

2 mom. Från skyldighet att er-
lägga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det
kungliga huset;

*chefen för Konungens hovjägeristat
i avseende å jakt som av honom på
Konungens uppdrag utövas å kronans
områden;*

*personal vid domänverket samt lä-
rare och elever vid skogshögskolan
och skogsläroverken i avseende å jakt
som enligt gällande bestämmelser av
dem i deras nämnda egenskap utövas
å kronans områden;*

svensk eller norsk lapp vid utöv-
ning av den rättighet att jaga, som en-
ligt vad särskilt är stadgat må till-
komma honom i vissa delar av riket;

*person, som är bofast i trakterna
ovan odlingsgränsen inom Norrbot-
tens och Västerbottens län eller i den
del av Jämtlands län, som Konungen
bestämmer, vid jakt med snara;*

*person, tillhörande den bofasta
kustbefolkningen, vid den jakt efter
säl eller sjöfågel, som nämnda be-
folkning jämlikt 13 § må idka utan
tillstånd; samt*

*person som enligt 27 § är skyldig
utlösa jaktpass.*

*I övrigt äge bestämmelserna om
jaktvårdsavgift icke tillämplighet i
fråga om:*

*jakt efter varg eller järv eller
rätten att under omständigheter,
som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §,
döda i nämnda lagrum omförmälda
djur.*

29 §.

2 mom. Utövar delägare — — —
med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som in-
går i jaktvårdsområde *varom förmä-*

(Föreslagen lydelse:)

2 mom. Från skyldighet att er-
lägga jaktvårdsavgift äro befriade:

Konungen och medlemmar av det
kungliga huset; samt

svensk eller norsk lapp vid utöv-
ning av den rättighet att jaga, som
enligt vad särskilt är stadgat må till-
komma honom i vissa delar av riket.

Bestämmelserna om jaktvårdsav-
gift *äga* icke tillämplighet i fråga om
rätten att under omständigheter, som
angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda
i nämnda lagrum omförmälda djur.

29 §.

2 mom. Utövar delägare — — —
med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som in-
går i jaktvårdsområde, eller å sådant

(Nuvarande lydelse:)

les i 10 §, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående *jaktutövningen* å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

32 §.

Idkar någon, som *enligt bestämmelserna i 26 eller 27 §* är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift eller *utlösa jaktpass*, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor och vare dessutom pliktig *erlægga högsta fastställda jaktvårdsavgift eller avgift för jaktpass*.

För avgifternas erläggande svare, lika med den skyldige, jämväl den som tillåtit honom deltaga i jakten ävensom, i fråga om avgiften för jaktpass, den som upplåtit jakträtt till honom, med rätt likväl att av den skyldige söka åter vad sålunda erlagts.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller *jaktpass* eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort eller *jaktpass*, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

34 §.

Allmän åklagare — — — denna lag.

(Föreslagen lydelse:)

område eljest jaktberättigad person de angående *jakten* å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

32 §.

Idkar någon, som är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med *dagsböter* och vare dessutom pliktig *att till jaktvårdsfonden utgiva den jaktvårdsavgift som undandragits fonden*.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

Visar den som blivit angiven för underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

34 §.

Allmän åklagare — — — denna lag.

(Nuvarande lydelse:)

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort eller jaktpass meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt — — — sådant åtal.

Såsom målsägande — — — jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter — — — bestämmelse gällande.

(Föreslagen lydelse:)

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt — — — sådant åtal.

Såsom målsägande — — — jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter — — — bestämmelse gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

Bestämmelserna i 7 § sista stycket, 10 § 5 mom., 11 § 1 mom. första stycket, 12 § 1 mom. och 13 § skola tillämpas jämväl i fråga om jaktvårdsområde, som bildats före lagens ikraftträdande.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904 (nr 48 s. 1) om samäganderätt.

Härigenom förordnas, att 19 § lagen den 30 september 1904 om samäganderätt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

19 §.

I fråga om ägor, som vid skifte av jord blivit undantagna för delägar- nes allmänna behov eller eljest äro samfällda för flera fastigheter, de

19 §.

I fråga om ägor, som vid skifte av jord blivit undantagna för delägar- nes allmänna behov eller eljest äro samfällda för flera fastigheter, de

¹ Senaste lydelse se SFS 1907 nr 83 s. 3.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

där till någon del hava sina ägor genom skifte eller eljest åtskilda, äge vad i denna lag finnes stadgat ej tillämpning, utom såvitt angår mark, som varit till ständigt ryttare-, soldat- eller båtsmanstorp anslagen; ej heller vare i något fall lagens föreskrifter tillämpliga i avseende å oskift fiskevatten.

där till någon del hava sina ägor genom skifte eller eljest åtskilda, äge vad i denna lag finnes stadgat ej tillämpning, utom såvitt angår mark, som varit till ständigt ryttare-, soldat- eller båtsmanstorp anslagen; ej heller vare i något fall lagens föreskrifter tillämpliga i avseende å oskift fiskevatten *eller i fråga om bildande av jaktvårdsområde, bestående av allenast en fastighet.*

Beträffande egendomsgemenskap

Beträffande egendomsgemenskap

— — — särskilt stadgat.

— — — särskilt stadgat.

Vad i — — — äger del.

Vad i — — — äger del.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

Förslag

till

Förordning

om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. och 36 § 4 mom. vapenförordningen den 10 juni 1949 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

18 §.

18 §.

1 mom. Den som bär skjutvapen skall medföra tillstånds- eller deklara-tionsbevis eller, om han åberopar tillfällig upplåtelse och upplåtaren ej är närvarande, sådan handling som i 6 § andra stycket, 9 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket sägs. Beträffande jaktvapen må i stället för tillstånds- eller deklara-tionsbevis medföras jaktkort *eller jaktpass*, försett med anteckning *enligt 6 § kungörelsen den 3 juni 1938 (nr 282) angående utfärdande av jaktkort och*

1 mom. Den som bär skjutvapen skall medföra tillstånds- eller deklara-tionsbevis eller, om han åberopar tillfällig upplåtelse och upplåtaren ej är närvarande, sådan handling som i 6 § andra stycket, 9 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket sägs. Beträffande jaktvapen må i stället för tillstånds- eller deklara-tionsbevis medföras jaktkort, försett med anteckning *av polisman om de jaktvapen vederbörande enligt företedda tillstånds- eller deklara-tionsbevis*

(Nuvarande lydelse:)

jaktpass m. m. Företes ej på tillsä-
gelse av polisman bevis eller hand-
ling som här avses, må vapnet av po-
lismannen omhändertagas; dock äger
den som burit vapnet hos polisman-
nen eller polismyndigheten i orten
återfå detsamma, därest han inom en
vecka styrker att han var berättigad
att innehava vapnet.

Återlämnas ej — — — vapnet åter-
ställas.

36 §.

4 mom. Bryter någon — — — tre-
hundra kronor.

Den som ertappats med att bära
skjutvapen utan att medföra till-
stånds- eller deklarationsbevis eller
jaktkort *eller jaktpass*, försett med
anteckning som i 18 § 1 mom. sägs,
vare fri från ansvar, därest han inom
en vecka därefter hos åklagaren el-
ler den som åklagaren bestämmer
styrker, att han vid tiden för förseel-
sen ägde innehava vapnet, samt
omständigheterna giva vid handen,
att förseelsen haft sin grund i till-
fälligt förbiseende.

(Föreslagen lydelse:)

äger innehava. Företes ej på tillsä-
gelse av polisman bevis eller hand-
ling som här avses, må vapnet av
polismannen omhändertagas; dock
äger den som burit vapnet hos polis-
mannen eller polismyndigheten i or-
ten återfå detsamma, därest han
inom en vecka styrker att han var
berättigad att innehava vapnet.

Återlämnas ej — — — vapnet åter-
ställas.

36 §.

4 mom. Bryter någon — — — tre-
hundra kronor.

Den som ertappats med att bära
skjutvapen utan att medföra till-
stånds- eller deklarationsbevis eller
jaktkort, försett med anteckning som
i 18 § 1 mom. sägs, vare fri från an-
svar, därest han inom en vecka där-
efter hos åklagaren eller den som
åklagaren bestämmer styrker, att han
vid tiden för förseelsen ägde inne-
hava vapnet, samt omständigheterna
giva vid handen, att förseelsen haft
sin grund i tillfälligt förbiseende.

*Denna förordning träder i kraft
den 1 juli 1951.*

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet fråga om *ändringar i jaktlagstiftningen* och anför därvid följande.

Den 14 januari 1949 erhöll jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla en utredningsman för utredning rörande vissa jaktlagstiftningsfrågor m. m. samt högst sju sakkunniga att på kallelse av utredningsmannen delta i överläggningar i ämnet och i övrigt biträda vid utredningen.

Med stöd av bemyndigandet tillkallade jag samma dag såsom utredningsman numera statssekreteraren E. H. Kling och såsom sakkunniga ordföranden i svenska jägareförbundet, direktören C. L. C. C:son Grill, Stockholm, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren C. A. D. Jonsson, Skedsbygd, ledamoten av riksdagens första kammare, hemmansägaren P. J. Näslund, Åsele, ledamoten av riksdagens andra kammare, metallarbetaren P. A. Sköldin, Sundbyberg, byråchefen i domänstyrelsen J. T. D. Wennmark samt dåvarande ordföranden i jägarnas riksförbund, direktören C. Wikström, Stockholm. Sedermera förordnade jag den 29 juni 1950 expeditionschefen A. O. R. Hegrelius att såsom expert biträda vid utredningen.

Utredningen som antagit benämningen 1949 års jaktutredning, har den 11 november 1950 avgivit betänkande med förslag till ändringar i jaktlagstiftningen (SOU 1950: 40).

Över detta betänkande ha, efter remiss, yttranden avgivits av kammarkollegiet, statskontoret, riksräkenskapsverket, domänstyrelsen efter hörande av överjägmästarna, kommerskollegium efter hörande av handelskammarna i Stockholm, Jönköping, Karlstad, Gävle, Sundswall och Luleå, generaltullstyrelsen efter hörande av tulldirektionerna i Stockholm och Göteborg samt av tullkammaren i Haparanda och gränstullkammaren i Karlstad, generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser efter hörande av vederbörande länsjaktvårdsorganisationer, statens organisationsnämnd, besvärssakkunniga, vetenskapsakademins naturskyddskommitté, svenska jägareförbundet, jägarnas riksför-

bund, svenska naturskyddsföreningen, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, svenska ostkustfiskarens centralförbund, Blekinge läns havsfiskeförening, Skånes fiskareförbund, svenska västkustfiskarnas centralförbund, svenska järnvägsföreningen, föreningen Sveriges landsfiskaler, svenska pälsbranschens centralkommitté, Sveriges hotell- och restaurangförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund och föreningen Sveriges jaktvårdskonsulenter. Vissa länsstyrelser ha vid sina yttranden fogat även andra yttranden än sådana från vederbörande jaktvårdsorganisationer. Sålunda har länsstyrelsen i Blekinge län bifogat yttrande från länets hushållningssällskap, länsstyrelsen i Malmöhus län yttrande från landsfiskalen i Herrestads distrikt och länsstyrelsen i Uppsala län yttrande från älgskadenämnden i länet. Slutligen har en skrivelse i ärendet inkommit från juris och filosofie kandidaten Jarl Hemberg i Stockholm.

Huvuddragen i jaktutredningens förslag.

Jaktutredningens uppdrag omfattar enligt direktiven huvudsakligen två grupper av frågor nämligen dels införandet av en obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare, dels ändringar i gällande jaktlagstiftning. Det nu föreliggande betänkandet rör såsom redan nämnts den senare gruppen av frågor. Spörsmålet om obligatorisk ansvarighetsförsäkring har enligt vad som upplyses i betänkandet varit föremål för preliminära överläggningar inom utredningen. Vid dessa har utredningen kommit till den uppfattningen att en sådan försäkring bör anordnas genom statsmakternas försorg. Ämnet kommer framdeles att närmare behandlas i ett särskilt betänkande.

De förslag till ändringar i jaktlagstiftningen som nu framläggas av jaktutredningen beröra icke grunderna för denna lagstiftning utan avse endast vissa särskilda spörsmål där en översyn ansetts påkallad. Det torde vara lämpligt att omedelbart i korthet angiva dessa spörsmål och de föreslagna ändringarna, innan jag går in på att närmare redogöra för dem.

På öppna havet samt i skärgård på holmar, klippor och skär som ej höra till visst hemman äger enligt 13 § jaktlagen den bofasta kustbefolkningen fritt idka sådan jakt efter sjöfågel och säl som denna befolkning av ålder bedrivit. I praktiken har detta stadgande visat sig medföra rättsosäkerhet främst på grund av svårigheten att avgöra vilka som äro att hänföra till den bofasta kustbefolkningen. I syfte att undanröja denna olägenhet föreslår jaktutredningen, att stadgandet skall ersättas med en föreskrift att jakt å nu ifrågavarande områden ej må utövas utan tillstånd av vederbörande länsstyrelse. Utredningen förutsätter att närmare direktiv för länsstyrelsernas tillståndsgivning skola meddelas av Kungl. Maj:t. Såsom huvudregel bör därvid enligt utredningen gälla, att tillstånd skall få lämnas endast åt den som i sin yrkesutövning har en sådan anknytning till skärgårds- eller kustförhållandena att dessa på ett omedelbart sätt inverka på hans levnadsbetingelser. För vissa öar och områden, där så gott

som hela befolkningen har dylik anknytning, skall länsstyrelsen utan särskilt ansökningsförfarande kunna utfärda generella tillstånd för högst tre år i sänder.

Jaktutredningen förordar vidare i detta sammanhang, att i jaktstadgan skall intagas totalt förbud mot jakt efter sjöfågel från motorbåt.

Möjligheterna att idka jakt å vissa trafikanläggningar föreslås skola utvidgas. Jakträtten å områden som höra till järnväg, spårväg eller kanalverk skall sålunda enligt betänkandet kunna av anläggningens ägare upplåtas till innehavare av jakträtt å angränsande mark.

En avsevärd del av betänkandet upptages av en undersökning rörande tillämpningen av gällande bestämmelser om jaktvårdsområden. Jaktutredningen har på grundval av denna undersökning uttalat, att jaktvårdsområdena visat sig vara ett utmärkt medel att förbättra de jaktliga förhållandena men har samtidigt funnit vissa ändringar i bestämmelserna erforderliga.

Sålunda föreslås, att jaktvårdsområden i skärgårdarna skola få bildas utan hinder av att de ej komma att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område.

Vidare förordas särskilda bestämmelser för att underlätta förlängning av tiden för jaktvårdsområdenas bestånd. Dessa bestämmelser innebära, att länsstyrelsen på yrkande av fastighetsägare inom ett jaktvårdsområde skall förklara områdets giltighetstid förlängd på tio år, såvida icke invändning däremot framställts av delägare, som utgöra mer än en femtedel av antalet fastighetsägare eller äga mer än en femtedel av den i området ingående marken.

Därjämte anser utredningen vissa tillägg böra göras till de i jaktlagen meddelade föreskrifterna om handhavandet av jaktvårdsområdenas inre angelägenheter. I detta avseende förordas till en början, att i sådana angelägenheter varje delägare skall äga en röst, om ej annorlunda bestämts i de för jaktvårdsområdet antagna stadgarna. En bestämmelse därom föreslås skola införas i jaktlagen. Vidare böra enligt betänkandet den enskilde fastighetsägarens möjligheter till jakträttsupplåtelser tryggas genom en föreskrift, att delägare i jaktvårdsområde icke må förvägras att till annan upplåta sin jakträtt, såvida icke upplåtelsen befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården. Det föreslås också att jaktarrendator skall äga rätt att närvara vid jaktstämma samt därvid yttra sig och avgiva förslag. En ytterligare nyhet är att enligt utredningsförslaget vissa beslut av jaktvårdsområdenas beslutande organ skola kunna överklagas i administrativ ordning. Besvär skola sålunda kunna anföras hos länsstyrelsen över beslut, som inom jaktvårdsområde fattats angående jaktutövningen eller angående upplåtelse av jakträtt.

Även i fråga om jaktvårdsavgifterna och deras användning föreslår utredningen betydelsefulla ändringar. Den viktigaste är att skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift skall utvidgas till att avse alla jägare, således även den som endast jagar på egen mark. Någon differentiering av jaktvårds-

avgiften efter storleken av det område där jakt skall utövas skall enligt betänkandet ej längre äga rum, utan endast ett slags jaktkort skall förekomma, berättigande till jakt i hela riket. Avgiften för sådant kort anses tills vidare böra bestämmas till 6 kronor och uppbörden föreslås skola ske genom postverket, som för ändamålet skall tillhandahålla särskilda blanketter till kombinerade postgiroinbetalningskort och jaktkort. Beträffande användningen av influtna medel innebär utredningens förslag, att den nuvarande grundsatsen att å varje län skall uppföras vad därifrån härflutit ej längre skall bibehållas. I stället skola jaktvårdsavgifterna tillföras jaktvårdsfonden under en gemensam titel samt för varje år av Kungl. Maj:t fördelas mellan länen med hänsyn, till det olika behovet av jaktvårdsåtgärder. Utredningen anför att de för jaktvårdsarbetet ansvariga organen böra få tillfälle att medverka vid fördelningen genom att avgiva förslag. I detta sammanhang uttalar utredningen att enligt dess mening ledningen av jaktvårdsarbetet liksom hittills bör helt anförtros åt Svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar.

Enligt jaktstadgan gäller för närvarande i viss omfattning förbud mot att sälja, köpa eller från ort till annan forsla kött eller skinn av fridlyst djur, med mindre köttet eller skinnet genom myndighets försorg försetts med märke, utvisande att det härrör från djur, som dödats på lovlig tid, eller införts från utlandet. Jaktutredningen har funnit, att dessa föreskrifter äro mera betungande för därav berörda yrkesutövare än som kan anses rimligt. Med anledning därav föreslår utredningen att ifrågavarande märkningstvång skall helt upphävas.

Slutligen föreslår jaktutredningen åtskilliga ändringar i gällande bestämmelser om älgavgifter. Enligt betänkandet skall sålunda älgavgiftens maximalbelopp höjas från 50 till 100 kronor. Älgskadefonden för norra Sverige skall delas upp på särskilda länsfonder och samtidigt skall inrättas en för hela riket gemensam regleringsfond, dit högst 10 procent av till länsfond inflytande älgavgifter skola redovisas. Vissa ändringar föreslås också i villkoren för att erhålla ersättning för älgskador, varjämte inrättande av sådan älgskadenämnd som omförmåles i 15 § 4 mom. jaktstadgan anses böra bli obligatoriskt utom i Gotlands län.

Yttrandena.

Remissinstanserna äro i sina yttranden genomgående positivt inställda till jaktutredningens betänkande. Åtskilliga remissinstanser ge direkt uttryck åt sitt gillande av de i betänkandet framlagda förslagen och de principer varpå de bygga. Sålunda förklarar exempelvis *Hallands läns jaktvårdsförening*, att betänkandet som helhet betraktat är av största betydelse för jaktvården i riket och att det innebär en effektiv lösning av flertalet av de problem som uppstått sedan 1938 års lagstiftning började tillämpas. *Länsstyrelsen i Uppsala län* uttalar att de föreslagna ändringarna i

stort äro väl ägnade att främja jaktvården och att i skilda hänseenden bringa jaktlagstiftningen i överensstämmelse med det praktiska livets krav.

En särskild ställning intages av *jägarnas riksförbund*. Förbundet är starkt kritiskt inställt både mot den gällande svenska jaktlagstiftningen och mot de ändringar däri som jaktutredningen föreslår. I sitt yttrande avstyrker förbundet helt vissa av jaktutredningens förslag. Beträffande en del av utredningens övriga förslag förklarar förbundet sig kunna godtaga dem endast under särskilda förutsättningar.

Ehuru betänkandet alltså i stort sett vunnit remissinstansernas gillande, gå meningarna starkt isär beträffande vissa av de däri framlagda förslagen. Detta gäller förslaget om tillståndstvång för sjöfågel- och säljakt på öppna havet och ödeskären, förslaget att i jaktlagen införa en rekommendation för röstning efter huvudtal i jaktvårdsområden samt förslaget att upphäva märkningstvånget beträffande kött och skinn av fridlysta djur. Även mot de övriga förslagen ha erinringar framställts, i regel dock icke av något mera betydande antal remissinstanser.

Jag torde i detta sammanhang också få nämna, att vid remissbehandlingen framställts önskemål om vissa ändringar i jaktlagstiftningen utöver dem som jaktutredningen förordat.

Sveriges jaktvårdskonsulenters förening och *några jaktvårdsföreningar* anse starka skäl tala för att upphäva bestämmelsen i 16 § 1 mom. jaktlagen om rätt att tillvarataga och behålla villebråd som sårats under lovlig jakt och faller å annans jaktområde inom 100 meter från gränsen till den jagandes område. Konsulentföreningen framhåller att denna bestämmelse uppmuntrar till jakt i närheten av jaktgränserna och att detta lätt leder till tvistigheter grannar emellan. Föreningen tillägger att en gränsjakt som bedrivs så, att konkurrerande älglag fatta postö längs en upphuggen rågång, är särskilt olämplig och uppenbart livsfarlig för jägarna.

Östergötlands läns jaktvårdsförening anför att rätten att tillvarataga villebråd på annans jaktområde bör begränsas till att avse allenast småvilt som faller inom 50 meter från gränsen till den jagandes område.

Vidare föreslår *Sveriges jaktvårdskonsulenters förening* en jämkning i jaktlagens regler om rätt att döda utelöpande hund. Enligt 22 § tredje stycket jaktlagen må under tiden från och med den 1 mars till och med den 20 augusti utelöpande hund under vissa omständigheter dödas av jakt-rättsinnehavaren. Av samma skäl som föranlett denna bestämmelse intogs i 9 § i 1938 års jaktstadga en föreskrift att hund under den nyss angivna tiden skall hållas under sådan vård att den förhindras löpa lös i mark där villebråd finnes. Genom en ändring i jaktstadgan år 1948 ha länsstyrelserna erhålit befogenhet att påbjuda att vad sålunda är stadgat om vård av hundar skall äga tillämpning även tidigare under året än den 1 mars. Konsulentföreningen anför att, i den mån sådant förordnande meddelas, utelöpande hund bör få dödas också under den tid förordnandet avser. Samma åsikt har uttalats av bl. a. *några jaktvårdsföreningar*.

Länsstyrelsen i Gotlands län ifrågasätter en ändring av 24 § jaktlagen i syfte att bereda länsstyrelsen vidgade möjligheter till ingripanden för att förebygga skador genom vildkaniner. Här om anför länsstyrelsen följande.

Länsstyrelsen vill framhålla behovet av en ändring av gällande jaktlag, som icke berörts i jaktutredningens betänkande, men som för närvarande är aktuell för Gotlands län på grund av de omfattande skador, som här åstadkommas av vildkaninstammen. Länsstyrelsen åsyftar avfattningen av 24 § 1 mom. första stycket lagen om rätt till jakt. Styckets första punkt har följande lydelse: Orsakas till följd av viss villebrådsarts utveckling avsevärd skada å gröda, skog eller plantering och kan skadan icke genom rimliga åtgärder från markinnehavarens sida förebyggas, förelägge länsstyrelsen jakträttsinnehavaren att vidtaga de åtgärder som må finnas erforderliga i sådant avseende. Den bestämda formen »markinnehavaren» och »jakträttsinnehavaren» kan icke föranleda annan tolkning än att här avses samma mark, vilken besittes av en person men å vilken annan person innehar jakträtten. Om emellertid skada förorsakas å fastigheterna A och B, men detta har sin orsak i att jakträttsinnehavaren å fastigheten C icke tillbörligen efterhåller det skadegörande villebrådet å sistnämnda fastighet, är det givetvis jakträttsinnehavaren å fastigheten C som bör givas föreläggandet. Att giva föreläggandet åt jakträttsinnehavaren å de skadelidande fastigheterna A och B vore ju meningslöst. Det förefaller sålunda som om stadgandet icke gärna kan tolkas efter ordalagen. Med anledning härav vill länsstyrelsen föreslå sådan ändring av ovan anförda mening, att ordet »jakträttsinnehavaren» utbytes mot »vederbörande jakträttsinnehavare».

Departementschefen.

Den jaktlagstiftning som antogs år 1938 har i stort sett väl fyllt sitt ändamål. Vid jaktutredningens tillsättande förutsattes också, att ingen rubbning skulle ske i grunderna för nämnda lagstiftning. Utredningens arbete har icke givit anledning till ändrat ståndpunktstagande i denna fråga. Det sagda utesluter emellertid icke att en översyn av lagstiftningen bör äga rum i syfte att genomföra ändringar på de punkter, där de nuvarande reglerna vid tillämpningen medfört olägenheter eller eljest visat sig mindre tillfredsställande. De förslag till sådana ändringar som jaktutredningen framlagt ha i det stora hela vunnit anslutning från remissinstansernas sida. Även jag anser dem väl ägnade att läggas till grund för lagstiftning.

Vad härefter beträffar de önskemål om ytterligare ändringar som framställts under remissbehandlingen ha frågorna om rätten att tillvarataga villebråd på annans mark och om skyldighet att vidtaga åtgärder till förebyggande av viltskador på angränsande fastigheter en ganska stor principiell räckvidd. Jag är därför icke beredd att utan närmare utredning taga ståndpunkt till dessa frågor. Ej heller finner jag tillräckliga skäl föreligga för en utvidgning av rätten att döda utelöpande hund.

Jakten på öppna havet och ödeskären.

Gällande bestämmelser och tidigare förslag till ändringar i dem.

Såsom redan nämnts innehåller 1938 års jaktlag i 13 § ett stadgande av innehåll, att å öppna havet ävensom i skärgård på holmar, klippor och skär som ej höra till visst hemman ej må utan tillstånd av kronan idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel.

I samband med tillkomsten av detta stadgande anförde jordbruksutskottet vid 1938 års riksdag att till den bofasta kustbefolkningen först och främst borde hänföras de som man i dagligt tal åsyftade med denna benämning, d. v. s. personer som antingen helt och hållet eller jämsides med ett mindre jordbruk eller annan hantering hämtade sin utkomst ur havet och som vore varaktigt bosatta vid kusten eller i skärgårdarna. Vidare borde den vid fyr- och lotsplatserna anställda personalen inbegripas under uttrycket den bofasta kustbefolkningen. Dit syntes också böra räknas de olika småhantverkare eller yrkesutövare, som vore varaktigt bosatta i skärgårdarna eller vid kusten och för vilka det villebråd, varom här vore fråga, kunde sägas vara av mera påtaglig betydelse ur näringssynpunkt. Utskottet tillade att jämlikt grunderna för stadgandet ingen jakt i sport- eller förströelsesyfte utan vederbörligt tillstånd borde få äga rum å ifrågavarande områden. Såsom tillåten borde enligt utskottets mening alltså få anses — förutom den rena husbehovsjakten — allenast sådan jakt som bedreves i syfte att genom det nedlagda villebrådet, vare sig detta konsumerades eller försåldes, erhålla ett nödvändigt tillskott till livsupphället, vilket på grund av förhållandena på platsen eljest icke vore att påräkna.

Dessa utskottets uttalanden lämnades av riksdagen utan erinran.

Tolkningen av stadgandet visade sig emellertid snart välla avsevärda svårigheter i praktiken, och det kom i icke ringa utsträckning att åberopas till stöd för ren nöjesjakt även av personer som ej tillhörde de i jordbruksutskottets utlåtande angivna befolkningsgrupperna. Denna tolkning har stundom godkänts av domstolarna, men i andra fall har avgörandet gått i motsatt riktning.

Dessa omständigheter ha föranlett att krav på ändringar i 13 § jaktlagen framförts vid flera tillfällen. Så skedde redan i två likalydande motioner till 1940 års riksdag. Dessa föranledde emellertid icke någon åtgärd. Sedermera inlämnades under åren 1944—1948 till svenska jägareförbundet ett stort antal förslag rörande sjöfågeljakten från länsjaktvårdsföreningar längs ostkusten. Bl. a. med anledning därav lät förbundet företaga en särskild utredning angående jaktförhållandena i kustområdena. På grundval av denna utredning har förbundet ingivit två skrivelser till Konungen, dagtecknade den 3 januari och den 25 februari 1950. I den tidigare skrivelsen hemställdes bl. a. om sådan ändring av 13 § jaktlagen att jakt å öppna

havet och ödeskären skulle få bedrivas endast efter särskilt tillstånd. I den senare skrivelsen framlade förbundet förslag till närmare bestämmelser om tillståndsgivningen, innebärande att tillstånd i allmänhet skulle få lämnas endast åt den som på grund av boplatens isolerade läge hade svårt att skaffa livsmedel på annat sätt än genom jakt eller som eljest på grund av svag ekonomi behövde få jaga i försörjningssyfte. Skrivelserna jämte vissa över dem infortrade yttranden överlämnades till jaktutredningen.

Jaktutredningens förslag.

Jaktutredningen uttalar till en början att den vid sina undersökningar fått belägg för att stadgandet om den bofasta kustbefolkningens jaktutövningsrätt i praktiken kommit att tillämpas på ett sätt som föga överensstämmer med lagstiftarens avsikter. I vissa delar av landet har, enligt vad som anföres i betänkandet, begreppet den bofasta kustbefolkningen givits en så vidsträckt tolkning att därunder ansetts falla envar som är bosatt i landskommun eller stad vilken till någon del gränsar till havet. Mot bakgrunden av den huvudprincip, varpå 1938 års jaktlag bygger, nämligen främjandet av en god jaktvård, kan enligt utredningens mening en sådan tillämpning av 13 § jaktlagen icke anses tillfredsställande. Utredningen tillägger att personer, för vilka den i detta lagrum medgivna särställningen icke kan anses motiverad, numera med stöd av lagrummet i stor utsträckning bedriva ett omfattande och ofta svärkontrollerbart skytte, som utan tvivel i hög grad bidragit till den konstaterade nedgången i sjöfågelstammen.

På grund av det sålunda anförda finner utredningen att reglerna om rätt att jaga på öppna havet och ödeskären böra ändras så att rådande rättsosäkerhet undanröjes och jaktutövningsrätten verkligen förbehålles de befolkningskategorier för vilka en sådan rätt kan anses sakligt motiverad.

Vid denna gränsdragning bör emellertid enligt utredningens mening ej längre fästas avgörande vikt vid vederbörandes behov av att ha tillgång till sjöfågeljakt för att trygga sin försörjning med livsmedel eller eljest få ett nödvändigt tillskott till sin bärning. Utredningen anför att en begränsning av jaktutövningsrätten till att i huvudsak gälla ren behovsjakt i dagens läge skulle innebära, att rätten i fråga till allra största delen fölle bort. Till grund för gränsdragningen anser utredningen därför böra läggas den anknytning till skärgårds- och kustförhållanden som vederbörande befolkningsgrupp har i sin yrkesutövning. Denna anknytning bör, för att jaktutövningsrätt skall föreligga, vara av sådan art, att skärgårds- och kustförhållandena kunna anses på ett omedelbart sätt inverka på befolkningsgruppens levnadsbetingelser. Från denna utgångspunkt anser utredningen kretsen av jaktberättigade böra omfatta endast dem som äro fast bosatta i skärgårds- och kusttrakterna och som därjämte för sin försörjning äro i väsentlig mån beroende av de för skärgårds- och kusttrakterna typiska inkomstkällorna. Angående den närmare innebörden härav anför utredningen följande.

I enlighet härmed ifrågakomma i första hand befolkningen i skärgårdarnas yttre delar samt fiskarebefolkningen över huvud taget. Till de jaktberättigades krets hänföras med denna gränsdragning vidare de som äro varaktigt bosatta i kust- och skärgårdsområdena och som vid sidan av annan näring hämta ett väsentligt tillskott till sin försörjning från havet. I allmänhet torde hit också få räknas den vid lots- och fyrplatserna anställda personalen samt tullverkets bevakningspersonal. Däremot synas de som bo flera mil innanför havsbandet samt befolkningen i kuststäderna och andra större tätorter vid kusten icke annat än i undantagsfall kunna komma i fråga. Några berättigade invändningar torde icke kunna riktas häremot. Det synes nämligen icke kunna med fog göras gällande, att den tätortsbefolkning vid kusten, som i sin yrkesutövning saknar en omedelbar anknytning till kust- och skärgårdsförhållandena, bör framför befolkningen i övriga tätorter beredas en sådan särställning, som rätten att utöva den kronan tillkommande jakten å öppna havet och ödeskären innebär. Vid sidan av de här särskilt angivna kategorierna kunna givetvis förekomma yrkesutövare beträffande vilka bedömandet, huruvida de äro att hänföra till de jaktberättigade eller icke, erbjuder vissa svårigheter. I dylika gränsfall synes emellertid avgörande vikt böra fästas vid de lokala förhållandena.

Beträffande frågan på vad sätt gränsdragningen lämpligast skall tekniskt genomföras har utredningen övertvägt flera olika utvägar. Härom anföres till en början att det knappast torde vara möjligt att utan en otymplig uppräknings utforma lagtexten så att därav otvetydigt framgår vilka befolkningsskategorier som skola äga rätt till fri jakt. En bättre lösning skulle enligt utredningen vara att i lagtexten angiva endast de kategorier, som anses böra i första hand vara berättigade till jakt, och överlämna till länsstyrelserna att meddela särskilda tillstånd för övriga, som böra komma i fråga. Utredningen anser emellertid att ej heller ett sådant system skulle vara ägnat att helt förebygga osäkerhet och irritation. På grund härav har utredningen stannat vid att föreslå att det alltid skall krävas tillstånd av länsstyrelsen för att få jaga på nu ifrågavarande områden samt att önskemålet att jaktutövningen skall förbehållas vissa befolkningsgrupper skall tillgodoses genom att Kungl. Maj:t fastställer grunder för tillståndsgivningen. Utredningen framhåller att med en sådan metod ingen behöver vara oviss om huruvida han har rätt att idka jakt av ifrågavarande slag eller ej.

För att tillståndstvånget icke skall verka alltför betungande för kustbefolkningen och leda till att länsstyrelserna överhoppas med arbete bör enligt betänkandet i direktiven för tillståndsgivningen öppnas möjlighet för länsstyrelserna att utan särskild ansökan meddela generella jakttillstånd för dem som äro mantalsskrivna på vissa öar eller inom andra begränsade områden. Som villkor härför bör gälla att så gott som hela befolkningen på ön eller inom området utgöres av personer som enligt förut angivna grunder skola anses jaktberättigade. Huruvida så är förhållandet bör länsstyrelsen enligt utredningens mening i allmänhet utan svårighet kunna konstatera genom en granskning av mantals- och taxeringslängderna. Utredningen anser dock lämpligt att länsstyrelsen även samråder med eller inhämtar yttrande från vederbörande kommunala organ eller polismyndigheten i orten.

Utredningen har framlagt följande sammanfattande förslag angående utformningen av grunderna för tillståndsgivningen.

Dessa grunder böra innebära i huvudsak följande. Tillstånd skall meddelas endast dem som kunna anses tillhöra de befolkningskategorier, vilka i enlighet med vad utredningen i det föregående anfört böra erhålla rätt till sjöfågeljakt å förevarande områden. Härutöver bör Kungl. Maj:t kunna medgiva att tillstånd i undantagsfall må lämnas även andra personer, om särskilda skäl kunna åberopas. Utredningen åsyftar härmed närmast det fall att sådant vattenområde, varom här är fråga, är beläget inom ett jaktvårdsområde, som i ytterskärgårdarna bildas med stöd av de bestämmelser, vilka utredningen i annat sammanhang föreslår. För sådana öar i ytterskärgårdar och andra likartade områden, där den alldeles övervägande delen av befolkningen tillhör de tillståndsberättigade kategorierna, utfärdar länsstyrelsen efter erforderlig utredning men utan särskilt ansökningsförfarande generellt tillstånd till sjöfågeljakt. Sådant tillstånd kungöres i länskungörelserna och tidning i orten. De övriga personer, som anse sig böra erhålla tillstånd till sjöfågeljakt, ha att ingiva särskild ansökning därom till länsstyrelsen. Tillstånden böra avse viss tid, icke överstigande tre år, samt gälla endast för visst angivet havsområde. De böra vidare kunna begränsas till att avse allenast vissa angivna fågelarter. Länsstyrelsens kungörelsekostnader böra bestridas med medel ur jaktvårdsfonden. Tillståndsbevisen böra icke stämpelbeläggas.

Slutligen framhåller utredningen att dess förslag om lagändring på denna punkt tillkommit i syfte att skydda sjöfågeln och att något motsvarande skyddsintresse uppenbarligen icke föreligger beträffande säl, vars efterhållande ansetts vara så angeläget att särskild belöning utfästs för dess dödande. Med hänsyn härtill skulle det enligt utredningens mening kunna ifrågasättas att låta jakten efter säl på nu ifrågavarande områden bli fri för varje svensk medborgare. Eftersom denna jakt torde vara en av de få kvarvarande svenska yrkesjakterna har utredningen dock ansett övervägande skäl tala för att den även i fortsättningen bör förbehållas skärgårdsbefolkningen. Utredningen tillägger att det från kontrollsynpunkt också skulle vara föga ändamålsenligt att ha en i sak olika reglering för säljakten och för jakten efter sjöfågel.

Yttrandena.

De flesta av de remissinstanser som yttrat sig i den nu föreliggande frågan anse i likhet med utredningen att en ändring bör vidtagas i reglerna om jakten å öppna havet och ödeskären. De ansluta sig också till utredningens uppfattning att ändringen bör avse att säkerställa att nämnda jakt verkligen förbehålles skärgårds- och kustbefolkningen. Även de uttalanden utredningen gjort om vilka befolkningsgrupper som böra anses jaktberättigade ha i allmänhet lämnats utan erinran.

Från några håll har emellertid behovet av lagändring bestritts eller ifrågasatts.

Jägarnas riksförbund uttalar sålunda att de nuvarande bestämmelserna böra bibehållas oförändrade. Om tillståndstvång skall införas, bör enligt förbundets mening till den bofasta kustbefolkningen hänföras också vid

kusten liggande industriers arbetare. *Länsstyrelsen i Hallands län* samt *Göteborgs och Bohus läns jaktvårdsförening* anföra att något behov av att införa licenstvång beträffande sjöfågeljakten ej kan anses föreligga, åtminstone icke på västkusten. Samma åsikt har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som uppger att sjöfågelstammen i länet snarare ökat än minskat under senare år. I andra hand hemställer denna länsstyrelse, att för den händelse det befines nödvändigt att upphäva den bofasta kustbefolkningens rätt till sjöfågeljakt, bestämmelsen därom får sådan lydelse att Konungen äger föreskriva för vilka delar av rikets kuster tillstånd till jakt skall erfordras. Även *länsstyrelsen i Västernorrlands län* avstyrker förslaget om lagändring och uttalar sig i stället för ett totalförbud mot jakt efter sjöfågel. *Skånes fiskareförbund* företräder också uppfattningen, att ingen ändring bör vidtagas i de nuvarande bestämmelserna om fri jaktutövningsrätti för kustbefolkningen men att däremot ytterligare föreskrifter om fridlysning av sjöfågel äro påkallade. Förbundet anser det på intet vis motiverat att inskränka rätten att jaga på det fria vattnet utan att samtidigt vidtaga skyddsåtgärder mot jakten på enskilt område. Det behövlige skyddet för sjöfågeln bör enligt förbundets mening åstadkommas genom vidsträcktare fridlysningsbestämmelser, som rikta sig mot all jakt av sjöfågel. Att helt förbjuda jakt under något eller några år av de sjöfågelarter som mest decimerats under senare år och som ej göra någon skada på fiskbeståndet, t. ex. ejder, alfågel och knipa, skulle enligt vad förbundet yttrar få en helt annan effekt än en inskränkning av jakten endast på det allmänna vattnet, och skulle icke av fiskare och andra icke strandägande kustbor komma att i samma grad betraktas såsom en bestämmelse enbart riktad mot dem.

Några av de remissinstanser som tillstyrkt en begränsning av de jaktberättigades krets ha ansett att denna begränsning bör åstadkommas icke genom införande av ett ovillkorligt tillståndstvång utan genom en uppräknin g i l a g e n av de befolkningsgrupper som skola äga rätt till fri jakt.

Denna lösning förordas av *länsstyrelserna i Stockholms och Jämtlands län* samt av *kammarkollegiet*, som till utveckling av sin ståndpunkt anför följande.

Kollegiet anser det vara mindre lämpligt att i lagrummet beröva den bofasta kustbefolkningen den frihet i förevarande avseende, som den av ålder åtnjutit, och införa ett allmänt licenstvång. Tillräckliga skäl för ett administrativt regleringsförfarande av angiven art ha enligt kollegiets mening icke förebragts. Att låta jakträtten bliva beroende av särskilt tillstånd av länsstyrelsen blir, såvitt angår öar i ytterskärgårdar och andra likartade områden, så mycket mindre motiverat, som avsikten är, att länsstyrelsen beträffande dessa områden skall utan ansökningsförfarande lämna generella tillstånd.

Det torde icke vara ogörligt att i lagrummet på kortfattat och lämpligt sätt ange de personkategorier, som enligt utredningen böra äga jakträtt. Uppräkningen synes icke behöva bliva särskilt vidlyftig. Förslagsvis skulle bestämmelsen kunna givas följande lydelse:

»Å allmänt vatten annorstädes än i 2 mom. avses ävensom på holmar,

klippor och skär, som ej höra till viss fastighet, må utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan som bedrives efter säl eller sjöfågel av dels den i skärgårdarnas yttre delar varaktigt bosatta befolkningen, dels, såvitt angår övriga delar av skärgårdarna och kusttrakterna, av fiskarbefolkningen och annan därstädes varaktigt bosatt befolkning, som hämtar ett väsentligt tillskott till sin försörjning från havet, dels ock sådan vid lots- och fyrplatserna anställd personal och vid tullverket anställd bevakningspersonal, som har stadigvarande bostad i kust- och skärgårdsområdena.»

Den som icke enligt lagrummet blir berättigad till jakt bör såsom för närvarande ha att söka särskilt tillstånd.

Såvitt förslaget angår jakten efter säl finner kollegiet icke anledning till erinran däremot.

Blekinge läns havsfiskeförening och *svenska västkustfiskarnas centralförbund* anse likaledes, att den särställning som av ålder tillkommit den bofasta kustbefolkningen bör komma till uttryck i själva lagtexten. Centralförbundet tillägger, att om tillståndstvång införes, böra åtminstone för västkustens del yrkesfiskarna få generellt tillstånd att utöva sjöfågeljakt i samma omfattning som hittills.

Metoden med ovillkorligt tillståndstvång tillstyrkes däremot av bl. a. *länsstyrelserna i Uppsala och Östergötlands län*, *svenska jägareförbundet* och *svenska naturskyddsföreningen*.

Länsstyrelsen i Kalmar län yttrar att den ansett sig böra godtaga jaktutredningens förslag att införa tillståndstvång. Enligt länsstyrelsens uppfattning hade emellertid den bästa lösningen varit, att i lagtexten uttryckligen angivits de kategorier av kustbefolkningen, som i första hand skola vara berättigade till ifrågavarande jakt, varjämte det överlämnats åt länsstyrelserna att meddela särskilda tillstånd för övriga personer, som borde komma i fråga att få tillstånd till sjöfågeljakt.

Svenska ostkustfiskarens centralförbund tillstyrker utredningens förslag i fråga om sjöfågeljakten med hänsyn till att skärgårds- och kustbefolkningen skola kunna få generella tillstånd att jaga. Beträffande säljakten anför förbundet, att det ur fiskarebefolkningens synpunkt är av intresse att sälbeståndet förminskas. Förbundet anser därför önskvärt, att jakten efter säl på nu ifrågavarande områden blir fri för varje svensk medborgare. Kan så ej ske, bör enligt förbundets mening säljakten genom generella tillstånd i första hand förbehållas skärgårdsbefolkningen. Mot tillståndsgivning även för icke dithörande personer med tidigare erfarenheter av säljakt skulle dock ej finnas något att erinra från förbundets sida, förutsatt att lämnade tillstånd icke missbrukades till sjöfågeljakt.

Vad särskilt beträffar förslaget att länsstyrelserna skola kunna meddela generella tillstånd för befolkningen på vissa öar eller i andra begränsade områden har detta i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Större betänkligheter mot förslaget yppas egentligen endast av *Västerbotens läns jaktvårdsförening*. Föreningen anser, att utfärdandet av generella tillstånd skulle medföra bl. a. att sjöfågeljägarnas antal ej skulle kunna be-

gränsas och att möjligheten till kontroll skulle bli obetydlig. Tillstånden böra därför enligt föreningens mening vara personliga.

I övrigt har nämnda förslag föranlett endast en del detaljerinringar. Sålunda förordar *länsstyrelsen i Kalmar län*, att länsstyrelserna icke skola behöva utfärda generella tillstånd ex officio utan först efter framställning från orten. I annat fall skulle länsstyrelserna bli tvungna att företaga en allmän inventering med hänsyn till näringsförhållandena av befolkningen å de öar och andra likartade områden som kunna tänkas komma i fråga. Härav skulle föranledas åtskilligt bestyr. *Göteborgs och Bohus läns jaktvårdsförening* framhåller, att många egentligen icke jaktberättigade personer med hemvist inom område, där generellt tillstånd gällde, skulle få rätt att jaga utan att ens behöva ansöka om tillstånd. Detta skulle innebära en orättvisa mot jaktberättigade inom andra kustorter, vilka skulle nödgas söka personlig licens. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* instämmer i jaktvårdsföreningens synpunkt och tillägger, att det endast i ytterst ringa omfattning torde bli möjligt att utfärda generella tillstånd. *Svenska jägareförbundet* hemställer, att länsstyrelserna måtte åläggas att inhämta yttrande från vederbörande länsjaktvårdsförening innan generellt tillstånd utfärdas.

Slutligen vill jag nämna att man från flera håll anmärkt att ett genomförande av utredningens förslag måste leda till en avsevärd ökning av *länsstyrelsernas arbetsbörda*.

Länsstyrelsen i Jämtlands län uttalar, att ett allmänt tillståndstvång kommer att medföra en arbetsbelastning för länsstyrelserna som icke kan betraktas såsom oväsentlig. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anför, att antalet licensansökningar kommer att bli avsevärt och att prövningen av ärendena kommer att bli förenad med avsevärda svårigheter. Till belysning av dessa svårigheter framhåller länsstyrelsen att befolkningen i många av länets kustsamhällen visserligen till stor del lever av fiske men att även andra näringsgrenar äro rikligt företrädda, t. ex. konservfabrikation, fraktfart och stenhuggerirörelse. Länsstyrelsen tillägger att ökad personal torde komma att krävas för beredning och handläggning av tillståndsärendena.

I syfte att vinna lättnad i länsstyrelsernas och allmänhetens besvär förordar *länsstyrelsen i Uppsala län* att tillståndsgivningen beträffande sjöfågeljakt uppdrages åt vederbörande polismyndigheter, varvid dock grunderna för tillståndsgivningen böra intagas i själva jaktlagen i stället för att utfärdas såsom fristående tillämpningsföreskrifter. Ansökan om tillstånd till säljakt bör däremot enligt länsstyrelsens mening behandlas av länsstyrelsen i det län där sökanden är bosatt. Länsstyrelsen anser nämligen att sådant tillstånd bör få avse även vattenområde utanför länet. Härför bör dock förutsättas att den tillståndsgivande länsstyrelsen inhämtar yttranden från länsstyrelserna i de andra län, som komma att beröras av säljakten.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser, att om tillståndstvång införes, reglerna för tillståndsgivningen böra intagas i jaktstadgan och utformas så, att länsstyrelsen bemyndigas meddela generella tillstånd och polismyndigheterna i orten särskilda tillstånd.

Länsstyrelsen i Östergötlands län förordar att tillståndsprövningen helt skall anförtros åt polismyndigheterna, och samma ståndpunkt intages av *länsstyrelsen i Södermanlands län*, som dessutom ifrågasätter om icke, till åstadkommande av ytterligare lättnad, tillstånd böra få utfärdas för fem år i sänder i stället för, såsom föreslagits, endast för en tid av högst tre år.

Departementschefen.

Före år 1938 var jakten å öppna havet och de s. k. ödeskären fri för varje svensk medborgare. Den begränsning som genomfördes nämnda år tillkom med anledning av att sjöfågelskyttet på dessa områden fått en sådan omfattning, att det utgjorde ett allvarligt hot mot fågelstammarnas bestånd. Med lagändringen avsågs, såsom framgått av det förut anförda, att åstadkomma en kraftig nedskärning av de jagandes antal. Tanken var att utestänga alla andra än dem, för vilka jakten efter sjöfågel och säl hade betydelse ur försörjningssynpunkt. Detta mål hoppades man kunna uppnå genom de anvisningar som i samband med lagändringen lämnades angående tolkningen av uttrycket den bofasta kustbefolkningen. I praktiken ha emellertid dessa anvisningar icke vunnit efterföljd. Stadgandet i 13 § jaktlagen har sålunda i stor utsträckning kommit att åberopas till stöd för ren nöjesjakt även av personer som enligt vanligt språkbruk knappast kunna räknas som kustbor. Såsom utredningen framhållit har nämligen i vissa delar av landet begreppet den bofasta kustbefolkningen tolkats så vitt, att därunder ansetts falla envar som är bosatt i landskommun eller stad, vilken till någon del gränsar till havet.

Domstolspraxis på området har icke varit enhetlig. I vissa fall har tillämpats en för den åtalade välvillig tolkning men i andra fall har bedömningen varit strängare. Detta har lett till ett betänkligt osäkerhetstillstånd som är till olägenhet både för de jagande och för dem som ha att övervaka lagens efterlevnad.

Ej minst på grund härav synes det mig angeläget att klarare regler meddelas angående jakten å nu ifrågavarande områden. Att därvid återgå till den gamla ordningen med fri jakt för alla torde vara uteslutet. Detta skulle medföra allvarlig fara för att de redan svaga sjöfågelstammarna bleve fullständigt utrotade. Frågan blir då, hur den önskvärda begränsningen av de jagandes antal lämpligast skall åstadkommas. Det är tydligen icke nödvändigt att detta sker genom att jakten förbehålles en viss eller vissa befolkningsgrupper. Man kan också tänka sig ett licensförfarande där prövningen sker uteslutande från den synpunkten att de jagande icke få bli alltför många. I praktiken skulle emellertid ett sådant system komma att verka synnerligen ojämnt och slumpartat. Det bör ej heller förbises att den jakt varom nu är fråga sedan gammalt huvudsakligen utövats av fiskare och andra kustbor. Med hänsyn härtill synes det skäligt att i den mån sådan jakt alltjämt kan tillåtas företräde gives åt denna befolkningskategori. Jag ansluter mig därför till utredningens ståndpunkt att rätt till jakt å nu ifrågavarande om-

råden i regel bör medgivas endast för personer som tillhöra den egentliga skärgårds- och kustbefolkningen.

Några remissinstanser ha gjort gällande, att i lagen borde genom uppräknings angivas vilka medborgargrupper som skola vara jaktberättigade. Det torde emellertid icke vara möjligt att i en dylik uppräknings åstadkomma så bestämda definitioner att icke tveksamma gränsfall kunna uppkomma. Den nuvarande rättsosäkerheten skulle följaktligen med denna metod till en del komma att kvarstå. I likhet med utredningen anser jag det därför vara att föredraga att ett allmänt tillståndstvång införes och att grundsatsen om företrädesrätt för kustbefolkningen genomföres på så sätt, att direktiv för tillståndsgivningen utfärdas av Kungl. Maj:t. Därigenom vinnes att ingen behöver vara oviss, huruvida han är att anse såsom jaktberättigad eller ej.

För att tillståndsprövningen skall bli så enhetlig som möjligt synes det mig lämpligast att den förlägges till länsstyrelserna. Därigenom torde också erhållas större säkerhet för att jaktvårdssynpunkterna tillbörligen beaktas, än om uppgiften skulle anförtros åt de lokala polismyndigheterna. Den ökning i länsstyrelsernas arbetsbörda som befattningen med tillståndsprövningen kommer att medföra torde icke bli större än att den bör kunna bemästras utan personalförstärkning.

De riktlinjer utredningen uppdragit i fråga om vilka som böra anses berättigade att erhålla licens torde i huvudsak kunna godtagas. Möjlighet synes emellertid böra finnas att där lokala förhållanden göra det önskvärt meddela jakttillstånd också åt personer som, utan att deras yrke i och för sig kan anses ha särskild anknytning till skärgårds- eller kustförhållandena, dock leva under i stort sett samma betingelser som fiskarbefolkningen.

Jag biträder också utredningens förslag att generella jakttillstånd skola kunna utfärdas för dem som äro bosatta på vissa öar eller platser där praktiskt taget hela befolkningen tillhör de jaktberättigades krets. Ett sådant förfarande är uppenbarligen ägnat att medföra en avsevärd besparing i tid och besvär både för länsstyrelserna och allmänheten. Enligt min mening bör det åligga länsstyrelserna att självmant undersöka i vad mån det är möjligt och lämpligt att meddela dylika grupptillstånd. Särskild framställning från orten bör således ej behöva göras. Det torde i regel vara önskvärt att länsstyrelsen i frågor om grupptillstånd samråder med vederbörande länsjaktvårdsförening.

Jakttillstånd bör, såsom utredningen anfört, avse viss tid, ej överstigande tre år, och bör kunna begränsas till att gälla visst område. Däremot torde det knappast vara lämpligt att tillåta begränsning till vissa fågelarter. Ej heller synes tillräcklig anledning föreligga att medgiva stämpelfrihet för bevis om jakttillstånd.

Om reglerna angående jakten på öppna havet och ödeskären utformas i enlighet med vad jag nu förordat, kommer detta i praktiken att medföra att största delen av den icke jordägande befolkningen kommer att helt avskäras från möjlighet att idka sjöfågeljakt. Detta kan i viss mån betraktas som en

orättvisa, och det bör därför undersökas om icke tillfälle till sådan jakt på nu ifrågavarande områden i begränsad omfattning kan beredas även för personer utanför den egentliga kustbefolkningens krets. En framkomlig utväg synes mig vara att Kungl. Maj:t får befogenhet att för vissa havsområden förordna, att jakten där skall vara fri för varje svensk medborgare. Jag tillstyrker att ett stadgande därom införes i lagen. Tydligt är att stor försiktighet bör iakttagas vid meddelandet av sådana förordnanden och att den fria jaktens utveckling bör följas med uppmärksamhet. Skulle tendenser till rovskytte visa sig, bör förordnandet omedelbart återkallas.

Förbud mot motorbåtsjakt.

Enligt 8 § 2 mom. jaktstadgan gäller som huvudregel att all jakt från motorbåt eller annat maskindrivet fartyg är förbjuden. Utan hinder därav må dock den bofasta kustbefolkningen under tiden från och med den 1 oktober till och med den 10 maj nyttja sådant fartyg vid jakt efter säl eller sjöfågel i Bottniska viken och Östersjön.

I svenska jägareförbundets förut omnämnda skrivelse till Konungen den 3 januari 1950 hemställdes bl. a. att kustbefolkningens särskilda rätt att i viss utsträckning jaga från maskindrivet fartyg skulle upphävas beträffande jakt efter sjöfågel.

Jaktutredningen föreslår för sin del att jakt efter sjöfågel från maskindrivet fartyg skall helt förbjudas även för den bofasta kustbefolkningen men att å andra sidan säljakt från sådant fartyg skall tillåtas utan inskränkning.

Till motivering härav anför utredningen följande.

Enligt jaktutredningens mening tala åtskilliga skäl för att motordriven farkost icke bör få begagnas vid *sjöfågeljakt*. Sålunda torde motorbåtsjakten utgöra en av de viktigaste av de faktorer, som medverkat till den starka nedgången av sjöfågelstammen å ostkusten. Den skillnad i fråga om sjöfågeltillgången som konstaterats mellan västkusten och ostkusten torde otvivelaktigt till väsentlig del vara en följd av — förutom vårjakten — möjligheten att i viss omfattning idka motorbåtsjakt å sistnämnda kuststräcka. Härtill kommer att möjligheten att använda motorbåt vid sjöfågeljakt försvårar kontrollen över efterlevnaden av gällande bestämmelser.

Samtidigt som ett förbud mot motorbåtsjakt medför ökat skydd för sjöfågeln föranleder det ett minskat utbyte av jakten, åtminstone å vissa kuststräckor. Sjöfågeljakten torde emellertid, såsom redan i det föregående framhållits, numera ha förlorat så gott som all betydelse för skärgårdsbefolkningens försörjning och till väsentlig del ha övergått till att bli en form för erhållande av rekreation och nöje. Ur behovsynpunkt kan det därför icke göras gällande, att det för ostkusten stadgade undantaget beträffande motorbåtsjakten efter sjöfågel bör bibehållas. Erfarenheterna från västkusten visa att jägarmässig jakt efter sjöfågel väl kan bedrivas från segelbåt eller roddbåt. Det kan också med ett visst fog göras gällande, att västkusten och ostkusten böra likställas i detta hänseende.

Vad nu anförts äger däremot icke tillämpning å *säljakten*. Denna jakt torde huvudsakligen bedrivas i förvärvssyfte och har ur allmänna synpunk-

ter ansetts böra i skilda hänseenden uppmuntras. I likhet med Svenska jägareförbundet anser utredningen därför, att säljakt bör kunna få utövas även från motordriven farkost. Något skäl till att begränsa ett dylikt medgivande till allenast viss årstid synes icke föreligga. Ej heller finner utredningen det motiverat att upprätthålla förbudet mot säljakt från motorbåt å västkusten.

Jaktutredningens förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i det övervägande antalet remissyttranden.

Länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus län, landsfiskalen i Herrestads distrikt, Skånes fiskareförbund och jägarnas riksförbund motsätta sig emellertid förslaget i vad det avser sjöfågeljakt. De motivera sitt ställningstagande med att ett totalt förbud mot sjöfågeljakt från motorbåt skulle väsentligt minska kustbefolkningens möjligheter att idka sjöfågelskytte. Skånes fiskareförbund anför härom:

Det är ofta så, att fiskarena föra med sig ett gevär i båten, när de fara till och från fiskeplatserna. Vid något tillfälle under färden skjutes en eller annan sjöfågel. Någon annan tid för jakt ha fiskarena i regel icke. Skall sjöfågeljakt från maskindriven farkost förbjudas, bör därför förbudet icke gälla fiskare som färdas till och från sina fångstplatser.

Svenska jägareförbundet, Stockholms läns och stads jaktvårdsförening, Göteborgs och Bohus läns jaktvårdsförening, Norrbottens läns jaktvårdsförening och svenska naturskyddsföreningen anse att särskilt tillstånd bör krävas för att jakt efter säl skall få bedrivas från maskindriven farkost. En dylik tillståndsprövning anses nödvändig för att underlätta kontrollen av att maskindriven farkost icke användes för jakt efter sjöfågel.

Departementschefen. För min del ansluter jag mig till utredningens uppfattning att förbudet mot motorbåtsjakt på sjöfågel nu bör göras undantagslöst. Faran för utrotning av sjöfågelstammarna har under senare år blivit allt mera framträdande, särskilt vid rikets östra kust. Härtill torde ej minst den omständigheten ha bidragit, att motorbåtsjakt varit tillåten i viss omfattning. Det måste därför enligt min mening anses nödvändigt att införa totalt förbud mot jakt efter sjöfågel från maskindrivet fartyg. Erfarenheterna från västkusten visa, att detta ej behöver medföra någon alltför stark begränsning av jaktmöjligheterna.

Även i fråga om rätten att jaga säl från maskindrivet fartyg biträder jag vad utredningen föreslagit.

Därest riksdagen icke har något att erinra, torde följaktligen 8 § 2 mom. jaktstadgan böra ändras i enlighet med utredningens förslag.

Jakten å järnvägar och vissa andra trafikanläggningar.

I 5 § 2 mom. jaktlagen stadgas att jakt ej må idkas å område som tillhör järnväg, spårväg eller kanalverk, med mindre fråga är om åtgärder som erfordras för att skydda trafikanläggningen mot skada av villebråd.

Vid 1946 års riksdag väcktes i båda kamrarna motioner att i nämnda lagrum skulle intagas en föreskrift att den som innehade jakträtten å mark, belägen intill anläggning av förevarande slag, skulle få rätt att jaga å anläggningen, därest han erhållit tillstånd därtill av dess ägare. Såsom motivering härför anfördes i motionerna, att förbudet mot jakt å område, som tillhörde järnväg, spårväg eller kanalverk, visat sig medföra påtagliga olägenheter för innehavare av jakträtt å järnväg angränsande mark. Vid jakt med drivande hund efter hare sökte sig villebrådet gärna ut till järnväg, som det följde för att lättare komma undan hunden. Då gällande bestämmelser lade hinder i vägen för harens skjutande eller bortnotande från banan, kunde hunden vid drev eller under tappt lätt bliva överkörd av passerande tåg.

Med anledning av dessa motioner hemställde sedermera riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utarbetande och framläggande för riksdagen av förslag till sådan ändring i jaktlagen som motionärerna förordat.

Frågan blev av Kungl. Maj:t hänskjuten till jaktutredningen. Denna föreslår nu att till 5 § 2 mom. jaktlagen skall göras ett tillägg av innehåll att rätt till jakt å område som hör till järnväg, spårväg eller kanalverk skall kunna av anläggningens ägare upplåtas till innehavare av jakträtt å angränsande mark.

Till motivering av förslaget anför utredningen bl. a. följande.

Ur jaktsynpunkt kan det — — — vara förenat med vissa fördelar att innehavare av jakträtt å mark belägen intill område, som tillhör trafik-anläggning, beredes möjlighet att erhålla upplåtelse av rätt till jakt å sådant område.

Däremot förefaller det mera tveksamt om man med hänsyn till trafik-säkerheten bör utvidga möjligheten att idka jakt å dessa anläggningar. Framhållas må emellertid att trafiksäkerhetsskäl icke ansetts böra föranleda några inskränkningar i fråga om jakt å eller i närheten av väg. I detta sammanhang bör även beaktas, att några inskränkningar för närvarande ej heller gälla i fråga om jakt i närheten av järnväg. Sådan jakt torde öfta medföra lika stor våda ur trafiksäkerhetssynpunkt som jakt å järnvägsområde.

På grund av vad sålunda anförts anser utredningen, att några allvarligare invändningar icke kunna riktas mot att rätten att utöva jakt å kommunikationsanläggning till förmån för innehavare av jakträtt å angränsande mark i viss mån utvidgas. Utredningen vill emellertid understryka att ökade möjligheter till jakt å dylika anläggningar böra beredas endast i de fall då ledningen för anläggningarna med beaktande av trafiksäkerhetens krav finner jakt därå böra få förekomma. För att syftet med en dylik utvidgning av jaktutövningen å järnvägar, spårvägar och kanaler skall uppnås utan att tvekan rörande trafikförvaltningarnas prövningsrätt skall behöva uppstå torde till de nu gällande bestämmelserna, genom vilka jaktutövningsrätten i princip betagits ägaren till en anläggning av angivet slag, böra anknytas ett stadgande av innehåll, att denne må upplåta rätt att jaga å anläggningen till innehavaren av jakträtten å angränsande mark. En dylik bestämmelse giver tydligt vid handen att den senare icke har en ovillkorlig rätt att få jakträtten å anläggningen till sig upplåten, utan att

det ankommer på anläggningens ägare att avgöra huruvida jakträtt skall upplåtas å anläggningen eller icke. Vid sådan upplåtelse är anläggningens ägare givetvis berättigad att föreskriva de villkor han med hänsyn till trafik- säkerheten eller eljest finner erforderliga.

Vid remissbehandlingen har jaktutredningens förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser utom *Jägarnas riksförbund, svenska järnvägsföreningen och länsstyrelsen i Uppsala län.*

Jägarnas riksförbund förklarar sig utan närmare motivering avstyrka förslaget.

Svenska järnvägsföreningen anför att det i högre grad än tidigare är angeläget att fridlysningen av järnvägsområden respekteras på grund av den ökade tågastigheten och trafikintensiteten. Om rätten att jaga på järnvägsanläggningar frigives, kommer dessutom enligt föreningens mening banpersonalen att få extra arbete och utsättas för viss fara.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser hänsynen till trafiksäkerheten kräva, att trafikanläggningarna förbli fredade. Länsstyrelsen tillfogar, att de skäl som föranlett att järnvägarna skyddats mot intrång från jagande föreligga också i fråga om vanliga vägar. Den ständigt ökade trafiken på vägarna ger enligt länsstyrelsens mening anledning att taga upp frågan om inskränkningar jämväl i rätten att jaga på väg.

Departementschefen. Utredningens förslag i denna del är enligt min uppfattning välgrundat. Farhågorna för menliga följder för trafiksäkerheten synas mig överdrivna. Såsom utredningen framhållit kommer trafikanläggningens ägare att kunna fritt pröva huruvida och på vilka villkor upplåtelser skola ske. Det torde kunna förutsättas att säkerhetssynpunkterna därvid bli tillbörligt beaktade. Jag tillstyrker därför att förslaget genomföres. För en omprövning av frågan om jakträtt å väg föreligga enligt min mening ej tillräckliga skäl.

Jaktvårdsområdena.

Gällande rätt och utredningens förslag.

Enligt 10 § jaktlagen kunna ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor utgöra ett sammanhängande område, i syfte att befrämja jaktvården å området besluta att ägorna skola utgöra jaktvårdsområde. Fatta de enhälligt sådant beslut och erhålla länsstyrelsens fastställelse därå, blir beslutet bindande även för nya ägare av fastigheterna.

Jaktvårdsområde kan också komma till stånd genom majoritetsbeslut. För att så skall kunna ske kräves det att frågan handlägges vid förrättning på stället under ledning av särskild förrättningsman, som på begäran av förslagsställarna skall utses av länsstyrelsen. Till förrättningen skola samtliga av förslaget berörda fastighetsägare kallas genom förrättningsmannens försorg. Förrättningsmannen har vidare att före samman-

trädet uppgöra förslag beträffande jaktvårdsområdets gränser och grunderna för jaktutövningen och viltvården inom området. Detta förslag skall vid sammanträdet framläggas för omröstning. För att förslaget därvid skall anses antaget fordras det att det biträts av minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare som tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom är fråga. Uppnås den sålunda föreskrivna majoriteten, har förrättningsmannen att insända beslutet till länsstyrelsen för fastställelse, och om sådan meddelas blir beslutet gällande.

Jaktvårdsområde skall enligt 10 § jaktlagen bildas för viss tid, lägst 10 och högst 25 år.

Delägare i jaktvårdsområde eller annan därå jaktberättigad person, som överträder de för jaktutövningen å området gällande reglerna, straffas enligt 29 § 2 mom. jaktlagen med dagsböter.

I jaktutredningens uppdrag har ingått att undersöka, hur bestämmelserna om jaktvårdsområden tillämpats och vilka verkningar för jaktvårdens främjande som de hittills bildade jaktvårdsområdena haft. Beträffande de erfarenheter som gjorts vid denna undersökning torde jag i huvudsak få hänvisa till betänkandet. Som slutomdöme uttalar utredningen, att jaktvårdsområdena visat sig vara ett utmärkt medel att förbättra de jaktliga förhållandena. På några punkter böra dock enligt utredningens mening ändringar i bestämmelserna angående jaktvårdsområden företagas.

Till en början föreslår utredningen att vissa särskilda regler skola meddelas om bildande av jaktvårdsområde i skärgård.

Förslaget har föranletts av en framställning från svenska jägareförbundet, vari förbundet hemställt att jaktvårdsområde, när skäl därtill finnes, skulle kunna bildas även om det komme att bestå av allenast en fastighet. Till stöd för sin framställning har förbundet anfört, att inom Stockholms skärgård i stor utsträckning förekomme registerfastigheter, var för sig bestående av en grupp öar eller holmar, som vore skilda från angränsande fastigheter av stundom betydande vattenområden. En fastighet av ifrågavarande slag vore ofta uppdelad på flera ägare, envar med en ideell, på marken ej utbruten andel i fastigheten. Framför allt med hänsyn till sjöfågelbeståndet vore det enligt förbundets åsikt av vikt att jakten reglerades och jaktvårdande åtgärder vidtoges inom ifrågavarande öområden. Om delägarna ej vore alltför många, finnes visserligen möjlighet att ordna förhållandena på frivillighetens väg. Emellertid vore det tillräckligt att en ideell andel komme i händerna på en person som saknade förståelse för viltvårdens betydelse för att allt jaktvårdsarbete skulle bliva resultatlös.

Utredningen har vid undersökning av frågan inhämtat att i flera fall delägare i skärgårdsfastigheter av nyss angiven beskaffenhet framställt önskemål om att fastigheten skulle organiseras som ett jaktvårdsområde, men att dessa önskemål naturligtvis måst avvisas eftersom jaktlagen icke medger att jaktvårdsområde kan bestå av endast en fastighet. Under-

sökningen har vidare givit vid handen att i nu ifrågavarande registerfastigheter kan emellan öarna finnas vatten som enligt den nyligen antagna lagen om gräns mot allmänt vattenområde utgör allmänt vatten. Hinder mot bildande av jaktvårdsområde torde därför i åtskilliga fall föreligga ej blott på grund av föreskriften att jaktvårdsområde skall bestå av flera fastigheter utan även med hänsyn till kravet att de i jaktvårdsområde ingående ägorna skola bilda ett sammanhängande område.

Utredningen anser det vara en betänkelig brist att bestämmelserna om jaktvårdsområde ej kunna vinna tillämpning i nu åsyftade fall. Här om anför utredningen följande.

Med hänsyn till den betydelse skärgårdsområdena ha för sjöfågelbeståndet anser utredningen att inom dessa områden böra finnas lika stora möjligheter att vidtaga jaktvårdande åtgärder som å fastlandet. Även om ägarerna av en ögrupp av den art, varom här är fråga, enas om ögruppens förvaltning i jaktligt avseende, gälla deras beslut i regel icke mot ny delägare. För den händelse enighet mellan dem icke kan uppnås — något som med den fortgående uppdelningen av skärgårdsfastigheterna på ett flertal delägare ofta torde inträffa — finnes för närvarande icke annan möjlighet än att påkalla tillämpning av samäganderättslagens bestämmelser om förvaltning genom god man. Dessa bestämmelser utgöra emellertid icke något lämpligt medel för åstadkommande av en god jaktvård. De ha närmast tillkommit för sådan egendomsgemenskap som avses skola upplösas inom relativt kort tid, under det att jaktvården för att verkliga resultat skola erhållas måste bedrivas på lång sikt. På grund av vad sålunda anförts och då bildandet av jaktvårdsområden enligt vunna erfarenheter utgör ett av de medel, varigenom jaktvården verksammast kan befrämjas, förordar utredningen i likhet med Svenska jägareförbundet att de hinder som nu föreligga mot skapandet av jaktvårdsområden i skärgårdarna undanröjas.

I enlighet härmed föreslår utredningen, att i skärgård jaktvårdsområde skall kunna bildas utan hinder av att det ej kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område.

Utredningen framhåller att syftet med detta förslag kräver, att jaktvårdsområde som består av endast en fastighet skall, lika väl som jaktvårdsområden i allmänhet, kunna bildas genom majoritetsbeslut. Härför bör dock enligt utredningens mening fordras att det föreligger kvalificerad majoritet av samma styrka som är föreskriven beträffande jaktvårdsområden i allmänhet. Beslut om bildande av jaktvårdsområde som omfattar blott en fastighet bör därför icke bli giltigt med mindre det biträts av minst fyra femtedelar av delägarna i fastigheten som tillika äga minst fyra femtedelar av densamma. Utredningen föreslår att ett stadgande här om skall upptagas i jaktlagen och att samtidigt i samäganderättslagen skall införas en föreskrift, att sistnämnda lag ej skall äga tillämpning i fråga om bildande av jaktvårdsområde, bestående av endast en fastighet.

Vidare anser utredningen föreskrifter böra införas om förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd.

Härom finnas för närvarande inga bestämmelser i jaktlagstiftningen, och därest man vid utgången av den tid, för vilken ett jaktvårdsområde bildats,

vill låta det fortbestå, torde man därför ha att tillämpa samma regler som vid nybildning.

För att undgå denna olägenhet ha för de flesta jaktvårdsområdena antagits stadgar med särskild förlängningsklausul, enligt vilken förlängning av tiden för jaktvårdsområdets bestånd kan åvägabringas i enklare former än enligt nybildningsreglerna. En redogörelse för olika typer av dylika klausuler lämnas å s. 83 och 84 i utredningens betänkande.

Värdet av förlängningsklausulerna är emellertid, enligt vad utredningen framhåller, ganska tvivelaktigt.

I den mån en dylik klausul innebär, att en verklig omröstning företages bland samtliga delägare och resultatet av omröstningen underställes länsstyrelsen för fastställelse, torde förlängningsbeslutet gälla gentemot ny fastighetsägare, åtminstone för det fall att omröstningen giver vid handen att enighet råder om förlängningen. Därest det vid omröstningen visar sig att några delägare icke vilja biträda ett beslut om förlängning, torde hinder för länsstyrelsen att meddela fastställelse å beslutet föreligga på grund av föreskriften att fråga om bildande av jaktvårdsområde vid bristande enighet skall prövas vid förrättning på stället. De flesta av de förlängningsklausuler som användas synas emellertid förutsätta, att giltighetstiden för ett jaktvårdsområde skall kunna förlängas utan länsstyrelsens fastställelse. En dylik förlängning torde i regel icke äga bindande verkan gentemot ny fastighetsägare. Det kan även vara tveksamt om den ens gäller gentemot delägare, som vid områdets bildande röstat mot det därvid framlagda förslaget. En förlängning, varå icke erhållits fastställelse, synes ej heller kunna gälla utöver den i jaktlagen stadgade maximitiden för jaktvårdsområdes bestånd, d. v. s. 25 år.

Med hänsyn till de brister som sålunda vidlåda systemet med förlängningsklausuler anser utredningen bestämmelser som underlätta förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd böra upptagas i jaktlagen. Som skäl härför anföres bl. a. att jaktvårdskonsulenterna eljest inom kort komma att tvingas att, till men för den löpande jaktvårdsverksamheten, nedlägga ett omfattande arbete på förrättningar för förnyelse av befintliga jaktvårdsområden.

Beträffande frågan hur de nya bestämmelserna lämpligast böra utformas anför utredningen följande.

Gällande jaktlag intager den ståndpunkten, att jaktvårdsområden böra bildas endast i den mån de uppbäras av en överbärande majoritet bland de jordägare som med sin mark skola ingå däri. Utredningen anser att denna ståndpunkt bör vara vägledande även då det gäller utformandet av bestämmelser om förlängning av tiden för jaktvårdsområdenas bestånd. I enlighet härmed synes böra fordras att giltighetstiden skall förlängas endast om det blivit med någorlunda säkerhet klarlagt, att för förlängning föreligger samma majoritet, som jaktlagen uppställer såsom krav för bildande av jaktvårdsområde. För att erhålla ett uttryck för opinionen bland delägarna i jaktvårdsområdet torde två olika utvägar närmast kunna ifrågakomma. Å ena sidan synes jaktvårdsområdes fortbestånd kunna göras beroende av huruvida angiven majoritet av delägarna gjort framställning om

giltighetstidens förlängning. Å andra sidan torde kunna stadgas, att jaktvårdsområdes giltighetstid skall förlängas med visst antal år, därest icke motsvarande minoritet av delägarna framställt invändning däremot. Med hänsyn till vad förut anförts rörande önskvärdheten av att erhålla ett så enkelt och tidsbesparande förfaringssätt som möjligt vid förlängning av giltighetstiden för jaktvårdsområde är sistnämnda alternativ att föredraga. Enligt utredningens mening bör användandet av ett sådant förfarande icke vara ägnat att ingiva betänkligheter, då man på grund av det livliga intresse, varmed de jaktliga spörsmålen vanligen omfattas, som regel torde kunna räkna med att delägare, som icke önska förlängning av den för jaktvårdsområdets bestånd bestämda tiden, ej underlåta att giva detta till känna.

I enlighet härmed föreslår utredningen att till 11 § jaktlagen skall fogas ett nytt, tredje stycke av innehåll att därest ej senast tre månader före utgången av den för jaktvårdsområdes bestånd bestämda tiden fastighetsägare inom området, vilka utgöra mer än en femtedel av antalet fastighetsägare eller äga mer än en femtedel av den i området ingående marken, hos länsstyrelsen framställt invändning mot förlängning av sistnämnda tid, länsstyrelsen skall på yrkande av fastighetsägare inom området förklara denna tid förlängd på tio år.

I syfte att säkerställa att eventuella motståndare till förlängning skola kunna utnyttja sin protesträtt föreslås vidare att i jaktstadgan skall meddelas föreskrift, att länsstyrelsen skall vara skyldig att på framställning av delägare i förväg kungöra vad den har att iakttaga som vill framställa invändning mot förlängning.

Det är avsett att de nya bestämmelserna skola gälla även för redan befintliga jaktvårdsområden.

Utredningen anser också att en regel bör givas om röstberäkning vid omröstning bland delägarna i jaktvårdsområde.

Beträffande vissa viktigare frågor stadgas för närvarande i lagen att beslut i sådan fråga blir giltigt endast under samma förutsättningar som gälla för beslut om jaktvårdsområdes bildande. Vidare föreskrives att upplåtelse till utomstående av all jakt eller all jakt efter särskild villebrådsart ej får ske, med mindre samtliga fastighetsägare äro ense därom. I övrigt är däremot intet bestämt om hur avgörande skall träffas i ärenden angående jaktutövningen, viltvården eller förvaltningen i övrigt. För samtliga hittills bildade jaktvårdsområden ha emellertid antagits stadgar som innehålla bestämmelser om jaktstämma och om rösträtt på sådan stämma. Därvid har i allmänhet delägarnas röstetal gjorts beroende av storleken av den mark, varmed de ingått i området. En närmare redogörelse för rösträtsreglernas utformning i olika fall lämnas å s. 90 och 91 i betänkandet.

De omröstningsregler som sålunda intagits i stadgarna för jaktvårdsområdena, ha enligt vad utredningen anför, utsatts för kritik vid skilda tillfällen. Bl. a. har anmärkts att dessa regler gäve de större delägarna en alltför dominerande ställning. I samband därmed har det gjorts gällande att röstningen efter markareal kunde giva ägare av större marker möjlighet att be-

stämman att vissa slag av vilt ej skulle få jagas på de mindre fastigheterna, ja t. o. m. att helt fridlysa dessa fastigheter.

Jaktutredningen, som företagit en undersökning rörande verkan av röst-rättsreglerna i tolv godtyckligt valda jaktvårdsområden, vitsordar att dessa regler i flertalet fall formellt te sig oförmånliga för de mindre delägarna. Samtidigt upplyser emellertid utredningen att, enligt vad som uppgivits av flera jaktvårdskonsulenter, stadgarnas föreskrifter om röstberäkning efter markinnehav icke bruka tillämpas utan att röstning regelmässigt sker efter huvudtalet. Utredningen anser dock önskvärt att rösträttsreglerna framdeles utformas så, att de i högre grad än hittills i allmänhet varit fallet taga hänsyn till de mindre delägarnas intressen. Någon tvingande bestämmelse om röstberäkning efter huvudtalet anser sig utredningen emellertid icke böra förordas. En sådan bestämmelse skulle enligt utredningens mening allvarligt försvåra bildandet av jaktvårdsområden. Däremot finner utredningen lämpligt att ett dispositivt stadgande om sådan röstberäkning införes i lagen. Stadgandet föreslås skola avfattas så, att i frågor som röra jaktvårdsområde varje fastighetsägare skall äga en röst, om ej annorlunda bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och viltvården.

I samband med jaktlagens antagande år 1938 var bl. a. frågan om rätt för delägare i jaktvårdsområde att upplåta jakträtt till annan föremål för diskussion. Jordbruksutskottet anförde i denna fråga att något hinder ej borde resas mot sådana upplåtelser. Övriga delägare borde emellertid kunna utöva viss kontroll över att upplåtelser ej skedde till personer som kunde befaras komma att utnyttja sin jakträtt på ett illojalt sätt. Detta kunde enligt utskottets mening lämpligen ske genom att i stadgarna intoges föreskrift att delägare finge överlåta sin rätt i området allenast å person som styrelsen skäligen kunde godkänna.

I anslutning till detta uttalande av jordbruksutskottet ha jaktvårdsområdena i stor utsträckning i sina stadgar intagit särskilda regler om utarrendering av delägarnas jakträtt inom jaktvårdsområdena. I de stadgetyper, som under åren närmast efter jaktlagens tillkomst kommo till användning, föreskrevs i detta hänseende i allmänhet endast att upplåtelse av jakträtt å mark ingående i jaktvårdsområdet icke medförde rätt att delta i gemensam jakt utan styrelsens godkännande av upplåtelsen men att den till vilken jakträtten upplåtits, i övrigt skulle inträda i delägarens rättigheter och skyldigheter. I stadgarna för jaktvårdsområden, där delägare skulle ha rätt att jaga å hela området, torde dock redan under angivna tid ha föreskrivits att inga upplåtelser skulle gälla utan att styrelsen godkänt desamma. Undantag från kravet på godkännande synes emellertid ofta ha gjorts i fråga om delägarens husfolk. Småningom ha emellertid betydligt strängare regler i förevarande hänseende kommit till användning. I de senast uppgjorda normalstadgarna för södra och mellersta Sverige föreskrives sålunda såsom förutsättning för att jakträttsbevis skall få utfärdas för jaktarrendator, att arrendekontraktet skall vara skriftligt och omfatta en tid av minst fem år, att jaktarrendatorn skall ha vunnit inträde i jaktvårdsföreningen, att kontraktet skall, om jakt-

arrendatorn icke är delägare, omfatta minst 200 hektar sammanhängande mark samt att kontraktet skall vara godkänt av föreningens styrelse. Exempel saknas icke på jaktvårdsområden, vilkas stadgar innehålla ännu mer restriktiva bestämmelser i ifrågavarande avseende. Sålunda förekommer det, att i stadgarna intagits bestämmelse att delägare icke får upplåta sin jakt-rätt till annan än den som en enhällig styrelse godkänner.

Under senare år har i skilda sammanhang gjorts gällande att det måste anses som ett betänkligt missförhållande att en delägare i ett jaktvårdsområde kunde av de övriga berövas rätten att utarrendera jakten på sin fastighet. Det har också framhållits att en sådan ordning så småningom kunde leda till att den icke jordägande befolkningen ställes helt utan möjlighet att utöva jakt.

Med anledning av vad sålunda förekommit har jaktutredningen ansett sig böra undersöka huruvida lagstiftning i ämnet kan anses påkallad. Utredningen anför att kontrollen av jaktarrendena betingats av vissa nödvändighetskrav. För att syftet med ett jaktvårdsområde icke skall äventyras torde det mångenstädes vara erforderligt att vidtaga särskilda åtgärder för att hindra att jakträtt upplåtes till personer som kunna antagas komma att missbruka den. Prövningen bör emellertid enligt utredningens mening icke vara mera omfattande än som betingats av en ändamålsenlig jaktvård. Utredningen tillägger att de stadgebestämmelser som tillkommit under senare tid tydligen gå vida längre, och att det därför synes vara nödvändigt att genom författningsbestämmelser begränsa möjligheten att motsätta sig jakträttsupplåtelser. I överensstämmelse härmed föreslår utredningen införandet av ett stadgande att delägare i jaktvårdsområde ej må förvägras att till annan upplåta honom tillkommande jakträtt, om icke upplåtelsen befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården.

Jaktvårdsområdenas stadgar ha givit anledning till missnöje även såvitt angår bestämmelserna om jaktarrendators ställning. Härom brukade ursprungligen föreskrivas att jaktarrendator ägde inträda i upplåtarens rättigheter för den tid arrendet varade, vilket bl. a. medförde rätt att utöva delägarens rösträtt på jaktstämma. Numera ha stadgebestämmelserna på detta område i allmänhet skärpts, och det förekommer ej sällan att jaktarrendator icke ens får närvara vid jaktstämma.

Utredningen har funnit den utveckling som sålunda ägt rum betänklig. Den framhåller att de beslut som på jaktstämma fattas angående jaktutövningen beröra jaktarrendatorn i minst lika hög grad som den delägare som upplåtit sin jakträtt till honom. På grund härav föreslår utredningen att i lagen skall intagas uttrycklig föreskrift att en var som har jakträtt inom jaktvårdsområde skall äga närvara vid sammanträde med delägarna samt därvid yttra sig och avgiva förslag.

Såsom redan nämnts skall beslut som fattats av delägare i jaktvårdsområde i vissa fall underställas länsstyrelsen för prövning och fastställelse. Någon möjlighet att överklaga dylikt beslut finnes däremot icke.

De enda utvägar som stå till buds för den som anser sin rätt förnärnad genom ett avgörande av ett jaktvårdsområdes beslutande organ torde vara att genom talan vid domstol söka få fastställt att beslutet ej skall vara bindande för honom eller också, om beslutet avser jaktutövningen, att överträda beslutet för att få dess giltighet prövad i samband med åtal för överträdelsen.

Jaktutredningen har funnit att denna ordning icke kan anses tillfredsställande. Att öppna en process kan med hänsyn till kostnaderna te sig föga lockande och utvägen att framtvinga en domstolsprövning genom att utsätta sig för åtal kan icke vara tilltalande för en oförvitlig jägare. På grund därav bör enligt utredningens mening viss möjlighet beredas att hos länsstyrelsen överklaga beslut av jaktstämma eller styrelse för jaktvårdsområde.

Utredningen anser att besvärsrätten bör omfatta dels beslut som avse jaktutövningen och dels sådana beslut som gälla delägares rätt att upplåta sin jakträtt till annan. Något praktiskt behov av besvärsrätt i andra fall är enligt utredningens uppfattning icke för handen. Då det särskilt i fråga om beslut rörande jaktutövningen ej sällan är av stor vikt att snarast få visshet huruvida de skola bli bestående eller ej, anser utredningen besvärstiden böra bestämmas till en vecka från det klaganden erhöi del av beslutet. Dessutom bör enligt utredningen gälla att beslut skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, om ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

Utredningen föreslår att bestämmelser i överensstämmelse med det sålunda anförda skola intagas i jaktlagen.

Slutligen föreslår utredningen en mindre jämkning i ansvarsbestämmelsen i 29 § 2 mom. andra stycket jaktlagen.

Där stadgas nu, såsom redan nämnts, straff för den som överträder gällande regler angående jaktutövningen å visst jaktområde.

Jaktvårdsområdenas stadgar lära genomgående innehålla en föreskrift om att jakt inom området får bedrivas endast av den som innehar särskilt av styrelsen eller någon dess förtroendeman utfärdat jakträttsbevis. Utredningen framhåller att denna föreskrift måste anses som en grundläggande faktor för ordnandet av jaktutövningen. Jakträttsbevisen äro, enligt vad utredningen anför, obetingat nödvändiga så snart särskilda regler beslutats angående avskjutningen och de utgöra också en förutsättning för att man skall kunna överblicka hur många och vilka som jaga inom området. Med hänsyn härtill anser utredningen att jakt utan jakträttsbevis måste anses innefatta sådant överträdande av gällande regler angående jaktutövningen som omförmåles i nyssnämnda straffstadgande. I rättstillämpningen ha emellertid, enligt vad som framgår av betänkandet, olika meningar härom kommit till uttryck. Med anledning därav finner utredningen önskvärt att stadgandet förtydligas så att det klart framgår att därunder inbegripes även det fallet att någon jagar utan att inneha jakträttsbevis. Detta kan enligt utredningens uppfattning lämpligen ske på så sätt att ordet »jaktutövningen» utbytes mot »jakten».

Yttrandena.

Så gott som alla remissinstanser synas dela jaktutredningens mening om jaktvårdsområdenas betydelse för jakten och viltvården. Det vitsordas allmänt att jaktvårdsområdena visat sig vara ett gott medel att förbättra de jaktliga förhållandena i riket. Från några håll framföras emellertid även kritiska synpunkter.

Jägarnas riksförbund anför, att jaktvårdsområdena i sin nuvarande utformning och med nu gällande bestämmelser för sitt arbetssätt icke kunna handhava viltvården på ett sätt som motsvarar tidens krav. Ett verkligt fruktbarande samarbete delägarna emellan hindras enligt vad förbundet yttrar i de flesta fall av rigorösa och odemokratiska stadgebestämmelser. Förbundet påyrkar en genomgripande omarbetning av bestämmelserna om jaktvårdsområden i syfte att bättre säkerställa de mindre fastighetsägarnas och den icke jordägande befolkningens intressen.

Överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt uttalar att jaktvårdsområdena många gånger torde bildas huvudsakligen av det skälet att delägarna hoppas kunna få tillstånd att jaga älg på särskild jakttid. Han tillägger att ett tillmötesgående av detta önskemål kan innebära att man legaliserar rovjakt på älg för att — åtminstone på papperet — vinna ordnade förhållanden i fråga om småviltjakt.

Överjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt säger sig hysa tvekan om nyttan och behovet av jaktvårdsområden, i synnerhet i lappmarken. Enligt hans mening visar det sig ej sällan att det verkliga ändamålet med jaktvårdsområdena är ett annat än det statsmakterna åsyftat.

Svenska naturskyddsföreningen anför följande.

Jaktvårdsområdena syfta till att förbättra de jaktliga förhållandena. Föreningen ansluter sig till utredningens åsikt att inrättande av jaktvårdsområden skapar vidgade möjligheter att genom positiva åtgärder sörja för bevarandet och utvecklingen av villebrådsbeståndet, men föreningen måste samtidigt framhålla, att bildande av jaktvårdsområden icke automatiskt medför bättre förhållanden för alla villebrådsarter. Ensidiga, negativa åtgärder som exempelvis en blind rovdjursförföljelse, har i allt för många fall kommit att dominera många jaktvårdsområdens arbete och allt för litet arbete har nedlagts på de positiva uppgifterna. Många markområden, som tidigare legat som reservat, då jakt ej förekommit på dem, ha sedan jaktvårdsområden bildats förlorat sin reservatskaraktär, något som många gånger får föras på jaktvårdsområdenas minuskonto.

De förslag till ändringar i lagstiftningen som utredningen framlagt ha i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Förslaget om undantagsbestämmelser för att underlätta bildandet av jaktvårdsområden i skärgårdar har mött gensagor endast från *jägarnas riksförbund*, vilket förbund som nämnts är kritiskt inställt mot jaktvårdsområdena över huvud. *Kammarkollegiet* ifrågasätter emellertid, om icke undantaget från kravet att ägorna inom jaktvårdsområde

skola bilda ett sammanhängande område bör på något sätt begränsas, så att icke öar som äro vitt skilda från varandra sammanföras till ett jaktvårdsområde.

Domänstyrelsen, länsstyrelsen i Uppsala län, Uppsala läns jaktvårdsförening, Västernorrlands läns jaktvårdsförening och Norrbottens läns jaktvårdsförening anse, att motsvarande lättnader som föreslagits för skärgårdarnas del böra medgivnas även annorstädes, särskilt beträffande oskiftad mark.

Uppsala läns jaktvårdsförening anför, att samäganderättslagens krav på enhällighet synes böra mildras till en fordran på fyra femtedels majoritet ej blott då en fastighet med flera delägare skall bilda eget jaktvårdsområde utan också då fråga är om att ansluta en sådan fastighet till ett jaktvårdsområde av normalt typ. Därigenom skulle enligt föreningens mening en av de vanligaste orsakerna till svårigheterna att uppnå erforderligt antal järoster falla bort.

Även förslaget om införande av regler rörande förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd avstyrkes av *jägarnas riksförbund*. De övriga remissinstanser som yttrat sig i denna del tillstyrka däremot att lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget kommer till stånd.

Skånska jägarsällskapet, Kronobergs läns jaktvårdsförening samt *länsstyrelserna i Västmanlands och Kronobergs län* uttala särskilt sin tillfredsställelse med att de föreslagna bestämmelserna avses skola gälla även för redan befintliga jaktvårdsområden. Den sistnämnda länsstyrelsen tillägger att skälen för en sådan anordning enligt länsstyrelsens mening äro så starka att betänkligheterna mot en retroaktivt verkande lagstiftning böra få vika.

Västmanlands läns jaktvårdsförening finner de föreslagna bestämmelserna onödigt omständliga. Föreningen anför att jaktvårdsområde bör anses automatiskt förlängt om ej en minoritet av den styrka som angivits i utredningens förslag sist tre månader i förväg bestritt sådan förlängning.

Samma ståndpunkt intages av *länsstyrelsen i Uppsala län*, som tillägger, att förlängningen bör anses gälla tills vidare och ej, såsom föreslagits, endast för tio år. Länsstyrelsen anför vidare att något kungörelseförfarande för underrättande av eventuella motståndare till förlängning ej kan anses erforderligt.

Även *länsstyrelsen i Stockholms län* ifrågasätter behovet av ett dylikt kungörelseförfarande. Anses emellertid ett kungörande behövt, bör det enligt länsstyrelsens mening ej vara beroende på ansökan, huruvida sådant skall komma till stånd eller ej, utan det bör ankomma på länsstyrelsen att självant utfärda kungörelser allteftersom giltighetstiderna för jaktvårdsområdena i länet löpa ut.

Kammarkollegiet anser likaledes att de kungörelser varom nu är fråga, böra utfärdas av länsstyrelserna ex officio.

Utredningens förslag om införande av ett dispositivt stadgande angående röstberäkning efter huvudtalet betecknas av *länsstyrelsen i Västmanlands län* såsom välbetänkt. Förslaget tillstyrkes även av *länsstyrelsen i Östergötlands län* och *Blekinge läns jaktvårdsförening*. *Jägarnas riksförbund* förordar en tvingande regel att varje fastighetsägare skall ha en röst oavsett sitt markinnehav. Förbundet synes avse att denna rösträttsregel skall gälla också vid beslut om jaktvårdsområdes bildande.

Å andra sidan avstyrkes förslaget av bl. a. *kammarkollegiet, länsstyrelserna i Uppsala, Värmlands och Västernorrlands län, länsjaktvårdsföreningarna i Östergötlands, Kronobergs, Gollands, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Sveriges jaktvårdskonsulenternas förening*.

Till belysning av de skäl dessa remissinstanser åberopat för sin ståndpunkt må återgivas följande uttalande av *Hallands läns jaktvårdsförening*.

Ett dispositivt stadgande med anvisning att rösträtten skall utövas så att varje fastighetsägare skall ha en röst oavsett storleken av den mark han äger medför stora risker. Skulle tillämpning av stadgandet krävas mera allmänt, så skulle bildande av jaktvårdsområden snart avstanna.

Jaktvårdsområdena bestå ju av fastigheter, icke av personer. Det är ostridigt, att en större fastighet måste vara av större betydelse för viltvården inom ett område än en mycket liten. Storgodsen och de största fastigheterna komma ju ändock icke att ingå i jaktvårdsområdena, då de ju äro av sådan storleksordning att de själva utgöra jaktvårdsområden.

Särskilt i mellersta och södra delarna av Sverige är det önskvärt att i ett jaktvårdsområde medtaga även relativt små fastigheter, ofta ända ned till 2 hektar och därunder; detta med hänsyn till att de stundom kunna vara tillhåll för fasaner och änder, utgöra lämpliga pass eller viltväxlar m. m.

Det kan ju icke vara rätt att ett antal sådana småfastigheter skola bli helt dominerande över de i våra trakter mera förekommande 50—100-hektarsgårdarna, vilka ju komma att utgöra det egentliga tillhålllet för viltstammarna inom området. Med hänsyn till de allvarliga faror detta dispositiva stadgande kan komma att få för jaktvårdsområdesbildandet föreslår föreningen antingen att § 13 mom. 1 helt utgår eller också att det omformuleras så att det dispositiva stadgandet blir röstning efter arealenhet.

I detta sammanhang torde jag också få nämna, att *länsstyrelsen i Älvsborgs län* gjort gällande att jaktlagen bör innehålla ett uttryckligt stadgande att jaktvårdsområde skall vara organiserat såsom lokal jaktvårdsförening. Länsstyrelsen anför härom följande.

Enligt utredningen hava samtliga nu existerande jaktvårdsområden organiserats såsom lokala jaktvårdsföreningar, oaktat uttrycklig lagbestämelse härom saknas. En dylik organisation är, enligt länsstyrelsens mening, av praktiska skäl synnerligen önskvärd, för att icke säga nödvändig. Länsstyrelsen vill därför ifrågasätta, om icke i jaktlagen bör intagas ett uttryckligt stadgande att ett jaktvårdsområde skall givas föreningsmässig organisation. Vidare synas huvudgrunderna för organisationen böra regleras i jaktlagen. Därigenom skulle undvikas, att stadgar för jaktvårdsområden, såsom nu stundom sker, erhålla en ur föreningsrättslig synpunkt sett mindre lycklig utformning.

Förslaget att genom en lagbestämmelse trygga fastighetsägares rätt att till annan upplåta sin jakträtt har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *det övervägande antalet remissinstanser*. Anmärkningar mot förslaget ha emellertid framställts av *Sveriges lantbruksförbund, Gävleborgs läns jaktvårdsförening och länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Lantbruksförbundet förklarar sig i och för sig icke ha något att invända mot att markägarens bestämmanderätt ökas men ifrågasätter, huruvida det går att uppehålla ett tillfredsställande viltskydd för den händelse de enskilda markägarna skola ha större inflytande än jaktvårdsområdet över upplåtelser av jakträtt.

Gävleborgs läns jaktvårdsförening avstyrker förslaget under uppgift att detta väckt livliga protester i de stora hälsingeområdena, där man menar att lättvindiga jakträttsupplåtelser kunna äventyra hela idén med jaktvårdsområdena. Förslaget anses vidare ha den avigsidan, att det kan föranleda många jordägare att arrendera ut sin mark för vinnings skull. Därigenom komma enligt föreningen säkerligen arrendeavgifterna att bli så höga, att den bofasta, icke jordägande ortsbefolkningen kommer att få ytterligt svårt att kunna arrendera någon jaktmark. Det blir i stället städernas mera välsituerade befolkning som kan dra nytta av lagändringen.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län förordar, att stadgandet omredigeras så, att därav tydligt framgår att jakträtt endast må överlåtas till en person.

Vad utredningen föreslagit i fråga om *jaktarrendators ställning* har föranlett särskilda uttalanden av blott ett fåtal remissinstanser.

Jägarnas riksförbund anser att förslaget ej sträcker sig tillräckligt långt utan att jaktarrendator bör tillerkännas rösträtt i frågor angående jaktutövningen och viltvårdens handhavande.

Sveriges lantbruksförbund anser däremot icke tillräckliga skäl föreligga för att i lag tillförsäkra jaktarrendator rättighet att närvara vid jaktstämma. Förbundet framhåller, att jaktarrendatorn härleder sin rätt från fastighetsägaren och att han därför icke bör kunna göra gällande andra befogenheter inom jaktvårdsområdet än dem han fått till sig överlåtna i sitt arrendevalt.

Uppsala läns jaktvårdsförening anser det i och för sig riktigt och önskvärt att jaktarrendatorer få rätt att närvara vid jaktstämma. Emellertid finns det enligt vad föreningen uppger jaktvårdsområden, där frågor rörande avskjutning och jaktutövning avgöras av de jagande medan frågor vilka endast beröra fastighetsägarna avgöras vid särskilda sammanträden med dessa. Jaktarrendator bör för den skull enligt föreningens mening tillförsäkras rätt att närvara vid jaktstämma endast i den mån där behandlas frågor angående jaktutövningen och jaktvården.

Förslaget att besvär rätt skall införas beträffande vissa beslut av jaktvårdsområdes beslutande organ har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet remissyttranden. Några remissinstanser ha emellertid funnit för-

slaget betänkligt ur principiella synpunkter och därför ställt sig avvisande till detsamma.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför att förslaget innebär en avgjord förbättring och icke bör behöva medföra någon olägenhet.

Även *länsstyrelsen i Kronobergs län* finner förslaget välgrundat men anser att besvärsmålen bör föreligga jämväl i fråga om andra beslut än sådana som avse jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt.

Besvärssakkunniga tillstyrka likaledes förslaget. De förklara sig förutsätta att länsstyrelsen skall äga sätta annat beslut i stället för det överklagade samt att prövningen ej skall vara begränsad till att avse förekomsten av rättsliga fel utan att hänsyn skall få tagas även till lämplighetssynpunkter.

Sveriges lantbruksförbund motsätter sig däremot förslaget och gör gällande att om besvärsmålen infördes jordägarnas fria förvaltningsrätt skulle komma att inskränkas på ett sätt som icke var avsett då lagstiftningen om jaktvårdsområden infördes.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser att några bärande skäl ej kunna anföras för att tillskapa ett besvärsmålen. Till utveckling av sin ståndpunkt anför länsstyrelsen bl. a. följande.

Flertalet av de nu verksamma jaktvårdsområdena hava tillkommit helt på frivillighetens väg, och för deras vidkommande måste enligt länsstyrelsens uppfattning ett förverkligande av utredningens förslag i denna del uppfattas som ett ingrepp i oträngt mål i deras fria beslutanderätt rörande deras enskilda förhållanden. Enär av nu anförda skäl någon rätt att i administrativ ordning överklaga här avsedda beslut icke synes böra införas för de på frivillighetens väg bildade jaktvårdsområdena, och då olika regler i förevarande ämne ej lämpligen böra gälla för de båda typerna av jaktvårdsområden, anser länsstyrelsen, att utredningens ifrågavarande förslag ej heller bör genomföras för de tvångsvis bildade jaktvårdsområdenas vidkommande. Jämväl andra skäl tala enligt länsstyrelsens uppfattning mot att förslaget genomföres. Även om rätten att anförda besvär begränsas på sätt utredningen föreslagit, öppnas ändock rika möjligheter för kverulanter att besvara sig i frågor rörande jaktutövningens anordnande. Å andra sidan torde det förhålla sig så, att frågan huruvida ett angående jaktutövningen fattat beslut är av beskaffenhet att böra ändras eller icke många gånger kan vara vanskligt att besvara för andra än i hithörande jaktvårdsfrågor särskilt initierade personer. Någon speciell sakkunskap i hithörande spörsmål torde mera sällan vara tillfinnandes i länsstyrelserna.

Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelsen i Jönköpings län*.

Överjägmästaren i Övre Norrbottens distrikt avstyrker också förslaget och anför som skäl härför att klagorätten kan väntas komma att medföra ett otal okynnesbesvär.

Slutligen framställas i vissa remissyttranden en del detaljerinringar mot utformningen av de föreslagna bestämmelserna i förevarande ämne. Till dessa frågor torde jag få återkomma senare.

Mot förslaget om viss jämkning i straffstadgandet i 29 § 2 m o m. andra stycket jaktlagen har icke framställts någon saklig invändning. Kammarkollegiet ifrågasätter emellertid, om den föreslagna ändring-

en kommer att få åsyftad verkan. Kollegiet förordar därför att stadgandet i stället omformuleras så, att det kommer att avse överträdelse av de angående »jakträtten eller jaktutövningen» gällande reglerna.

Slutligen torde jag få nämna att under remissbehandlingen upptagits ett par frågor som icke berörts av utredningen.

Såsom förut nämnts skall i vissa fall fråga om bildande av jaktvårdsområde behandlas vid förrättning på stället. *Svenska jägareförbundet* och *Jämtlands läns jaktvårdsförening* anföra att denna föreskrift stundom visat sig mindre lämplig, t. ex. när jaktvårdsområde skolat bildas av utmarker där så gott som inga av delägarna varit bosatta. Enligt deras mening bör därför förrättning med länsstyrelsens medgivande kunna få hållas på annan lämplig plats än den där den mark som skall ingå i jaktvårdsområdet är belägen.

Enligt 12 § 2 mom. sista stycket jaktlagen äger jaktarrendator omedelbart uppsäga jakträttsavtalet, om vederbörande fastighet intages i jaktvårdsområde. *Värmlands läns jaktvårdsförbund* ifrågasätter, om icke i vissa fall avtalet borde automatiskt förfalla. Härom anför förbundet följande.

Om möjligt borde begreppet »jakträttsarrendator inom jaktvårdsområde» klarläggas i författningstexten. Nu händer, särskilt inom jaktvårdsområde med gemensamhetsjakt, att ett flertal personer kan upparradera en några tunnland stor mark för att på så vis innan jaktvårdsområdet bildats ha försäkrat sig om möjlighet att som snyltgäster komma in i området och få jakträtt å flera tusentals hektar. Det har tyvärr uppstått ett verkligt osunt geschäftsmakeri i detta hänseende. Personer som räkna med att uppnå stora fördelar kunna betala avsevärda överpriser för att få arrendera små marker. — Likaså borde klarläggas, att markägare som utarrenderat hela sin jakträtt icke själv skall äga lösa jakträttsbevis inom området. Med giltigt jakträttsarrende inom jaktvårdsområde borde avses mark av sådan beskaffenhet och storlek, att jakt där skulle kunna äga rum, utan att förseelse begicks mot jaktlagen § 19 tredje stycket. En var person som ensam innehar ett arrende vilket uppfyller ovanstående fordringar skulle räknas som jakträttsarrendator. I övrigt borde kontrakt brytas av att jaktvårdsområde bildas.

Departementschefen.

Den av jaktutredningen verkställda undersökningen synes mig giva vid handen, att jaktvårdsområdena i stort sett väl fyllt sitt ändamål. Någon anledning att, såsom jägarnas riksförbund ifrågasatt, nu företaga en genomgripande omarbetning av lagstiftningen på området kan därför enligt min mening ej anses föreligga. Revisionen bör utan olägenhet kunna begränsas till ändringar på vissa punkter i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag.

De lättnader utredningen föreslagit med avseende å möjligheterna att bilda jaktvårdsområde i skärgård äro uppenbarligen väl motiverade. De taga sikte på en speciell typ av fastigheter, vanligen gamla skattlagda fisken, som var för sig bestå av ett stort antal öar, holmar och skär med till-

hörande vattenområde. Äganderätten till dessa fastigheter har ofta redan från början varit fördelad på olika händer, och under senare år har, till följd av arvskiten och försäljningar av ideella andelar, antalet delägare blivit allt större. Detta har lett till att förvaltningen av fastigheterna i jaktligt hänseende blivit förenad med svårigheter som visat sig så gott som omöjliga att bemästra med hjälp av samäganderättslagen. Det framstår därför såsom i hög grad önskvärt att fastigheterna i fråga kunna förklaras utgöra jaktvårdsområden. Därigenom vinnes bl. a. att beslut som delägarna fatta angående jaktutövningen bli bindande för nya andelsägare, och även i övrigt kan bättre ordning och stadga åvägbringas beträffande jakten.

På grund av det sålunda anförda och då ingen anmärkning synes kunna riktas mot utformningen av utredningens förslag i denna del, tillstyrker jag att det genomföres. Någon fara för att öar som ligga på långt avstånd från varandra komma att sammanföras i ett jaktvårdsområde torde i praktiken icke föreligga. Jag erinrar att länsstyrelsens fastställelseprövning av beslut om bildande av jaktvårdsområde bland annat skall avse frågan huruvida beslutet är tjänligt för jaktvårdens främjande.

I vissa remissyttranden ha framställts önskemål att enahanda lätnader som föreslagits för skärgårdarnas del skulle medgivas även annorstädes, åtminstone beträffande oskiftad mark. Detta kan jag emellertid icke tillstyrka. Någon motsvarighet till de särskilda förhållanden som föranlett förslaget om specialföreskrifter för skärgårdsfastigheter lär knappast finnas på annat håll. I fråga om oskiftad mark torde lagen om förvaltning av bysamfälligheter bereda tillräckliga möjligheter att ordna jaktförhållanden på ett tillfredställande sätt.

Ej heller kan jag biträda den i ett remissyttrande framförda åsikten, att samäganderättslagens krav på enhällighet bör uppgivas och ersättas med fordran på fyra femtedels majoritet i alla fall då fråga är om att ansluta en fastighet med flera delägare till ett jaktvårdsområde.

Behovet av lagbestämmelser som möjliggöra förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd har vitsordats av alla de remissinstanser som behandlat denna fråga med undantag av jägarnas riksförbund. Även jag finner mig böra förorda att dylika bestämmelser meddelas. Emellertid kan enligt min mening utredningens förslag på denna punkt icke anses tillfredsställande. Förslaget innebär i själva verket att ett jaktvårdsområde kommer att automatiskt fortbestå minst tio år utöver den ursprungligen bestämda tiden, såvida ej de som äro motståndare till förlängning taga initiativ för att förhindra att sådan kommer till stånd. En sådan regel synes mig icke förenlig med den grundsats som utredningen själv ansett böra vara vägledande, nämligen att förlängning bör ske endast om det med någorlunda säkerhet blivit klarlagt, att för åtgärden föreligger samma majoritet som kräves för bildande av jaktvårdsområde. Man kan icke bortse från risken att de, som skulle vilja motsätta sig förlängning, på grund av glömska eller oföretagsamhet försumma att anmäla detta till länsstyrelsen eller i allt fall göra sin anmälan försent. För min del betraktar jag det därför som ett ofrånkomligt krav att frå-

gan om förlängning skall göras till föremål för omröstning på ett sammanträde, dit delägarna kallats i vanlig ordning med uppgift om sammanträdet ändamål. För denna omröstning böra dock naturligen icke gälla samma stränga krav som då fråga är om bildande av jaktvårdsområde. I så fall skulle ju syftet med lagändringen förfelas. Enligt min mening bör det vara tillräckligt med majoritet bland de röstande, under förutsättning dock att nej-röster icke avgivits av mer än en femtedel av delägarna eller av delägare som äga mer än en femtedel av den i jaktvårdsområdet ingående marken. Beslut om förlängning bör, liksom beslut om nybildning, avse visst antal år, lägst 10 och högst 25. Det bör för att bli giltigt underställas länsstyrelsen för fastställelse.

Därest reglerna om förlängning utformas på sätt jag nu angivit, torde hinder icke möta mot att de få gälla även för redan bestående jaktvårdsområden.

I fråga om rösträtten på jaktstämma i vanliga fall delar jag utredningens uppfattning att någon tvingande bestämmelse om röstning efter huvudtalet ej lämpligen bör meddelas men att en rekommendation för sådan röstberäkning bör införas i lagen. Farhågorna för att även detta skulle försvåra bildandet av jaktvårdsområden synas mig överdrivna. Jag vill också framhålla, att även om det med visst fog kan sägas att jaktvårdsområdena bestå av fastigheter och icke av personer, de dock icke kunna jämföras med sådana sammanlutningar av ekonomisk natur, där röstning efter andelstal ter sig naturligast.

Någon anledning att, såsom ifrågasatts under remissbehandlingen, föreskriva att jaktvårdsområde skall organiseras som en förening synes mig icke föreligga. Det bör liksom hittills i princip ankomma på delägarna själva att ordna sina inbördes angelägenheter på det sätt de finna lämpligast.

I fråga om delägares möjlighet att verkställa jakträttsupplåtelser biträder jag utredningens åsikt att en bestämmelse bör införas som hindrar att denna möjlighet alltför snävt begränsas genom stadgeföreskrifter. Emellertid kan det icke förbises att en upplåtelse stundom, till exempel om jakträtt samtidigt upplåtes till flera, kan vålla övriga delägare betydande avbräck utan att likväl jaktvården kan anses äventyrad. Enligt min mening bör därför befogenhet att vägra tillstånd till upplåtelse föreligga ej blott om upplåtelsen finnes olämplig med hänsyn till jaktvården utan även om den eljest länder övriga delägare till avsevärt men.

Förslaget att jaktarrendator skall genom en lagbestämmelse tillförsäkras rätt att närvara vid jaktstämma samt yttra sig och avgiva förslag synes välgrundat. Jag tillstyrker därför att det genomföres. Tillräcklig anledning att begränsa stadgandets räckvidd till stämmor, där frågor om jaktutövningen eller jaktvården behandlas, torde ej vara för handen. Däremot kan jag icke förorda att i lagen skall föreskrivas att jaktarrendator också skall ha rösträtt. Det torde få ankomma på jaktarrendatorerna själva att genom överenskommelse med vederbörande upplåtare tillse, att de få utöva hans rösträtt i sådana frågor där detta kan anses påkallat.

Även förslaget om införande av möjlighet att anföra besvär över beslut som fattats å jaktstämma eller av styrelse för jaktvårdsområde bör enligt min uppfattning genomföras. Den nuvarande ordningen, enligt vilken giltigheten av sådant beslut kan prövas endast i domstolsväg, kan icke anses tillfredsställande. Det synes mig ej heller med fog kunna göras gällande att en prövning av administrativ myndighet skulle innebära ett alltför stort intrång i delägarnas fria bestämmanderätt. Jag erinrar att beslut i vissa viktigare frågor redan för närvarande skola underställas länsstyrelsen för fastställelse. I likhet med utredningen anser jag besvärsrätten böra begränsas till beslut som gälla jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt. Länsstyrelsens prövning bör enligt min uppfattning avse endast beslutets rättsgiltighet, och någon befogenhet att sätta annat beslut i stället för det överklagade bör icke föreligga.

Jag biträder också förslaget om en jämkning av ordalagen i 29 § 2 mom. andra stycket jaktlagen. Då vissa invändningar kunna göras mot kammarkollegiets förslag till omformulering tillstyrker jag att lagrummet får den lydelse utredningen föreslagit.

Vad slutligen beträffar de under remissbehandlingen framförda önskemålen om ändringar i reglerna om jaktvårdsområden på vissa punkter som ej berörts i utredningens betänkande anser jag mig icke böra tillstyrka bifall till desamma. Föreskriften att förrättning för bildande av jaktvårdsområde skall hållas »på stället» torde icke behöva tolkas så strängt som svenska jägareförbundet och Jämtlands läns jaktvårdsförening antagit. Den torde icke innebära mera än att förrättningen skall hållas å den ort där de registerfastigheter som beröras av förrättningen äro belägna. Från denna fordran synes något avsteg icke böra medgivas. Ej heller torde det vara lämpligt att meddela någon bestämmelse om att ett avtal angående jaktarrende under vissa förutsättningar skall mot båda parternas vilja vara förfallet om jaktmarken intages i jaktvårdsområde.

Jaktvårdsmedlen.

Gällande bestämmelser samt tidigare förslag till ändringar i dessa.

Enligt 26 § 1 mom. första stycket jaktlagen skall jaktvårdsavgift erläggas av varje i riket bosatt person som vill utöva jakt å annan mark än den han äger eller till vilken han har sådan brukningsrätt som omförmäles i 7 § jaktlagen. Detta innebär, att från ifrågavarande skyldighet fritagas — förutom jordägare — jordbruksarrendator, boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet eller kolonat å kronomark, ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län.

I 2 mom. av samma paragraf angivas vidare vissa speciella undantag från skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift. Undantagen avse dels vissa

personer och dels jakt efter vissa djurarter. De från jaktvårdsavgift befriade personerna äro följande:

Konungen och medlemmar av det kungliga huset,
chefen för Konungens hovjägeristat i fråga om jakt som av honom på Konungens uppdrag utövas å kronans områden,

personal vid domänverket samt lärare och elever vid skogshögskolan och skogsläroverken i fråga om jakt som enligt gällande bestämmelser av dem i deras nämnda egenskap utövas å kronans områden,

svensk eller norsk lapp vid utövning av den rättighet att jaga som enligt vad särskilt är stadgat må tillkomma honom i vissa delar av riket,

person, som är bofast i trakterna ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län eller i den del av Jämtlands län som Konungen bestämmer, vid jakt med snara; samt

person, tillhörande den bofasta kustbefolkningen, vid den jakt efter säl eller sjöfågel som nämnda befolkning jämlikt 13 § jaktlagen må idka utan tillstånd.

Befrielsen från jaktvårdsavgift i fråga om jakt efter vissa djurslag avser jakt efter varg och järv ävensom rätten att under de omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 § jaktlagen, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

Enligt 26 § 1 mom. andra stycket jaktlagen skall den jagande till bevis om att han erlagt jaktvårdsavgift vid jakten medföra ett för honom utfärdat jaktkort. Detta är han skyldig att vid anfordran uppvisa för vissa i lagrummet angivna befattningshavare ävensom för den som äger, innehar eller vårdar jaktmarken eller eljest äger jakträtt där.

Om jaktvårdsavgiftens storlek meddelas bestämmelser i jaktstadgan. För närvarande utgör jaktvårdsavgiften för helt jaktår, omfattande tiden den 1 juli—den 30 juni, eller del därav 3 kronor för jakt inom högst tre till varandra gränsande kommuner, oavsett om de ligga i samma län eller ej. Jaktvårdsavgiften för jakt inom visst län är 10 kronor och jaktvårdsavgiften för jakt inom riket i dess helhet 25 kronor. Jaktvårdsavgift skall på landet erläggas till landsfiskalen eller annan av länsstyrelsen förordnad polisman. I Stockholm skall jaktvårdsavgiften erläggas till poliskammaren, i annan stad till magistraten där sådan finnes och eljest till utmätningsmannen. Vederbörande myndighet har att utfärda jaktkort till avgiftsbetalaren.

Person som är bosatt å utrikes ort må enligt 27 § jaktlagen i regel icke jaga inom riket utan att vara försedd med ett för honom utfärdat jaktpass. Jaktpass gäller riket i dess helhet. Avgiften därför är 100 kronor för helt jaktår eller 10 kronor för varje period av två på varandra följande dagar som passet omfattar. Jaktpass utfärdas av samma myndigheter som de, vilka äga utfärda jaktkort.

Influtna jaktvårdsavgifter skola jämte vissa andra medel bilda en särskild fond, jaktvårdsfonden, vilken efter Konungens bestämmande skall användas till att främja jaktvården inom riket. Jaktvårdsfonden förvaltas av statskontoret. De årligen till fonden inflytande medlen skola uppföras å

ettvart av länen i riket — därvid Stockholms stad hänföres till Stockholms län — enligt regler som meddelas i jaktstadgan. De å visst län uppförda medlen skola i huvudsak användas så att därav

a) 5 procent tillfalla kronan till bestridande av de med uppbörden ävensom utfärdande av jaktkort och jaktpass förenade kostnaderna,

b) 30 procent stå till Konungens förfogande för att användas till jakt- och naturvårdande ändamål inom riket i allmänhet,

c) 10 procent avsättas för att av Konungen användas till täckande av brist som föranledes av att de medel, varmed kostnaderna för jaktvårdande åtgärder inom länet enligt punkt d) skola bestridas, icke förslå till vad i sådant hänseende oundgängligen erfordras, samt

d) återstoden eller 55 procent efter Konungens bestämmande användes för jaktvårdande åtgärder inom länet.

Vad av de under b) och c) omförmälda medlen icke förbrukas under budgetåret skall bilda jaktvårdsfondens behållna del, vilken av Konungen användes företrädesvis till de under b) angivna ändamålen.

Redan vid jaktlagens tillkomst rådde delade meningar, huruvida skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift borde föreskrivas endast för den som jagade på annans mark eller om sådan skyldighet borde åligga jämväl jordägare och arrendatorer vid jakt på den egna fastigheten.

Majoriteteten inom jordbruksutskottet vid 1938 års riksdag anförde härom att resultatet av jaktvårdsarbetet i form av förbättrad vilttillgång å en viss mark främst komme den till godo som där utövade jakt. Oberoende av om denne vore ägare eller med ägare likställd brukare av marken syntes han därför böra vara skyldig att genom erläggande av jaktvårdsavgift bidra till kostnaderna för den uppnådda förbättringen. I enlighet härmed föreslogs i utskottsutlåtandet att en var som ville utöva jakt skulle vara pliktig att erlægga jaktvårdsavgift. Denna hemställan vann emellertid icke riksdagens bifall.

Sedermera har frågan vid upprepade tillfällen ånyo förts på tal i skilda sammanhang.

I motion till 1945 års riksdag föreslogs sålunda att alla jägare utan undantag skulle förklaras skyldiga erlægga jaktvårdsavgift. Jordbruksutskottet hänvisade i sitt utlåtande över motionen till vad som anförts i 1938 års utskottsutlåtande. Vid det förhållandet att frågan prövats av riksdagen så sent som år 1938 ansåg sig emellertid utskottet icke böra i anledning av motionen återkomma till sitt tidigare förslag i ämnet.

Det må också nämnas att svenska jägareförbundet i ett den 25 juni 1947 avgivet yttrande över ett förslag angående ändrade bestämmelser om utfärdande av jaktkort och jaktpass anförde att varje ansvarskännande jägare finner det självklart, att han skall bidra till kostnaderna för jaktvårdsarbetet genom att betala jaktvårdsavgift. Även jägarnas riksförbund har vid flera tillfällen yrkat, att jordägarna och de i 7 § jaktlagen angivna nyttjanderättshavarna icke vidare skola vara undantagna från skyldigheten att betala jaktvårdsavgift.

Jämväl vad angår övriga bestämmelser rörande jaktvårdsavgifterna ha från olika håll framförts önskemål om mer eller mindre vittgående ändringar. I sitt nyssnämnda yttrande den 25 juni 1947 anförde sålunda svenska jägareförbundet att anspråken å jaktvårdsfonden stadigt ökats i och med att jaktvårdsarbetet intensifierats och att det därför syntes önskvärt att företaga en höjning av jaktvårdsavgifternas belopp. Samma förbund har vidare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 januari 1950 hemställt, att bestämmelserna om jaktpass måtte upphävas enär de icke stämde överens med den allmänna inriktning som eljest utmärkte Sveriges politik i utlänningsfrågor. Slutligen har i samband med strävandena att rationalisera arbetet på landsfiskalskontoren framlagts förslag att bestyret med uppbörderna av jaktvårdsavgifter skulle överflyttas till postverket.

Utredningens förslag.

Jaktutredningen anser att tiden nu är inne att övergå till systemet att en var som vill utöva jakt skall vara skyldig att erlagga jaktvårdsavgift. I detta avseende bör dessutom enligt utredningens mening likställighet införas mellan dem som ha hemvist i riket och dem som äro bosatta utomlands. Bestämmelserna om jaktpass anses därför böra upphävas. Vidare föreslår utredningen att den nuvarande differentieringen av jaktvårdsavgifterna skall slopas och att i stället skall införas en enhetlig jaktvårdsavgift å 6 kronor, gällande för jakt i hela riket. Uppbörderna av avgifterna föreslås skola ske genom postverket med anlitanande av postgironörelsen.

Utöver dessa ändringar föreslår utredningen slutligen nya grunder för fördelningen av jaktvårdsfondens medel.

I fråga om skyldigheten att erlagga jaktvårdsavgift anför utredningen, att enighet numera i stort sett synes råda därom, att jaktvårdsarbetet visat sig medföra avsevärda fördelar icke minst för jordägarnas del. Ur rättvisesynpunkt tala därför enligt utredningens mening starka skäl för att även jordägare och med dem likställda brukare skola lämna bidrag till kostnaderna för detta arbete. Därtill kommer, enligt vad utredningen framhåller, att flertalet mindre jordägare på grund av sitt ringa markinnehav redan nu i praktiken äro nödsakade att lösa jaktkort, om de vilja bedriva jakt i någon större utsträckning. Utredningen anser därför att anledning numera saknas att icke utkräva jaktvårdsavgift också av jordägare och med dem jämförliga brukare som jaga endast på egen mark.

Utredningen tillägger att den framdeles torde komma att föreslå att obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare skall införas. En sådan försäkring kan enligt utredningens mening icke anordnas på ett ur kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt eller på rimliga ekonomiska villkor, såvida icke erläggandet av försäkringspremien anknytes till betalningen av jaktvårdsavgiften. Häri finner utredningen ett ytterligare skäl för att jordägarnas särställning i förevarande hänseende icke bör bibehållas.

I detta sammanhang yttrar utredningen vidare, att vad som anförts om obligatorisk ansvarighetsförsäkring uppenbarligen får betydelse jämväl vid

bedömandet av frågan, huruvida de i 26 § 2 mom. jaktlagen angivna särskilda undantagen från skyldigheten att betala jaktvårdsavgift böra bibehållas eller ej, men att även andra synpunkter tala för att de flesta av dessa undantag böra slopas. Härom anför utredningen följande.

Om man i enlighet med vad utredningen förordat övergiver den nuvarande ståndpunkten att jordägare och nyttjanderättshavare skola vara befriade från skyldighet att lösa jaktkort, torde sålunda anledning saknas att bibehålla den undantagsställning, som i förevarande hänseende tillerkänts dels de svenska och norska lapparna vid utövning av dem enligt särskilda stadganden tillkommande rätt att jaga och dels den bofasta kustbefolkningen vid jakt efter säl eller sjöfågel enligt 13 § jaktlagen. Beträffande undantaget för sistnämnda kategori må erinras, att detsamma uttryckligen motiverats med den särställning som tillkommit nyttjanderättshavarna. Liknande skäl torde åtminstone till viss del ha legat till grund för den lapparna medgivna befrielsen från skyldighet att erlägga jaktvårdsavgift. Vad angår undantaget för den bofasta befolkningen ovan odlingsgränsen och i vissa delar av Jämtlands län vid jakt med snara synes detta undantag knappast behöva bibehållas med hänsyn till att de personer, som ägna sig åt dylik jakt, i allmänhet torde bedriva även annan jakt och till följd därav enligt huvudregeln bliva skyldiga att erlägga jaktvårdsavgift. Vad sist anförts synes även äga tillämpning i fråga om undantaget beträffande jakt efter varg och järv. På grund av önskvärdheten att erhålla ett så långt möjligt likformigt system torde bärande skäl ej heller kunna anföras för bibehållande av undantagsställningen för de relativt fåtaliga personer, som nu äro befriade från skyldighet att erlägga jaktvårdsavgift vid jakt som de till följd av uppdrag eller tjänsteställning eller i anslutning till yrkesutbildning må utöva å kronans mark. Flertalet av dessa personer torde för övrigt redan nu lösa jaktkort.

Synpunkter av den art, som i det föregående återgivits, göra sig däremot icke gällande i fråga om stadgandet i 26 § 2 mom. jaktlagen att bestämmelserna om jaktvårdsavgift icke skola äga tillämpning beträffande rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 § samma lag, döda i nämnda lagrum omnämnda djur. Det är här icke fråga om jakt i egentlig mening utan om dels dödande av vissa djur, som tillfälligtvis påträffas, nämligen säl och mindre djur såsom mullvadar, sorkar, råttor och möss, dels dödande i skyddssyfte av vissa djur som inkommit i gård eller trädgård. Med hänsyn härtill synes ifrågavarande undantagsbestämmelse alltjämt böra bibehållas.

I enlighet med det anförda föreslår utredningen att undantag från skyldigheten att erlägga jaktvårdsavgift skall medgivas endast för Konungen och medlemmar av det kungliga huset samt i sådana fall som avses i 14 § 2 mom. och 15 § jaktlagen.

Beträffande jaktpassen förklarar sig utredningen helt ansluta sig till svenska jägareförbundets mening att personer som äro bosatta på utrikes ort icke böra behandlas sämre än inom landet bosatta personer. Vidare anför utredningen att antalet jaktpass som utfärdats under senare år varit ringa och att inkomsterna av jaktpass följaktligen sakna större betydelse för jaktvårdsfondens del. Utredningen anser därför övervägande skäl tala för att bestämmelserna om jaktpass upphävas. Härav bör enligt vad som

framhållas i betänkandet tydligen följa, att de som hittills haft att anskaffa jaktpass i stället skola vara skyldiga att lösa jaktkort.

Med avseende å jaktvårdsavgiftens storlek och uppbörden av avgifterna anför utredningen att dessa frågor äga visst samband med varandra. Utredningen har som nämnts intagit den ståndpunkten att uppbörden bör ske genom postverket. Efter samråd med generalpoststyrelsen, statskontoret och riksräkenskapsverket föreslår utredningen att därvid skall förfaras på följande sätt.

Blanketter till jaktkort skola tryckas av postverket och tillhandahållas å landets samtliga postanstalter. Sådan blankett skall bestå av två delar, åtskilda av en perforerad linje. Den ena delen skall utgöra det egentliga jaktkortet, medan den andra skall utformas som ett postgiroinbetalningskort av sedvanlig typ, ställt till statskontoret. Sökanden skall själv ifylla blankettens båda delar. Den del som skall utgöra jaktkort skall därefter av postfunktionären fördes med kvitto på inbetalningen samt frånskiljas och återlämnas till sökanden. Den andra delen skall i vanlig ordning insändas till postgirokontoret där det inbetalda beloppet skall gottskrivas statskontorets postgirokonto. Statskontoret skall med ledning av de från postgirokontoret inkomna kontobeskederna och kupongerna till inbetalningskortet bokföra jaktvårdsavgifterna. Efter bokföringen skall statskontoret överlämna kupongerna till svenska jägareförbundet. Förbundet skall med ledning av kupongerna upprätta register över dem som erlagt jaktvårdsavgift. Utdrag av registret skall tillställas vederbörande polismyndighet.

Utredningen anför att en nödvändig förutsättning för att detta system skall fungera tillfredsställande uppenbarligen är att de uppgifter som lämnas å blankettens båda delar överensstämja med varandra. För att vederbörande postfunktionär utan alltför stor tidsspilla skall kunna kontrollera detta är det enligt utredningens mening angeläget att de uppgifter sökanden har att ifylla äro så få som möjligt. Från denna synpunkt finner utredningen önskvärt att endast en typ av jaktkort skall förekomma, gällande för jakt i hela riket. Därigenom vinnes, enligt vad utredningen framhåller, att någon uppgift om jaktkortets giltighetsområde ej behöver finnas å blanketten samt att avgiftens belopp kan angivas i tryck. Postfunktionärens kontroll skulle således kunna inskränkas till att avse uppgiften om det jaktår jaktkortet skall avse.

Utredningen tillägger att även andra skäl tala för att införa en enhetlig jaktvårdsavgift. I sådant avseende anföres bl. a. att efter den nya kommunindelningen de s. k. sockenkorten ej längre torde kunna få gälla för tre kommuner utan endast för en socken, och att en sådan ändring kommer att så väsentligt begränsa sockenkortens värde, att det knappast finnes tillräckliga skäl att ha dem kvar.

Vid övergången till ett system med enhetlig jaktvårdsavgift bör enligt utredningen uppenbarligen tillses att denna avgift i vart fall icke sättes lägre än att oförändrad inkomst för jaktvårdsfonden kan påräknas. Utredningen har verkställt beräkningar som utvisa att med nämnda utgångspunkt av-

giften skulle behöva fastställas till 3 kronor 50 öre. En närmare redogörelse för beräkningssättet lämnas i betänkandet å s. 130 jämförd med tabellbilaga 7.

Utredningen framhåller emellertid att det föreslagna nya uppbördssystemet torde komma att medföra ökade kostnader för jaktvårdsfonden. Medan fondens årliga utgifter för uppbörden för närvarande uppgå till omkring 5 000 kronor, har utredningen uppskattat kostnaden enligt det nya systemet till ungefär 37 000 kronor om året. Härav utgör 31 000 kronor ersättning till postverket för blanketryck samt extra tidsåtgång vid utfärdandet av jaktkort, beräknad till en minut för varje kort. Återstoden, 6 000 kronor, anses svenska jägareförbundet behöva disponera för att kunna utarbeta de förteckningar över dem som löst jaktkort, vilka förutsatts skola upprättas och utsändas till polismyndigheterna.

Vidare anför utredningen att den nuvarande medelstillgången särskilt i vissa län varit för knapp för att medgiva ett fullt effektivt jaktvårdsarbete samt att den allmänna fördyringen måste medföra risk för att verksamheten ej skulle kunna uppehållas ens i sin hittillsvarande omfattning. Utredningen tillägger att detta skulle vara mycket beklagligt och att man tvärtom bör sträva efter att avsevärt intensifiera jaktvårdsarbetet.

På grund av det sålunda anförda anser utsedningen att den nya jaktvårdsavgiften bör sättas högre än som oundgängligen erfordras för att förekomma en inkomstminskning. Bestämmandet av jaktvårdsavgiftens storlek bör enligt utredningens mening liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t, men utredningen föreslår för sin del att avgiften tillsvidare skall fastställas till 6 kronor.

Vad slutligen beträffar frågan om fördelningen av jaktvårdsmedlen yttrar utredningen att den nuvarande ordningen enligt vilken varje län skall vara i huvudsak självförsörjande medfört betydande olägenheter. Följden av systemet har, enligt vad som anföres i betänkandet, blivit att i vissa län kommit att råda sådan knapphet på medel att även mycket angelägna åtgärder måst eftersättas, medan i andra län medel stått till förfogande för ändamål som visserligen i och för sig varit goda men dock väsentligt mindre viktiga.

På grund av vad sålunda anförts anser utredningen att uppdelningen av erlagda jaktvårdsmedel på särskilda konton för de olika länen bör upphöra och att dessa medel i stället böra tillföras jaktvårdsfonden under en gemensam titel. Fördelningen mellan länen bör enligt utredningens mening verkställas av Kungl. Maj:t med hänsyn till det föreliggande behovet av jaktvårdsåtgärder. Utredningen förutsätter att de för jaktvårdsarbetet ansvariga organen skola få tillfälle att medverka vid fördelningen genom att avgiva förslag.

Utredningen tillägger att vid genomförande av dess förslag om riks jaktkort som kunna lösas på vilken postanstalt som helst, tekniska möjligheter komma att saknas för en uppdelning av jaktvårdsavgifterna på länskonton.

I detta sammanhang har utredningen även ingått på frågan vilka organ

som i fortsättningen böra ansvara för jaktvårdsarbetet och få disponera jaktvårdsmedlen.

För närvarande utövar svenska jägareförbundet ledningen av jaktvårdsarbetet, och så gott som samtliga jaktvårdsmedel tilldelas förbundet och dess lokalavdelningar. Kontroll över användningen av jaktvårdsmedlen utövas av ett Kungl. Maj:ts ombud hos förbundet. Detta ombud har att granska användningen av bidragen ur jaktvårdsfonden ur synpunkten av deras tillgodogörande för åtgärder i jaktvårdande syfte. Ombudet äger närvara vid sammanträden med respektive sammanslutningar och deras beslutande eller verkställande organ samt att taga del av deras räkenskaper och övriga handlingar.

Utredningen har ansett sig böra företaga en granskning av den av svenska jägareförbundet utövade verksamheten. En redogörelse för resultatet av granskningen lämnas å s. 133 i betänkandet. Som slutomdöme uttalar utredningen att förbundet synes ha bedrivit jaktvårdsarbetet på ett sakligt och samtidigt smidigt sätt under hänsynstagande till de olika intressen som göra sig gällande på jaktens område. Utredningen förordar därför att ledningen av jaktvårdsarbetet även i fortsättningen helt anförtros åt svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar.

Samtidigt framhåller utredningen emellertid att det synes önskvärt att förbundet får en fastare organisation och att det allmänna erhåller ett större inflytande över förbundets verksamhet än som för närvarande är fallet. Utredningen anser det dock icke behövt att några särskilda åtgärder i sådant syfte vidtagas av statsmakterna, eftersom en inom förbundet tillsatt organisationskommitté efter samråd med jaktutredningen framlagt ett förslag som synes vara ägnat att tillgodose nämnda önskemål och enligt utredningens mening bör kunna godtagas.

Om förslagets innehåll anföres i betänkandet:

Enligt organisationskommitténs förslag skall förbundet vara en sammanslutning av länsjaktvårdsföreningarna. De senares medlemmar skola också vara medlemmar i förbundet. Medlemskap skall vara antingen aktivt eller passivt. Aktiv medlem skall vara den som erlägger föreskriven personlig medlemsavgift eller engångsavgift för ständigt medlemskap. Även lokala jaktvårdssammanslutningar och jaktvårdsområden skola såsom sådana kunna vara aktiva medlemmar. Medlem av en dylik lokal sammanslutning skall däremot icke genom sammanslutningens medlemskap bliva aktiv medlem utan skall på grund av sin organisations anslutning till länsföreningen bliva passiv medlem i förbundet. Rösträtt inom förbundet skall tillkomma endast de aktiva medlemmarna.

Förbundets högsta beslutande myndighet skall vara förbundets kongress, vilken skall hållas vart tredje år. Till kongressen skola 100 ombud utses av de aktiva medlemmarna, så att varje länsförening erhåller representation i förhållande till sitt antal aktiva medlemmar. På kongressen skall varje ombud ha en röst.

Förslaget innebär vidare, att den nuvarande förbundsstyrelsen skall ersättas av en överstyrelse. En ledamot i denna skall utses av varje länsförening, varjämte kongressen skall välja högst 7 ledamöter. Dessutom skola ordföranden och ytterligare en ledamot utses av Kungl. Maj:t. I stället för arbetsutskott skall finnas en förbundsstyrelse, bestående av överstyrelsens

ordförande samt sex av kongressen ur överstyrelsen valda ledamöter, varav två skola representera södra, två mellersta och två norra Sverige. En av förbundets revisorer skall utses av Kungl. Maj:t.

Enligt organisationskommitténs förslag skola jaktvårdskonsulenterna i fortsättningen icke vara anställda av de särskilda jaktvårdsföreningarna utan av förbundet.

Yttrandena.

De flesta remissinstanserna biträda till alla delar utredningens förslag beträffande jaktvårdsmedlen. Andra åter avstyrka eller ställa sig tveksamma till ett eller flera av förslagen men tillstyrka de övriga. Något helt avstyrkande yttrande förekommer icke.

Förslaget att skyldigheten att erlægga jaktvårdsavgift skall utsträckas till att gälla för var och en som vill utöva jakt tillstyrkes uttryckligen av bl. a. *domänstyrelsen, länsstyrelserna i Kronobergs och Västernorrlands län, skånska jägarsällskapet, Göteborgs och Bohus läns jaktvårdsförening, svenska naturskyddsföreningen och Riksförbundet landsbygdens folk.*

Sveriges lantbruksförbund anser däremot att det icke finnes skäl att utkräva jaktvårdsavgift av den som jagar endast å mark som han själv äger eller brukar.

Samma ståndpunkt intages av *överjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt*, som anför följande.

De jordägare som verkligen äro jägare torde i flertalet fall lösa jaktkort utan tvång. De jordägare som endast i undantagsfall, eventuellt för att hålla efter vissa skadedjur, jaga någon enstaka gång böra icke åläggas skyldighet att erlægga jaktvårdsavgift. Ett av jaktutredningens skäl för att alla jägare skola erlægga jaktvårdsavgift är icke bärande, nämligen att en obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare bygger på att alla jägare skola erlægga jaktvårdsavgift. Kommer framdeles beslut om dylik obligatorisk ansvarighetsförsäkring, torde det väl gå att från exempelvis jordägande tillfällighetsjägare endast uttaga premie för dylik försäkring, frikopplad från jaktvårdsavgift.

Länsstyrelsen i Jämtlands län förklarar sig från principiell synpunkt hysa betänkligheter mot att icke ens den som jagar endast på egen mark skall vara fri från att betala jaktvårdsavgift. Länsstyrelsen vill dock icke direkt avstyrka förslaget i denna del. Däremot motsätter sig länsstyrelsen förslaget i vad det avser upphävande av den särskilda undantagsbestämmelse som nu gäller beträffande lapparna. Till motivering härav yttrar länsstyrelsen bl. a.:

Jakten har sedan gammalt utgjort en väsentlig del av de nomadiserande lapparnas försörjningsmöjligheter. Jakt å rovdjur är också nödvändig för lapparna till skydd för renhjordarna. Det är att märka, att lapparnas jakt av båda nu angivna slag måste utövas ej blott av den renägande husbonden ensam utan även av dem, som hava hand om renhjordarna och eljest hjälpa honom i hans näring. Ett flertal personer i hans hushåll kunna därför bli va nödsakade lösa jaktkort, om förslaget genomföres. För en mindre bemälad renägare kan detta bli ekonomiskt betungande. Den nyttojakt, som

av lapparna i fjällen bedrives med stöd av renbeteslagen — numera omfattande i huvudsak jakt efter älg, för vilken älgavgift erlägges, och mindre småvilt — har jämväl föga gagn av de allmänna jaktvårdsåtgärder, vilka ligga som motiv för jaktvårdsavgiften. Vidare torde det i många fall på grund av de långa avstånden bli ganska besvärligt för lapparna att förskaffa sig jaktkort, varjämte kontrollen i fråga om innehavet av dylika kort för lapparnas del av naturliga skäl kommer att bli svår att effektivt utöva.

Ömsesidig rätt finnes för svenska och norska lappar att under vistelse å tillåtna betestrakter i det främmande landet jaga och fiska i enlighet med de bestämmelser, som gälla för lapparna i detta land. De fördragsslutande parterna torde ha avsett, att någon särskild avgift icke skall utgå för rättigheternas utövande. Man kan därför fråga sig, om norska lappar under vistelse i Sverige för betesrättens utövande kunna, utan ändring av renbeteskonventionen eller i varje fall utan att vederbörande norska myndigheters uppfattning inhämtats, åläggas betala särskild jaktvårdsavgift.

Västskustfiskarnas centralförbund anför att fiskarbefolkningen bör få behålla sin rätt att jaga sjöfågel på öppna havet och på ödeskären utan att lösa jaktkort. I vart fall bör jaktvårdsavgift ej behöva erläggas för sjöfågeljakt som bedrives med stöd av sådant generell jakttillstånd som utredningen föreslagit att länsstyrelsen skall kunna utfärda för befolkningen å vissa öar eller platser.

Förslaget om upphävande av bestämmelserna angående *j a k t p a s s* har icke föranlett någon erinran.

Införandet av enhetlig jaktvårdsavgift, gällande för jakt i hela riket, tillstyrkes allmänt, och erinran häremot har framställts endast från tre håll.

Kronobergs läns jaktvårdsförening anför sålunda att det synes skäligt, att personer som jaga inom flera län och som tidigare löst rikskort få betala mera för rätten att jaga än sådana som blott vid något enstaka tillfälle gå ut med bössan på den egna fastigheten. Föreningen förordar, att jaktkorten skola utfärdas mot enhetlig avgift men att varje jaktkort skall gälla endast för visst län och således icke för hela riket.

Riksräkenskapsverket anser likaledes att endast ett slags jaktkort bör förekomma men att detta bör gälla allenast för viss kommun.

Jönköpings läns jaktvårdsförening synes vara av den mening, att det bör finnas dels länskort och dels rikskort. För länskorten föreslås avgiften bli 6 kronor, för rikskorten 12 kronor.

Vad angår den enhetliga *j a k t v å r d s a v g i f t e n s* storlek anför *länsstyrelsen i Västernorrlands län och skånska jägarsällskapet* att det av utredningen föreslagna beloppet, 6 kronor, synes väl avvägt. *Jägarnas riksförbund* anser nämnda belopp kunna godtagas endast under förutsättning att däri inkluderas premie för ansvarighetsförsäkring. Å andra sidan befara åtskilliga remissinstanser att beloppet skall visa sig för lågt. Till dessa hör *föreningen Sveriges jaktvårdskonsulenter*, som anför följande.

Det föreslagna systemet, innebärande att jaktkort får lösas å postanstalt och att i jaktkortsavgiften framdeles skall ingå jämväl försäkring, innebär

tvivelsutan ett framsteg. Konsulentföreningen är dock för sin del ej övertygad om att den föreslagna avgiften — 6 kronor — kommer att inbringa beräknat totalbelopp, 1,5 miljon.

Nuvarande antal icke jaktkortslösande jägare, tillika jordägare, torde i själva verket ej vara särdeles stort. Den ökade kontakten mellan jägarna och de lokala jaktvårdssammanslutningarnas gemensamhetsjakter har i stor utsträckning tvingat tidigare ensamjagande jordägare att lösa jaktkort. Föreningen vill för sin del ifrågasätta om de ökade förmåner, som 6-kronorskortet skulle medföra, ej äro av sådan art att ett högre belopp utan knot kunde uttagas. Med hänsyn till nuvarande penningvärde torde väl f. ö. den av 1938 års riksdag beslutade sockenkortsavgiften nu närmast motsvara den föreslagna rikskortsavgiften. Välsituerade jägare, som tidigare till följd av jakt i skilda delar av landet måst erlægga hittills gällande rikskortsavgift, skulle dessutom enligt den nya ordningen åtnjuta samma jaktliga förmåner för en avgift, som ej är fjärdedelen så stor.

Liknande synpunkter anföras av *flera länsjaktvårdsföreningar* bl. a. *Gotlands skarpskytte- och jägargille*, som tillägger, att under de senaste åren yppats en tydlig tendens till allmän övergång från sockenkort till länskort.

Förslaget att uppbörden av jaktvårdsavgifterna skall ske genom posten har vunnit allmän anslutning. Endast *överjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt* ifrågasätter om icke jaktkorten även framdeles böra utfärdas av landsfiskalerna. Han framhåller, att olägenheterna med att jaktkorten utfärdas på landsfiskalskontoren bli betydligt mindre om jaktvårdsavgifterna bli enhetliga och jaktkorten riksgiltiga, eftersom jaktkort då kan lösas på vilket landsfiskalskontor som helst.

Stockholms läns och stads jaktvårdsförening anmärker — dock utan att avstyrka förslaget — att det nya uppbördssystemet kommer att försvåra kontrollen över att jägarna fullgöra sin skyldighet att lösa jaktkort. Här om anför föreningen följande.

För närvarande erhålla de lokala polismyndigheterna direkt och omedelbar kännedom om vilka som behörigen löst jaktkort. Länsjaktvårdsföreningen får fortlöpande uppgifter från landsfiskalerna om lösta jaktkort. Länsjaktvårdskonsulenten, som står i ständig kontakt med föreningens lokalorganisationer, har härigenom goda kontrollmöjligheter, vilka även utnyttjas, och samarbetet mellan honom och polismyndigheterna är gott och effektivt. Efter genomförandet av postuppbörd av jaktvårdsavgifterna på av utredningen föreslaget sätt försvinna dessa kontrollmöjligheter. Även om översändandet till svenska jägareförbundet av jaktpostgirotalongerna från statskontoret efter bokföringen där sker fortlöpande, så kan registerföringen hos förbundet och sammanställandet där länsvis av utdrag för översändande till polismyndigheter och länsjaktvårdsförening — vilket givetvis även förutsättes skola ske fortlöpande — omöjligt medhinnas i tillräckligt god tid för att giva de lokala organen kontrollmöjligheter annat än så långt efteråt, att värdet av kontrollen blir relativt ringa.

Å andra sidan anmärker *statens organisationsnämnd* att polismyndigheten icke synes ha behov av några uppgifter om vilka personer, som erlagt jaktvårdsavgift, och att det alltså icke finnes anledning att svenska jägareförbundet skall tillställa polismyndigheten förteckning över sådana personer. Nämnden framhåller att kontrollen över att avgifterna erläggas, icke i

första hand skall utövas genom polismyndighet utan genom jägareförbundet och dess regionala organ. Om polismyndigheten behöver veta, huruvida en viss person erlagt jaktvårdsavgift eller icke, bör det enligt nämndens mening vara till fyllest, att myndigheten i varje sådant fall kan vända sig till vederbörande länsjaktvårdsförening.

Statskontoret — som betonar att reformen är önskvärd ur administrativ synpunkt och tillstyrker att den genomföres — yttrar att ämbetet ej kunnat från betänkan det inhämta tillräckligt underlag för att bedöma, om utredningens beräkningar rörande ersättning till postverket äro hållbara. Efter att hava erinrat, att vid inbetalning av jaktvårdsavgift till postverket måste erläggas porto med 20 öre, tillägger ämbetsverket, att därest ytterligare ersättning finnes böra utgå från jaktvårdsfonden, det bör övervägas att låta storleken av denna ersättning årligen bestämmas av generalpoststyrelsen och statskontoret gemensamt.

Generalpoststyrelsen anför att det torde vara lämpligast att postverkets ersättning utgår med visst belopp för varje jaktkort, i vilket belopp inkluderas såväl tryckningskostnaderna som ersättning för det extra arbetet vid jaktkortens utfärdande. Styrelsen tillägger att ersättningen, med utgångspunkt från personalkostnaderna vid början av år 1951, av styrelsen approximativt beräknats till 15 öre per jaktkort.

Det må anmärkas att med en sådan avgift jaktvårdsfondens kostnader skulle komma att bli omkring 6 000 kronor högre än utredningen beräknat.

Utredningens förslag om ändrade grunder för fördelningen av jaktvårdsmedlen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran utom av *länsstyrelsen i Kronobergs län, Kronobergs läns jaktvårdsförening* och *Stockholms läns och stads jaktvårdsförening*, vilka samtliga avstyrka förslaget. Sistnämnda förening anför till utveckling av sin ståndpunkt.

Det nuvarande systemet för jaktvårdsmedlens fördelning har ovedersägligen inneburit en viss orättvisa på så sätt, att län med större tätorter fått en förhållandevis rik tilldelning av s. k. d-medel, beroende på det större antalet rikskort och i någon mån även jaktpass. Denna orättvisa utjämnas tydligen vid ett slopande av jaktpassen och införande av en enhetlig jaktkortsavgift. I själva verket har någon svårare orättvisa väl knappast förekommit. Det bör ju anses rimligt att ett län med många jägare får proportionsvis mera medel för jaktvård än ett län med ett färre antal jägare. Sådana län med otillräckliga d-medel hava i möjlig mån kompenserats genom tilldelning av jaktvårdsfondens s. k. c-medel. Man kan emellertid ifrågasätta, om det ej varit riktigtast med en bestämmelse om att rikskortens jaktvårdsavgifter tillfördes c-medlen i jaktvårdsfonden.

Även om anmärkningar kunna framställas mot det nuvarande systemet för jaktvårdsmedlens uppdelning så kvarstår dock, att detta system under en lång följd av år prövats och befunnits gott eller i varje fall relativt gott. Förbundet och föreningarna ha fått del av ställningen i jaktvårdsfonden för varje år och ha härigenom haft en god ledning vid upprättandet av sina statförslag. Denna fasthet och stadga i systemet vill man nu bryta sönder utan att, efter vad länsjaktvårdsföreningen kan finna, ersätta med något bättre. Föreningen befarar att det nya systemet kommer att leda till slöseri därigenom att länsjaktvårdsföreningarna, som nu hava storleken av länets andel

i d-medlen som en viss broms på sina anslagskrav, efter den nya ordningens genomförande komma att överbjuda varandra i krav på bidrag ur jaktvårdsfonden. Prövningen av statförslagen kommer säkerligen icke att bli lätt.

Förslaget att ledningen av jaktvårdsarbetet fortfarande skall helt anförtros åt svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar har mött gensaga från *jägarnas riksförbund*, som hemställer att alla intresserade jaktvårdande organisationer skola jämsställas och få möjlighet att erhålla anslag från jaktvårdsfonden.

Överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt har anfört att det allmänna på ett eller annat sätt bör beredas avsevärt större inflytande över jaktvårdsarbetets organisation än vad jaktutredningen föreslagit. Han framhåller att det är av vitalt intresse även för befolkningsgrupper som ej syssla med jakt att ett artrikt och livskraftigt villebråd bevaras.

I övrigt må nämnas att *svenska jägareförbundet* i sitt yttrande anmält, att förbundets årsmöte den 3 december 1950 antagit nya stadgar, vilka ansluta sig till det i betänkandet omnämnda förslaget till omorganisation av förbundet, men att de nya stadgarna för att bli slutligt antagna måste godkännas av ytterligare ett förbundsmöte.

Departementschefen.

För min del kan jag i stort sett biträda vad utredningen föreslagit.

I likhet med utredningen finner jag sålunda övervägande skäl tala för att skyldigheten att erlagga jaktvårdsavgift nu utsträcker till att gälla för alla jagande, oavsett om de utöva jakten endast på mark som de själva äga eller bruka eller om de utnyttja annat jaktområde. En sådan ordning är bl. a. ur rättvisesynpunkt att föredraga framför den nuvarande, som gynnar de större jordägarna framför de mindre.

Från den nämnda huvudregeln böra tydligen göras de undantag utredningen föreslagit. Dessutom synes det av de skäl länsstyrelsen i Jämtlands län anfört vara nödvändigt, att lapparna åtminstone tillsvidare bibehållas vid sin nuvarande rätt att ej behöva lösa jaktkort för att få jaga i renbetesområdena. Därest obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare framdeles införes, torde emellertid frågan om lapparnas avgiftsskyldighet få upptagas till förnyat övervägande. Någon anledning att medgiva avgiftsbefrielse i vidare mån än nu sagts synes mig icke föreligga.

Förslaget om upphävande av bestämmelserna angående jaktpass föranleder ingen erinran från min sida. Ändringen föranleder vissa formella jämkningar i 18 och 36 §§ vapenförordningen den 10 juni 1949.

Däremot kan jag icke ansluta mig till utredningens åsikt att jaktvårdsavgiften bör vara densamma för alla, oavsett om de vilja kunna jaga var som helst i landet eller om de åtnöjas med att få utöva jakt inom ett mera begränsat område. Det synes mig skäligt att en person, som drar nytta av jaktvårdsarbetet i flera olika län, bidrar till detta arbete med större belopp än den, som jagar endast i en viss trakt. Som utredningen framhållit torde emellertid de nuvarande sockenkorten ej lämpligen kunna bibehållas efter

kommunindelningsreformens genomförande. Enligt min mening böra därför i fortsättningen endast två slags jaktkort utställas, länskort och rikskort. För att personer som äro bosatta i närheten av en länsgräns ej skola alltför mycket betungas genom sockenkortens slopande torde det böra föreskrivas att länskort skall medföra rätt att jaga även i angränsande län intill visst avstånd, förslagsvis 50 kilometer, från innehavarens hemvist.

Jag har övertygat mig om att ett bibehållande av ordningen med olika typer av jaktkort icke behöver hindra att uppbörderna av jaktvårdsavgifterna sker genom posten.

Vad närmare angår jaktvårdsavgiftens storlek finner jag i likhet med utredningen önskvärt att en viss ökning av jaktvårdsfondens inkomster kommer till stånd. Med utgångspunkt härifrån och från de beräkningar utredningen verkställt synes det mig lämpligt att priset för de nya länskorten tills vidare bestämmes till 6 kronor. För rikskort torde avgiften böra fastställas till 50 kronor. Jag vill framhålla att jaktvårdsavgiften i regel torde vara av föga betydelse i jämförelse med de övriga kostnader som utövan- det av jakt för med sig.

Därest riksdagen icke har något att erinra mot de grunder jag nu angivit för jaktvårdsavgiftens bestämmande, torde jag framdeles få förelägga Kungl. Maj:t förslag till ändringar i jaktstadgan i enlighet med det anförda.

Särskilt om avgiftsskyldigheten utvidgas på sätt jag förut förordat, är det uppenbarligen angeläget att jaktkort kunna lösas utan större omgång och besvär. När det nu visat sig möjligt att anlita postverket för avgifts- uppbörderna, anser jag det därför självfallet att denna utväg skall begagnas. Den utgiftsökning som härigenom uppstår för jaktvårdsfonden kommer säkerligen mer än väl att uppvägas av besparingar i tid och arbetskraft på andra håll. De verkställda beräkningarna visa att jaktvårdsfondens kostnader komma att hålla sig inom rimliga gränser. Dessa beräkningar kunna dock naturligtvis ej betraktas som exakta. Vad beträffar ersättningen till postverket torde det, såsom statskontoret framhållit, vara lämpligast att den får besämmas av statskontoret och generalpoststyrelsen gemensamt, varvid principen bör vara att postverket skall erhålla full täckning för extra utgifter och merarbete. Det lär icke vara uteslutet att detta kan leda till något högre ersättning än man förut räknat med. Å andra sidan är jag liksom statens organisationsnämnd tveksam om behovet av att svenska jägareförbundet upprättar och tillställer polismyndigheterna förteckningar över dem som lösä jaktkort. Det är därför möjligt att den kostnad som beräknats för detta ändamål kommer att bortfalla.

De författningsändringar som erfordras för övergången till det nya upp- bördssystemet kunna i allmänhet genomföras i administrativ väg. På en punkt kräves emellertid riksdagens medverkan. Enligt 6 § kungörelsen den 3 juni 1938 (nr 282) angående utfärdande av jaktkort och jaktpass m. m. åligger det den utfärdande myndigheten att på begäran av den, för vilken jakt- kort eller jaktpass utfärdats, göra anteckning å baksidan av denna hand-

ling om det eller de jaktgevär vederbörande har tillstånd att innehava. I 18 § 1 mom. vapenförordningen — som i första punkten stadgar skyldighet för den som bär vapen att medföra tillstånds- eller deklarationsbevis — föreskrives i andra punkten att beträffande jaktvapen må i stället för dylikt bevis medföras jaktkort eller jaktpass försett med anteckning enligt nyssnämnda kungörelse den 3 juni 1938. Jag förutsätter att motsvarande ordning skall tillämpas i fortsättningen. Visserligen lär det ej vara möjligt att låta postfunktionär som utfärdar jaktkort samtidigt göra anteckning på kortet om vapeninnehav, men i stället bör det stadgas rätt för jaktkortsinnehavare att utan kostnad få dylik anteckning verkställd av polisman. I anslutning härtill bör den i 18 § vapenförordningen förekommande hänvisningen till 1938 års kungörelse ersättas med en föreskrift att i stället för tillstånds- eller deklarationsbevis må medföras jaktkort som av polisman försetts med anteckning om de jaktvapen vederbörande enligt föredetta tillstånds- eller deklarationsbevis äger inneha.

Vad utredningen föreslagit beträffande ändrade grunder för fördelningen av jaktvårdsmedlen synes mig välgrundat och bör enligt min uppfattning genomföras oavsett om postuppbörd kommer till stånd eller ej. Erforderlig ändring i jaktstadgan torde om riksdagen ej har något att erinra mot förslaget, i sinom tid få vidtagas av Kungl. Maj:t.

I likhet med utredningen anser jag önskvärt att det allmänna erhåller större inflytande än nu över ledningen av jaktvårdsarbetet. Detta önskemål synes mig emellertid bli i skäligen grad tillgodosett om svenska jägareförbundet omorganiserar i enlighet med föreliggande stadgeförslag. Under denna förutsättning bör därför enligt min mening ledningen av jaktvårdsarbetet alltjämt anförtros åt svenska jägareförbundet och dess lokalavdelningar. Som hittills torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida i visst fall anslag från jaktvårdsfonden kan beviljas även åt annan organisation.

Märkning av vilt och skinn.

Gällande bestämmelser samt tidigare förslag till ändringar i dessa.

I 1938 års jaktstadga har genomförts en långtgående reglering av handeln med vilt och skinn i syfte att underlätta kontrollen över fridlysningsbestämmelsernas efterlevnad.

Enligt det grundläggande stadgandet är det förbjudet att under tid då viss djurart är fridlyst utbjuda till salu, sälja, köpa, emottaga eller forsla sådant djur. Detta förbud gäller även delar av djur, djurskinn samt ägg och bon av fridlysta fåglar.

Vissa generella undantag ha dock gjorts från förbudet. Av dessa undantag avse några matnyttigt vilt och viltskinn som blivit märkt på visst föreskrivet sätt.

I fråga om matnyttigt villebråd stadgas sålunda, att handel med samt emottagande och forslande av sådant villebråd må äga rum, om villebrådet

är försett med fastställt märke, utvisande att det dödat å lovlig tid eller införts från utrikes ort. Såsom olovligt forslande anses ej heller att i de sex nordligaste länen under åtta dagar och i övriga delar av riket under fyra dagar efter fridlysningstidens inträde föra villebrådet till ort, där det kan förse med märke.

Beträffande skinn göres i jaktstadgan åtskillnad mellan å ena sidan skinn av djur som äro helt fridlysta här i landet (för närvarande vildren, fjällräv och bäver) eller som jämlikt jaktlagen skola tillfalla kronan (björn och lo) och å andra sidan skinn av andra djur, d. v. s. i regel sådana som endast äro fridlysta viss tid av året eller endast inom viss del av riket. (Delvis fridlysta äro för närvarande, förutom björn och lo, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mård, ekorre, utter och hare.)

Om skinn av helt fridlysta djur stadgas, att sådant skinn icke må, utan att det är försett med märke, inom riket beredas eller i annat än färdigt skick utbjudas till salu, säljas, köpas, emottagas eller forslas. Införes sådant skinn från utlandet, skall det vid införseln förse med införselmärke. Med märke skall också förse ej blott skinn av sådant djur, som av kronan ställes till enskildas förfogande eller anträffas som fallvilt, utan även skinn av djur, som hålles i djurgård eller pälsfarm och dödas av ägaren.

Skinn av delvis fridlysta djur äro underkastade samma bestämmelser som matnyttigt villebråd. Handel med samt emottagande och forslande av sådant skinn må således ej äga rum inom ort, där fridlysning gäller, med mindre skinnen äro märkta. Under jakttiden äro skinnen däremot fria.

På skinn av helt fridlysta djur skall märket sitta kvar till dess skinnen äro färdiga att användas för sitt slutliga ändamål, d. v. s. till dess de äro fullt beredda. För skinn av delvis fridlysta djur upphör märkningstvänet tidigare. Någon bestämd tidpunkt för upphörandet finns dock ej angiven.

Märkning sker antingen med blyplomb eller med lacksigill. För märkning av här i riket dödat villebråd eller skinn av sådant villebråd skall som regel anlitas närmast jaktplatsen boende förrättningsman, å landet landsfiskal eller särskild av länsstyrelsen förordnad person samt i stad stadsfiskalen eller av magistraten eller kommunalborgmästaren förordnad förrättningsman.

Vid införsel av vilt eller skinn från utrikes ort åsättes märket av vederbörande tullfunktionär.

Kostnaden för märke och dess anbringande utgör fem öre för varje å blyplomb anbringat märke och ett öre för varje annat märke, där ej särskild överenskommelse träffas. Förrättningsmannen utfärdar indrivningskvitto å beloppet, som införes i landsfiskalens kassajournal samt uppföres under särskild titel i månadsräkningen. I vissa län antecknas ärendet även i polisdiariet och utdrag därur bifogas månadsräkningen såsom verifikation.

Vissa specialstadganden komplettera de här återgivna bestämmelserna.

Enligt ett sådant stadgande får matnyttigt fågelvilt ej under någon tid av året i plockat skick utbjudas till salu, säljas, köpas, emottagas eller från ort till annan forslas med mindre huvud, hals, ben och fötter med tillhörande fjäderbeklädna äro fastsittande vid kroppen. I fråga om fågelvilt, varå

bestämmelserna om märkning äro tillämpliga, får märket ej avlägsnas förrän anrättning av fågeln skall ske.

Ett annat specialstadgande ålägger en var som driver handel med levande djur, matnyttigt villebråd, skinnbärande inhemska djur, skinn av dylika djur eller s. k. naturalier, såsom uppstoppade djur, bon och ägg, eller som mottager djur för uppstoppning att hålla särskild förteckning över vad han inköpt eller mottagit.

I förteckningen skola antecknas dagen för inköpet eller mottagandet, antalet djur, skinn, bon eller ägg av varje slag samt säljarens eller avlämnarens namn och hemvist. Avyttras djur, skinn, bon eller ägg till återförsäljare, skall även dennes namn och hemvist antecknas. Förteckningen skall för granskning hållas polisman tillhanda.

Öveträdelser av de här angivna bestämmelserna äro belagda med straff.

Märkningsbestämmelserna ha vid flera tillfällen varit föremål för kritik, och yrkanden ha framställts om mer eller mindre vittgående ändringar i desamma.

Sveriges pälsdjursuppfödares riksförbund har i skrivelse den 4 december 1942 anfört, att varken pälsdjursuppfödarna eller skinnhandlarna insett att bestämmelserna om märkning av skinn vore tillämpliga å i fångenskap uppfödda djur. Någon märkning av skinnen hade dittills icke förekommit och avsaknaden av märke å skinnen hade ej heller påtalats förrän kort tid före framställningens ingivande. Då avsikten med fridlysningsbestämmelserna vore att skydda den inhemska villebrådsstammen, hemställde förbundet, att märkningstvånget icke skulle beröra såsom husdjur hållna blårävar och viträvar.

Sveriges lantbruksförbund har i skrivelse den 19 september 1945 förklarat sig instämma i Sveriges pälsdjursuppfödares riksförbunds framställning och därvid anfört bl. a. följande.

Vid genomförande av bestämmelser i syfte att underlätta upprätthållandet av fridlysningsföreskrifter måste en avvägning ske mellan å ena sidan den kostnad och olägenhet en kontrollåtgärd till skydd för en vild djurart medförde för verksamheten med motsvarande odlade art samt å andra sidan den nytta kontrollåtgärden medförde vid skyddandet av den vilda arten. Antalet producerade skinn av farmad blåräv kunde beräknas till i genomsnitt 25 000 årligen. Märkningsavgifterna för dessa skinn belöpte sig visserligen endast till 1 250 kronor, men mera väsentliga vore kostnaderna för resor till och från förrättningsmannen samt övriga utlägg och den tidsspillan som märkningstvånget föranledde för såväl uppfödare som statliga befattningshavare. Ej heller vore statsverkets kostnader för kontrollens upprätthållande obetydliga. Dessa olägenheter och kostnader kunde icke ur intressesynpunkt uppvägas av önskemålet att bevara fjällrävstammen. Med de möjligheter som numera stode polismyndigheterna till buds måste jaktstadgans bestämmelser kunna bli åttlydda utan att pälsdjursuppfödarna belastades med hinderliga och kostsamma kontrollföreskrifter.

Genom beslut den 27 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt domänstyrelsen

och kommerskollegium att gemensamt verkställa utredning och inkomma med förslag rörande sådan omarbetning av jaktstadgans märkningsbestämmelser att dessa icke onödigtvis betungade den legala skinn- och vilthan- deln.

De båda ämbetsverken framlade den 28 februari 1949 ett förslag, vari bl. a. förordades att märkningstvånget skulle upphävas i fråga om skinn av ekorre, hare, rådjur, dovhjort, kronhjort och vildren men bibehållas beträffande skinn av älg, björn, lo, mård, utter och bäver samt inom Lappland fjällräv (blåräv och viträv). En närmare redogörelse för förslaget lämnas å s. 146 och 147 i betänkandet.

Jaktutredningens förslag.

Jaktutredningen anför till en början, att frågan om och i vilken utsträckning särskilda kontrollåtgärder skola upprätthållas beträffande vilt- och skinnhandeln väsentligen måste bli ett spörsmål om avvägning mellan å ena sidan naturskyddets och jaktvårdens samt å andra sidan näringslivets intressen. Vid denna avvägning måste det enligt utredningens mening beaktas, att jakten i allt större utsträckning övergått från att vara ett näringsfång till att bli en form för rekreation och förströelse. Med hänsyn härtill finner sig utredningen berättigad till det allmänna uttalandet, att vid kollisioner mellan jakt- och jaktvårdsintressena å ena sidan samt näringslivets intressen å andra sidan starka skäl erfordras för att de senare skola vika. Tillämpat å nu förevarande spörsmål innebär detta enligt utredningens uppfattning, att det icke för att underlätta kontrollen över fridlysningsbestämmelsernas efterlevnad bör meddelas föreskrifter som för näringslivet medföra ett oskäligt intrång. En annan ledande synpunkt hör, enligt vad som anføres i betänkandet, vara i vilken grad kontrollåtgärderna verkligen äro ägnade att underlätta övervakningen av den olaga jakten och att därigenom skydda viltstammen.

Vad först angår frågan, om de nuvarande reglerna kunna anses oskäligt betungande för näringslivet yttrar utredningen att flertalet av bestämmelserna i fråga för näringsidkare och enskilda medföra olägenheter och kostnader som icke synas stå i rimlig proportion till de naturvärden som avses skola skyddas. Utredningen lämnar å s. 149 i betänkandet en rad exempel på vad som åsyftas med detta uttalande. Den tillägger att flera sådana exempel kunnat framläggas men att utredningen ansett det anförda vara till fyllest.

Med avseende å kontrollföreskrifternas effektivitet anför utredningen att det i vart fall beträffande skinn av delvis fridlysta djur kan starkt ifrågasättas om märkningstvånget verkligen medför den åsyftade lättningen i övervakningen. Till utveckling härav yttrar utredningen:

Enligt gällande bestämmelser skola skinn av djur, som äro fridlysta endast viss tid av året, vara märkta för att få säljas etc. inom ort där fridlysnings då gäller. Under jakttiden däremot äro dessa skinn fria, även om av deras utseende framgår att de måste härröra från djur som fällts före på-

gående jakttings inträde. Märkningstvånget saknar därför varje betydelse för kontrollen av olaga jakt, som äger rum före jakttidens början. Men även för uppdagande av olaga jakt efter jakttidens slut äro bestämmelserna av föga värde med hänsyn till att många skinn genom relativt enkla åtgärder kunna prepareras så att de kunna förvaras till nästa jakttid. Beträffande skinn av djur, som äro fridlysta endast inom viss del av riket, kan märkningstvånget ej heller vara till större gagn med hänsyn till lättheten att forsla skinnen till sådan ort, där fridlystning ej råder.

Beträffande skinn av de helt fridlysta djuren (vildren, fjällräv och bäver) samt skinn av björn och lo finner utredningen märkningstvånget vara mera ägnat att underlätta kontrollen över att fridlysningsbestämmelserna iakttagas. Utredningen anser emellertid att andra synpunkter tala för att kravet på märkning av dylika skinn icke bör bibehållas. Härom anför utredningen följande.

Vad först angår skinn av fjällräv torde ett märkningstvång för dessa icke vara effektivt, om icke ett sådant tvång upprätthålles i fråga om motsvarande i pälsfarmar uppfödda arter, nämligen blå- och viträv. Även om det särskilt ur naturskyddssynpunkt är av stort intresse att fridlystningen av fjällräv iakttages, kan det dock enligt utredningens mening icke vara rimligt att på grund härav föreskriva märkningstvång beträffande samtliga blå- och viträvskinn, som frambringas i landets pälsfarmar. För skyddet av fjällrävstammen måste en stor grupp näringsutövare nu underkasta sig kostnader och olägenheter, som icke stå i proportion till det naturvärde, som avses skola skyddas. Om man sålunda icke skäligen kan upprätthålla märkningstvånget i fråga om skinn av i farm uppfödda blå- och viträvar, finnes ej anledning att bibehålla märkningsbestämmelserna för skinn av fjällräv. Ej heller kan utredningen ansluta sig till förslaget att märkningstvånget skulle gälla beträffande skinn av fjällräv samt blå- och viträv inom Lapp-land. Ett dylikt regionalt märkningstvång är enligt utredningens mening ur kontrollsynpunkt av lika ringa värde som märkningstvånget i fråga om skinn av delvis fridlysta djur.

För skinn av vildren saknar märkningstvånget betydelse, eftersom vildren icke finnes inom landet. Av de helt fridlysta djuren återstår då endast bäver. Att bibehålla märkningstvång för skinn av allenast sistnämnda djurslag torde icke kunna komma i fråga.

Utredningen uttalar vidare att det i jaktstadgan meddelade transport- och försätjningsförbudet med därav följande märkningstvång även i fråga om annat än skinn framstår som så betungande att det i vart fall måste anses ofrånkomligt att en uppmjukning kommer till stånd. Ett på dylikt sätt uppmjukat förbud skulle emellertid enligt utredningens mening bli av så ringa värde att det med hänsyn till de därmed förenade kostnaderna och olägenheterna för näringslivet ej skulle vara berättigat att uppehålla det.

På grund av vad sålunda anförts föreslår utredningen att ifrågavarande transport- och försäljningsförbud skall, jämte det därmed förknippade märkningstvånget, helt upphävas.

Utredningen framhåller, att det ändock kommer att finnas vissa möjligheter till kontroll över handeln med de viltslag, i fråga om vilka upphävandet av förbudet enligt utredningens mening kommer att få sin största betydelse.

delse, nämligen älg och fågelvilt. I sådant avseende hänvisar utredningen beträffande älgkött till att sådant kött är underkastat besiktningstvång enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus samt beräffande fågelvilt till den förut omnämnda föreskriften i jaktstadgan att dylikt vilt icke får under någon del av året i plockat skick forslas, salubjudas, säljas, köpas eller emottagas, med mindre huvud, hals, ben och fötter med tillhörande fjäderbeklädnad sitta kvar vid kroppen.

Utredningen tillägger att vad angår den yrkesmässiga handeln ett ytterligare och ännu effektivare kontrollmedel finnes, nämligen de förteckningar vilka alla som driva handel med vilt eller skinn äro skyldiga att föra.

Yttrandena.

Jaktutredningens förslag har tillstyrkts eller uttryckligen förklarats ej föränleda erinran av *överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Göteborgs och Bohus samt Västmanlands län, tre länsjaktvårdsföreningar, svenska jägareförbundet, Sveriges lantbruksförbund, föreningen Sveriges landsfiskaler, svenska pälsbranschens centralkommitté, kommerskollegium jämte fyra handelskamrar, generaltullstyrelsen, Sveriges hotell- och restaurantförbund, Sveriges grossistförbund och Sveriges köpmannaförbund*. Det må dock anmärkas, att *svenska jägareförbundet* i sitt yttrande redovisar att inom förbundets styrelse rätt delade meningar, i det tio ledamöter av tjuguatta velat bibehålla märkningstvånget i förenklade former åtminstone såvitt angår helt fridlysta djurslag. Styrelsemajoritetens tillstyrkan åtföljes av ett uttalande, att borttagandet av märkningstvånget bör betraktas som ett försök samt att, om det skulle visa sig att följderna bli olyckliga, frågan om märkning bör tagas under förnyat överbäggande.

Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté förordar bestämt, att nu gällande märkningstvång bibehålles oförändrat. *Gotlands skarpskytte- och jägaregille* synes också närmast vara för att de nuvarande bestämmelserna böra kvarstå. *Göteborgs och Bohus läns jaktvårdsförening* anser nya effektiva märkningsbestämmelser böra införas i stället för de gällande, vilka enligt föreningens mening äro mycket betungande men ändock icke effektiva.

Övriga remissinstanser som uttalat sig på denna punkt, nämligen *domänstyrelsen, fyra överjägmästare, elva länsjaktvårdsföreningar, föreningen Sveriges jaktvårdskonsulenter, svenska naturskyddsföreningen och två handelskamrar* förorda ett begränsat märkningstvång. De förklara sig i allmänhet kunna godtaga att märkningstvånget upphäves beträffande kött och fågelvilt samt skinn av vissa jämförelsevis vanliga djur, men anse att det bör bibehållas i fråga om skinn av björn, lo, bäver, mård, utter och fjällräv eller i vart fall några av dessa djurslag. I den mån märkningstvång för skinn sålunda anses böra kvarstå, förordas i regel att det skall gälla hela året oberoende av fridlysningstider. Ett par av de nu ifrågavarande remissinstanserna hysa betänkligheter även mot att slopa märkningstvånget för kött och fågelvilt.

Svenska naturskyddsföreningen anför, att föreningen är fullt medveten om att de nuvarande märkningsbestämmelserna icke äro fullt effektiva samtidigt som de i vissa fall äro mycket betungande för näringsidkare. Föreningen anser därför att bestämmelserna böra ändras så att de komma att avse endast våra mera sällsynta djurarter men i stället bereda ett säkrare skydd för dessa. I sådant hänseende anför föreningen till en början.

I stället för de nu gällande bestämmelserna får naturskyddsföreningen föreslå att en regel införes att hela djur eller skinn av vissa uppräknade arter skola förses med märke. Detta märke bör oberoende av fridlysningstidens längd alltid anbringas, vare sig djuret fällt inom landet eller importerats. En sådan åtgärd skulle i de få fall det här är fråga om säkerligen till fullo respekteras av det övervägande antalet jägare i landet, vilka äro lojala, och utgöra ett effektivt hinder mot avyttrandet av olagligt åtkomna byten. Med hänsyn till att skinnen av de av föreningen för märkningstvång upptagna djurarterna betinga mycket höga priser torde ej heller någon ansvarskännande jägare ha något att invända mot det besvär och den kostnad en märkning skulle medföra för honom.

De arter för vilka föreningen anser märkningsförfarande nödvändigt äro bäver, björn, lo, mård, utter och fjällräv. Föreningen framhåller att det i fråga om björn och lo rör sig om ytterst få skinn om året. Beträffande mård och utter yttrar föreningen, att de ha synnerligen värdefulla skinn och att möjlighet till effektiv kontroll av jakten på dessa djur är nödvändig, om man skall kunna uppnå syftet med fridlysningsbestämmelserna, nämligen att restaurera stammen inom vissa områden av landet. Föreningen tillägger att mård och utter icke farmas. Rörande fjällräven anför föreningen följande.

I fråga om fjällräven äro förhållandena mera komplicerade. Den nuvarande avkastningen av i fångenskap uppfödda fjällrävar (blå- och viträv) uppgår icke till större antal än vad avkastningen av den vilda stammen gav före den stora decimeringen, som var en följd av intensiv jakt och giftutläggning för något mer än trettio år sedan. När den totala fridlysnings infördes, förelåg akut fara för att fjällrävstammen redan gått totalutrotning till mötes. Den ytterligt svaga rest, som var kvar, var dock tillräcklig för att stammen skulle överleva. Under senare år har fjällrävstammen tillväxt betydligt, trots att skyddet ej kunnat göras fullt effektivt, och det torde vara uppenbart att tillväxten kunnat ske just som en följd av att kontrollmöjligheter funnits. Med hänsyn till att de naturliga förhållandena för fjällrävstammen icke förändrats finns möjlighet att inom överskådlig tid återuppbygga den till sin gamla numerär, varigenom landet åter skulle få ett ekonomiskt betydelsefullt pälsdjur som jaktobjekt av samma storleksordning, som det som nu farmerna avkasta. En utrotning av vår inhemska fjällrävstam kan icke repareras. Att sedan utplantera fjällräv av annan lokalras skulle säkerligen ge ett synnerligen tvekelaktigt resultat. Den inhemska rasen är anpassad till våra speciella förhållanden beträffande föda och klimat, vilket icke andra lokalraser äro.

Domänstyrelsen anser, att märkningstvånget bör vidmakthållas åtminstone för skinn av björn, lo och bäver. *Två överjägmästare* förorda, att märkningstvånget skall reformeras i överensstämmelse med det förut omförmälda

förslag som domänstyrelsen och kommerskollegium gemensamt framlade den 28 februari 1949.

Västerbottens läns jaktvårdsförening anför att de nu gällande bestämmelserna äro ett synnerligen gott medel för kontrollen av vilthandeln. Om märkningen borttages, måste enligt föreningens mening uppsikten skärpas såväl över transporter av vilt som över de förteckningar, vilka skola föras av vilthandlare och restauranger. Föreningen vill icke avstyrka att märkningen av kött från vilt slopas men hyser vissa betänkligheter däremot. Föreningen förutser, att det kan bli nödvändigt att efter någon tid sätta bestämmelserna i kraft igen.

Liknande synpunkter anföras av *Västmanlands läns jaktvårdsförening*, *Norrbottnens läns jaktvårdsförening* samt *Norrbottnens och Västerbottens handelskammare*.

Slutligen må nämnas, att *Smålands och Blekinge handelskammare* håller före, att det knappast kan vara möjligt att alla transaktioner på en vanlig viltskinnsmarknad bli bokförda. Med hänsyn härtill ifrågasätter handelskammaren om det icke vore skäl att slopa — förutom märkningstvånget — även skyldigheten för handlande att föra förteckning över sina inköp.

Departementschefen.

Det i jaktstadgan föreskrivna transport- och försäljningsförbudet och det därmed förknippade märkningstvånget ha under den tid som gått sedan deras tillkomst upprepade gånger blivit föremål för kritik från flera synpunkter. Allmän enighet synes råda om att de i sin nuvarande utformning äro orimligt betungande för myndigheter, näringsidkare och enskilda — eller åtminstone skulle vara det om de verkligen iakttoges. De sakkunniga remissinstanserna ha med ytterst få undantag anslutit sig till utredningens åsikt att märkningstvånget beträffande kött och fågelvilt ej längre bör bibehållas. Vad åter angår märkningen av skinn ha meningarna bland remissinstanserna varit mera delade. Från intet håll har dock ifrågasatts annat än att även bestämmelserna om sådan märkning böra upphävas beträffande åtskilliga djurarter. Önskemål om fortsatt märkningstvång ha, frånsett ett par enstaka undantagsfall, framställts endast i fråga om bäver, björn, lo, mård, utter och fjällräv. Just beträffande fjällräven äro emellertid nackdelarna av det nuvarande systemet särskilt framträdande. Såsom framgått av det förut anförda produceras nu i pälsdjursfarmer omkring 25 000 blå- och viträvsskinn om året, vilka alla måste märkas. Det kan enligt min mening icke anses rimligt att bibehålla en sådan ordning. Å andra sidan är det icke möjligt att låta märkningstvånget kvarstå för vild fjällräv men slopa det för farmade djur. Bestämmelserna skulle då förlora praktiskt taget allt värde ur kontrollsynpunkt. I fråga om skinn av bäver, björn, lo, mård och utter föreligga däremot icke några motsvarande svårigheter, även om det icke bör förbises att märkningen av dylika skinn vårlar importörer och tullpersonal ett icke obetydligt besvär. Denna olägenhet synes mig dock icke vara större än att den, uppväges av det skydd, som

genom märkningstvånget uppnås mot olaga jakt på nu ifrågavarande djurarter, vilkas bevarande framstår såsom synnerligen angeläget. För min del finner jag därför övervägande skäl tala för att märkningsbestämmelser alltså jämt skola finnas för skinn av dessa fem djurarter. För att skyddet skall bli effektivt bör märkningstvånget gälla även under jakttid. Beträffande mård och utter innebär detta en större stränghet än för närvarande, men med hänsyn till de höga priser som mård- och utterskinn betinga, torde någon befogad invändning mot en dylik skärpning icke kunna framställas. I övrigt böra enligt min mening jaktstadgans bestämmelser om transport- och försäljningsförbud samt märkning av villebråd och skinn upphävas.

Därest riksdagen ej framställer någon erinran mot vad jag sålunda anför, torde jag vid ett senare tillfälle få förelägga Kungl. Maj:t författningsförslag i ämnet.

Älgavgifterna.

Gällande bestämmelser samt tidigare förslag till ändringar i dessa.

Kungörelsen den 17 juni 1943 angående älgavgifter m. m. innehåller bl. a. följande bestämmelser.

För älg som fälles inom riket skall utgivas en av Kungl. Maj:t bestämd älgavgift av lägst 15 och högst 50 kronor. I regel har avgiften av Kungl. Maj:t satts 15 kronor lägre under allmän jakttid än under särskild jakttid. Älgavgifterna skola sammanföras till fonder. De avgifter som inflyta för älgar fällda inom de sex nordligaste länen skola bilda älgskadefonden för norra Sverige. Inom vart och ett av landets övriga län skola avgifterna för älgar som fällts inom länet bilda en särskild s. k. länsälgskadefond. Av de medel som inflyta till länsälgskadefond skall viss av Kungl. Maj:t bestämd del, högst 25 procent, redovisas till en för dessa län gemensam regleringsfond. Älgskadefonden för norra Sverige och regleringsfonden förvaltas av statskontoret. Länsälgskadefond förvaltas av vederbörande länsstyrelse.

Ur älgskadefond skall utgå bidrag för skada som förorsakats av älg inom det område från vilket fondens medel härflyta. I den mån fondens medel räcka till, kan bidrag därjämte utgå till åtgärder för att förebygga älgskada och för jaktvårdsändamål, i första hand avseende älgstammens vård och skydd inom området. Förslår länsälgskadefonds medel ej till att ersätta älgskadorna inom länet, kunna efter Kungl. Maj:ts bestämmande medel överföras till fonden från regleringsfonden.

Älgavgift skall inom angiven tid erläggas till vederbörande länsstyrelse eller, i vissa fall, till domänstyrelsen. Avgiften skall vara åtföljd av en på tro och heder underskriven uppgift å antalet nedlagda älgar.

Kungl. Maj:t bestämmer angående bidrag ur älgskadefonden för norra Sverige samt om bidrag till jaktvårdsändamål ur länsälgskadefond. Beslut om bidrag i övrigt ur länsälgskadefond meddelas av vederbörande länsstyrelse.

Ersättning för älgskador kan tillerkännas sådan innehavare av mindre brukningsdel som tillfogats skada av älg å honom tillhörig växande eller avmejad men ej inbärgad gröda och som ej genom att tillgodogöra sig jakt-rätt eller eljest kunnat hålla sig skadeslös. Skadan skall vara av väsentlig beskaffenhet. Dessutom kräves att den icke kunnat förebyggas genom rimliga åtgärder från den skadelidandes sida. Den vars brukningsdel omfattar större areal odlad jord än 15 hektar må erhålla bidrag allenast om särskilda skäl föreligga därtill.

Bidrag ur älgskadefond må även utgå, där skada av älg inträffat å fruktodling samt skadan är ägnad att inverka på innehavarens utkomstmöjligheter och ej kunnat förebyggas genom rimliga åtgärder från hans sida.

Vill någon framställa anspråk på bidrag ur älgskadefond, skall han ofördröjligen låta två trovärdiga, i jordbruk eller trädgårdsskötsel kunniga män syna och värdera skadan. Av syne- och värderingsmännen skall en vara nämndeman, ägodelningsnämndeman eller god man vid lantmåteriförrättning, tjänsteman vid domänverket eller skogsvårdsstyrelse, polisman eller ordförande i kommunalnämnd. Den bidragssökande har därefter att inom 14 dagar efter det skadan skedde ingiva sin ansökning till landsfiskalen i orten eller, såvitt angår område i stad, till stadsfiskalen. Vid ansökningen skall fogas värderingsinstrument och de handlingar i övrigt sökanden önskar åberopa.

Den som underlåter att fullgöra föreskriven skyldighet att uppgiva antalet nedlagda älgar eller avgiver oriktig uppgift skall straffas med böter från och med 15 till och med 300 kronor samt förpliktas att gälda högsta älgavgift. Också den som dömes till ansvar för olaga eller olovlig jakt, varvid älg blivit fälld, skall förpliktas att utgiva älgavgift med nämnda belopp.

Inom landstingsområde, där skadegörelse av älg förekommer i större omfattning, skall länsstyrelsen enligt jaktstadgan utse en älgskadenämnd, bestående av tre personer. Nämnden har till uppgift att noggrant följa förekomsten av skadegörelse genom älg, att framlägga förslag till åtgärder för att förebygga sådan skadegörelse samt att i övrigt tillhandagå länsstyrelsen med sakkunskap i hithörande frågor. Nämnden skall taga initiativ bl. a. i fråga om den länsstyrelsen enligt jaktstadgan medgivna rätten att utsträcka den allmänna jakttiden för jakt efter älg med högst tio söckendagar. Älgskadenämnder ha tillsatts inom flertalet län i södra och mellersta Sverige.

Älgavgifternas storlek i de olika länen fastställes årligen genom beslut av Kungl. Maj:t efter förslag av domänstyrelsen. Innan domänstyrelsen avgiver sitt förslag brukar styrelsen inhämta yttranden från länsstyrelserna, länsjaktvårdsföreningarna och älgskadenämnderna. I dessa yttranden ha under senare år från skilda håll framställts önskemål om en höjning av det nuvarande maximibeloppet, 50 kronor. Åsikterna om vilket belopp som borde sättas i stället ha växlat. Från Kronobergs län har föreslagits 75 kronor och från ett annat håll 200 kronor.

Yrkanden ha vidare gjorts om att Kungl. Maj:t måtte fastställa älgavgiften till samma belopp för allmän som för särskild jakttid. I några fall har också detta önskemål tillmötesgått.

Slutligen har vid olika tillfällen hemställts om jämkningar i villkoren för erhållande av älgskadeersättning. Älgskadenämnden i Kronobergs län anförde sålunda år 1949 att bestämmelserna härom syntes böra ändras så att ersättning för älgskador regelmässigt kunde utgå även till innehavare av bruksningsdelar som omfattade mer än 15 hektar odlad jord. Östergötlands läns jaktvårdsförening föreslog år 1950 att arealgränsen i fråga skulle höjas från 15 till 25 hektar, och södra Älvsborgs läns jaktvårdsförening uttalade år 1949 att ersättning alltid borde få utgå, oavsett bruksningsdelens storlek.

Jaktutredningens förslag.

Jaktutredningen har företagit en undersökning angående de praktiska verkningarna av reglerna om skyldighet att betala älgavgift och förslår åtskilliga ändringar i bestämmelserna på området. Enligt dess förslag skall älgavgiftens maximum höjas från 50 till 100 kronor. Älgskadefonden för norra Sverige skall delas upp på särskilda länsfonder och avsättningen från länsfonderna till regleringsfonden skall begränsas till högst 10 procent av vad som inflyter till länsfond. Slutligen skall straffet för underlåtenhet att lämna uppgift om antalet nedlagda älgar eller för att felaktig sådan uppgift lämnats höjas till dagsböter.

Vid framläggandet av dessa förslag har utredningen, enligt vad som upplyses i betänkandet, främst grundat sitt ställningstagande på två särskilda huvudprinciper.

Den ena är den, att sådana mindre jordbrukare, som ej genom jakt kunna få kompensation för älgskador, i stället böra erhålla full ersättning i penningar. Denna grundsats bör enligt utredningen föranleda att älgavgifterna fastställas så, att inflytande medel kunna beräknas täcka uppkommande skador.

Den andra huvudprincipen är, att varje län bör självt bära sina älgskador. Som skäl härför åberopar utredningen att länsstyrelserna ha vidsträckta möjligheter att reglera avjagningen såväl genom att medgiva s. k. licensjakt på särskild jakttid som genom att vid behov utsträcka den av Kungl. Maj:t fastställda allmänna jakttiden med ytterligare högst tio dagar. Utredningen anför, att om man i ett län med omfattande älgskador underlåter att begagna sig av de möjligheter som sålunda föreligga att nedbringa älgstammen till lämplig storlek, länet icke bör kunna påräkna att få bidrag till skaderegleringen från andra län.

I syfte att utröna i vad mån de nuvarande bestämmelserna äro ägnade att tillgodose dessa principiella synpunkter har utredningen införskaffat uppgifter om älgavgifterna och skadeersättningarna under de år 1943 års kungörelse varit i kraft. Av uppgifterna framgår att inom flertalet län de

influtna avgifterna väl räckt till att täcka uppkomna skador men att i Östergötlands, Kronobergs och Hallands län vad som influtit i älgavgifter icke ens tillnärmelsevis lämnat täckning för älgskadorna inom dessa län, trots att högsta tillåtna älgavgift uttagits. Följden har blivit, att årligen väsentliga tillskott från regleringsfonden tillförts de tre länens älgskadefonder, men det oaktat ha de godkända skadorna icke alla år kunnat till fullo ersättas.

Utredningen framhåller, att dessa förhållanden måste anses otillfredsställande ur båda de principiella synpunkter som förut åberopats, och anser därför åtgärder påkallade för att åstadkomma balans mellan skadornas omfattning och älgavgiftsmedlen i nyssnämnda tre län.

Såsom en utväg att åvägabringa sådan balans förordar utredningen i första hand en ökad avskjutning. Utredningen anser sålunda angeläget att vederbörande länsstyrelser verkligen begagna den nyss omförmälda möjligheten att medgiva förlängning av den allmänna jakttiden med högst tio dagar. Dessutom rekommenderar utredningen en liberalare praxis än som hittills tillämpats i fråga om medgivanden till jakt å särskild jakttid. Slutligen ifrågasätter utredningen även om icke Kungl. Maj:t bör fastställa längre allmän jakttid än hittills.

De sålunda föreslagna åtgärderna anses dock icke tillräckliga, utan utredningen finner det också ofrånkomligt att en höjning av älgavgiften kommer till stånd. Då de nuvarande möjligheterna i sådant avseende redan utnyttjats, kan emellertid, enligt vad utredningen framhåller, detta ske alenast under förutsättning att gällande maximibelopp för älgavgift höjes ganska avsevärt. Utredningen, som verkställt vissa beräkningar, förklarar sig icke kunna förorda att det nya maximibeloppet sättes lägre än 100 kronor. Utredningen tillägger att en sådan höjning enligt dess mening icke kan anses oskäligen i betraktande av att det värde som en nedlagd älg representerar stigit väsentligt sedan det nuvarande maximum fastställdes.

I detta sammanhang har utredningen även berört frågan, huruvida älgavgift bör utgå med olika belopp under allmän och under särskild jakttid eller om en enhetlig avgift bör fastställas. Utredningen anför att en enhetlig älgavgift i vissa fall kan vara till fördel genom att uppmuntra till bildande av jaktvårdsområden, där särskild jakttid för jakt efter älg kan erhållas, men att å andra sidan jakt under särskild jakttid i allmänhet torde medföra så stora fördelar för jakträttsinnehavarna, att övervägande skäl synas tala för att högre avgift uttages vid sådan jakt. Några särskilda föreskrifter i detta ämne böra dock enligt utredningens mening icke meddelas utan det bör liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, om enhetlig eller differentierad älgavgift skall utgå.

Förslaget att älgskadefonden för norra Sverige skall uppdelas på länsfonder är enligt vad utredningen framhåller en direkt konsekvens av principen att varje län bör självt svara för sina älgskador. Det är också denna princip som föranlett att avsättningen från länsfond till regleringsfonden ansetts böra begränsas från högst 25 till högst 10 procent av vad som in-

flyter till länsfonden. Utredningen anför att en sträng tillämpning av nyssnämnda princip rätteligen skulle medfört, att regleringsfonden helt borttagits, men att man av praktiska skäl icke synes kunna helt undvara en dylik fond eftersom varken älgskadornas omfattning eller avskjutningens storlek kan med större grad av säkerhet förutses.

Uppdelningen av älgskadefonden för norra Sverige på länsfonder bör enligt utredningen föranleda att regleringsfonden blir gemensam för samtliga län. Den behållning som vid uppdelningen må finnas på älgskadefonden för norra Sverige föreslås skola fördelas på de särskilda länsfonderna enligt närmare bestämmande av Kungl. Maj:t.

Även i fråga om villkoren för erhållande av älgskadersättning föreslår utredningen vissa ändringar. Dessa innebära bl. a., att villkoret att sökanden ej må inneha mer än en viss mängd odlad jord skall mildras så, att arealgränsen höjes från 15 till 20 hektar, men att å andra sidan skall såsom ett nytt villkor uppställas att sökanden ej heller får inneha mer än 200 hektar annan jord. Båda dessa krav skola dock alltså kunna eftergivnas, om särskilda skäl föreligga. Vidare skall ersättning kunna utgå även för skada på annan trädgårdsodling än fruktodling. Länsstyrelsen skall vara skyldig att innan ersättningsfråga avgöres inhämta yttrande av älgskadenämnd, och sådan skall därför enligt förslaget inrättas i alla län utom Gotlands, där älg ej förekommer. Slutligen skall länsstyrelsen få befogenhet att under vissa förutsättningar upptaga ansökan om ersättning även om den blivit för sent ingiven till vederbörande lands- eller stadsfiskal.

Om de föreslagna nya arealgränserna anför utredningen att älgskador å gröda obestridligen kunna bli mycket kännbara även för innehavare av större areal odlad jord än 15 hektar. Vidare kan det enligt vad utredningen framhåller, stundom framstå såsom en orättvisa att en jordbrukare, vars odlade jord uppgår till mer än 15 hektar, icke äger rätt till ersättning för älgskada å gröda, oaktat hans möjligheter att genom jakt efter älg erhålla gottgörelse på grund av ringa eller ingen tillgång på skogsmark äro starkt kringskurna, under det att den som innehar en mindre areal odlad jord erhåller ersättning även om i hans brukningsdel ingår omfattande skogsmark. Utredningen uttalar, att den som befinner sig i sistnämnda situation i regel torde ha kunnat hålla sig skadeslös genom jakt eller genom utarrendering av jakten, och att den omständigheten att han ej utnyttjat denna möjlighet icke bör medföra att han ändå anses skadeståndsberättigad. För att icke de ersättningsbeviljande myndigheterna skola bli nödsakade att ingå på en prövning, huruvida möjlighet att hålla sig skadeslös i nyss angiven ordning verkligen förelegat i det enskilda fallet, anser utredningen lämpligt att man genom en generell bestämmelse utesluter dem som med säkerhet kunna antagas ha haft sådan möjlighet. Detta har utredningen funnit böra ske genom att en maximigräns uppställas även för annan mark än odlad jord. Att utredningen dragit denna

gräns så högt som vid 200 hektar beror på att denna areal allmänt anses utgöra minimum för jakt med drivande hund. Utredningen framhåller, att om en särskild maximiareal fastställes i fråga om avrösningsjord, arealgränsen för odlad jord bör kunna höjas något utan att kretsen av ersättningsberättigade alltför mycket utvidgas. Höjningen anses emellertid ej böra bli större än från 15 till 20 hektar.

Beträffande förslaget att ersättning skall kunna utgå även för skada på annan trädgårdsodling än fruktodling yttrar utredningen att dylika skador redan för närvarande i praxis anses ersättningsgilla och att detta tydligen är väl motiverat.

Förslaget att älgskadenämnder skola inrättas i samtliga fastlandslän och att yttrande från sådan nämnd alltid skall inhämtas innan ersättningsfråga avgöres, motiveras med att nu rådande förhållanden beträffande syn och värdering av älgskador icke äro tillfredsställande. Utredningen upplyser att kritik framförts mot dessa förhållanden och att det därvid gjorts gällande att synen stundom skedde alltför lättvindigt och att det ibland förekomme att skadelidande utförde syn och värdering åt varandra. Enligt utredningens mening böra missförhållandena åtminstone i viss utsträckning kunna avhjälpas genom att länsstyrelserna få till förfogande ett sakkunnigt organ som vid behov kan utföra stickprovskontroll.

Vad beträffar förslaget om rätt för länsstyrelsen att upptaga även för sent inkommen ansökan anför utredningen att det är grundat på billighetsskäl. Såsom villkor för dylik dispens, bör enligt utredningens mening föreskrivas dels att syn skall ha hållits i så nära anslutning till skadegörelsen att det kan antagas att skadans art med säkerhet kunnat fastställas, dels ock att skäl för dispens i övrigt föreligga.

Slutligen vill jag nämna att utredningen i detta sammanhang även upptagit frågan om ersättning i vissa fall, då älg förorsakat skada å annat än gröda eller trädgårdsodling. Härom anför utredningen följande.

Av älg förorsakas i viss utsträckning även andra egendomsskador än skador å skog och odlingar. I det övervägande antalet fall synes det härvidlag röra sig om skador, som vid sammanstötningar å landsväg mellan älg och motorfordon — företrädesvis under mörker — uppstå å fordonet. Ett flertal framställningar om ersättning för vid dylika kollisioner vållade skador å bilar och motorcyklar ha årligen underställts Kungl. Maj:ts prövning. Vid genomgång av dessa framställningar har utredningen funnit, att starka billighetsskäl tala för att bidrag till skadornas avhjälpande åtminstone i viss utsträckning beviljas de skadelidande. Då det härvidlag måste bliva fråga om en skälighetsprövning, som icke lämpligen kan regleras genom författningsbestämmelser i ämnet, förordar utredningen, att dylika ansökningar från fall till fall skola upptagas och prövas av Kungl. Maj:t. Bidrag synes icke böra beviljas om skadegörelsen varit av allenast ringa beskaffenhet eller kunnat undvikas genom åtgärd, som rimligen kunnat påfordras från den skadelidandes sida. Då dessa bidrag motiveras av billighetsskäl, böra de icke utgå till försäkringsgivare. För utbetalande av dessa bidrag torde älgavgiftsmedel icke lämpligen böra anlitas. Däremot synes hinder icke böra möta att jaktvårdsfondens medel tagas i anspråk för ändamålet.

Yttrandena.

De ändringar som jaktutredningen föreslagit i bestämmelserna om älgavgifter ha under remissbehandlingen genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Inga invändningar ha rests mot de av utredningen anförda grundläggande principerna. Kritik förekommer blott i ett fåtal remissyttrandena och riktar sig endast mot vissa detaljer.

Vad beträffar älgavgifternas storlek anför *Stockholms läns och stads jaktvårdsförening* vissa betänkligheter mot den föreslagna höjningen. Föreningen gör gällande, att de slakterier som köpa upp älgkött på senare tid godtyckligt nedklassat eller kasserat kött av välskjutna djur. Samtidigt har priset på älgkött sjunkit kraftigt. Eftersom många älgjägare äro ekonomiskt beroende av att älgjakten går ekonomiskt ihop, befarar föreningen att en höjning av älgavgifterna kan leda till minskad avskjutning och därmed till ökade älgskador.

Länsstyrelsen i Jämtlands län håller före att även minimiavgiften bör höjas, förslagsvis till 20 kronor.

Jägarnas riksförbund avstyrker den föreslagna höjningen till 100 kronor såvitt gäller älgar, som fällts under allmän jakttid. Däremot anser förbundet höjningen motiverad beträffande älgar som fällts under särskild jakttid. Förbundet ifrågasätter emellertid om licensjakt bör få förekomma. Den jakt framstår enligt förbundet för de mindre markägarna och jakträttsinnehavarna som en stor och uppenbar orättvisa, ägnad att undergräva förtroendet för viltvårdsarbetet. Erforderlig avjagning bör enligt förbundets mening kunna åstadkommas genom att antalet allmänna jakt dagar ökas inom länen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför att ingen rubbning bör ske i den för närvarande i allmänhet tillämpade principen om 15 kronor högre avgift för älg, som nedlagts under särskild jakttid. Å andra sidan ifrågasätter *länsstyrelsen i Kronobergs län* om ej differentieringen borde slopas åtminstone i län med avsevärda älgskador. *Kronobergs läns jaktvårdsförening* uttalar sig likaledes för enhetlig älgavgift.

I fråga om fonderingen av älgavgifter uttalar *länsstyrelsen i Kronobergs län* att det knappast synes välbetänkt att redan nu skära ned avsättningen till regleringsfonden så kraftigt som från 25 procent till 10 procent, desto mera som regleringsfondens medel så gott som helt tagits i anspråk.

Jämtlands läns jaktvårdsförening anser, att det uttryckligen bör föreskrivas, att bidrag ur regleringsfonden skall få sökas endast för län, där högsta älgavgift uttagits.

Vad beträffar villkoren för erhållande av älgskadeersättning anser *länsstyrelsen i Östergötlands län* att arealgränsen för odlad jord icke bör sättas lägre än 25 hektar.

Kronobergs läns jaktvårdsförening och *Södra Älvsborgs läns jaktvårdsförening* äro av den meningen, att ersättning för älgskador bör utgå oberoende av brukningsdelens storlek. Sistnämnda jaktvårdsförening anför, att det finns många brukningsdelar om mer än 20 hektar, vilkas ägare icke ha möjligheter att göra sig skadeslösa genom jakt på älg.

Riksförbundet landsbygdens folk instämmer i förslaget om höjning av arealgränsen till 20 hektar. Förbundet framhåller emellertid, att vissa jordbruksarrendatorer som inneha brukningsdelar om mer än 20 hektar alltså icke komma att bli berättigade till ersättning, och hemställer, att bestämmelserna om älgskadeersättning utformas så, att dessa jordbruksarrendatorer icke komma i sämre läge än andra jordbrukare. Förbundet anför härom följande.

Frågan hur älgskadorna skola regleras för jordbruksarrendatorer med jordinnehav av över 20 har, vilka i sitt arrendekontrakt frånhänts jakträtten, har icke av de sakkunniga diskuterats. Man hade kunnat förvänta att denna sak skulle ha tagits upp, enär dessa arrendatorer med fullt skäl kunna åberopa samma motivering för erhållande av skadestånd som brukare av fastighet med en areal av under 20 har. De ha på grund av arrendekontraktets bestämmelser ingen möjlighet att medelst jakt å älg erhålla kompensation för lidna förluster. Att jordbruksarrendator frånhänts jakträtten är allmänt i framförallt södra och mellersta Sverige. Man skulle kunna förmoda att kompensation skulle erhållas i form av lägre arrendeavgäld för jordbruksarrende utan jakträtt men så är emellertid icke fallet. Betydande skador kunna uppstå för dessa arrendatorer, och förbundet vill därför föreslå, att särskild hänsyn tages till denna kategori genom att bestämmelserna om ersättning ur älgskadefonden utformas så, att dessa arrendatorer icke komma i ett sämre läge än övriga jordbrukare.

Förbundet framhåller i detta sammanhang att inom vissa områden av landet skador av stor omfattning vållas också av annat vilt än älg. Förbundet hemställer, att frågan om ersättning också för sådana skador måtte övervägas i samband med de nu aktuella förslagen om ändringar i jaktlagstiftningen. Förbundet yttrar följande.

Förbundet vill speciellt framhålla de stora skador som kronhjorten åsamkar jordbrukarna inom Sövde och angränsande socknar i Skåne. Jordbrukarna där äro i allmänhet arrendatorer och de ha ingen möjlighet att inverka på hjortstammens storlek. Även annat vilt såsom en högt uppdriven rådjursstam eller fasanstam kunna göra betydande skador. Visserligen kan länsstyrelse genom föreläggande eller förordnande anmana jaktinnehavare att åstadkomma minskning i villebrådsstammen, men denna möjlighet är enligt förbundets uppfattning icke tillräcklig, utan jaktlagen bör kompletteras med bestämmelser på vilket sätt och av vem viltskador skola regleras.

I fråga om uppskattningen av inträffade skador förordna fem länsjaktvårdsföreningar, *svenska jägareförbundet* och *föreningen Sveriges jaktvårdskonsulenter* att det skall föreskrivas att en värderingsman städse skall besitta särskild sakkunskap om jakt och jaktvård. Denne värderingsman bör föreslås eller utses av vederbörande länsjaktvårdsförening.

Älgskadenämnden i Uppsala län avstyrker förslaget, att ärenden om ersättningsfrågor regelmässigt skola remitteras till älgskadenämnd för yttrande. Samma ståndpunkt intages av *länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands och Kronobergs län*.

Departementschefen.

De skäl utredningen anfört för att älgavgifternas maximibelopp nu bör höjas till 100 kronor synas mig övertygande. Jag delar också utredningens uppfattning att det liksom hittills bör överlämnas åt Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida älgavgift skall utgå med olika belopp under allmän och under särskild jakttid eller om enhetlig avgift skall tillämpas. Jägarnas riksförbunds förslag att möjligheten att lämna tillstånd till jakt å särskild jakttid skall borttagas anser jag mig icke böra biträda.

Även de föreslagna nya reglerna med avseende å fonderingen av älgavgifterna synas mig lämpliga. Jag tillstyrker också att straffet för försummelse att lämna föreskriven uppgift om antalet nedlagda älgar bestämmes till dagsböter.

Vad angår villkoren för erhållande av älgskadeersättning anser jag utredningens förslag vara väl avvägt. Med anledning av vad Riksförbundet landsbygdens folk anfört beträffande jordbruksarrendatorer utan jakträtt vill jag framhålla, att såväl nuvarande författningstext som utredningens förslag lämnar länsstyrelsen möjlighet att medgiva ersättning oavsett brukningsdelens storlek, om särskilda skäl föreligga. Frågan om ersättning för skador av annat vilt än älg kan uppenbarligen icke lösas utan närmare utredning och bör därför ej upptagas i detta sammanhang.

Däremot kan jag icke tillstyrka utredningens förslag att inrättande av älgskadenämnd skall bli obligatoriskt i alla fastlandslän och att älgskadenämnd alltid skall höras i ersättningsärenden. Detta skulle lätt leda till omgång och tidsutdräkt och skulle i flertalet fall vara obehövt och onyttigt. Ej heller kan jag biträda det i vissa remissyttranden framställda önskemålet att en värderingsman skall utses av vederbörande länsjaktvårdsförening.

Vad utredningen i övrigt anfört i nu förevarande avsnitt i betänkanDET föranleder ingen erinran från min sida.

Därest riksdagen godkänner de grunder för uttagandet av älgavgifter och ersättandet av älgskador som jag nu angivit, torde jag framdeles få anmäla förslag till erforderliga författningsändringar.

De särskilda författningsförslagen.

I överensstämmelse med vad jag i det föregående anfört ha inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt;
 - 2) lag om ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904 (nr 48) om samäganderätt; och
 - 3) förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).
- Jag torde nu få övergå till att redogöra för innehållet i dessa förslag.

Förslaget om ändring i jaktlagen.

2 § 3 mom.

Beträffande detta lagrum, som motsvarar nuvarande 13 §, torde jag i huvudsak få hänvisa till vad jag förut anfört om jakten på öppna havet och ödeskären.

För att överensstämmelse skall nås med den terminologi som användes i lagen den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde har i stället för uttrycket »öppna havet» begagnats uttrycket »allmänt vatten». Detta medför bl. a., att lagrummets tillämpningsområde kommer att omfatta också de öppna delarna av Väneren, Vättern, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. Även i fråga om havsområdena torde införandet av begreppet allmänt vatten leda till någon utvidgning av bestämmelsernas tillämpningsområde. Utvidgningarna torde dock bli av ringa praktisk betydelse.

5, 7 och 10—12 §§.

I fråga om 5 och 10 §§ hänvisar jag till vad jag förut anfört angående jakt å vissa trafikanläggningar, jaktvårdsområde i skärgård och förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd.

Ändringarna i 7, 11 och 12 §§ äro omedelbart föranledda av de nya reglerna om förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd.

13 §.

Den fråga som för närvarande regleras i denna paragraf behandlas i förslaget i 2 § 3 mom.

Beträffande 1 och 2 mom. i förslaget hänvisar jag till vad jag tidigare anfört i där avsedda ämnen.

Första stycket i 3 mom. motsvarar nuvarande 12 § 3 mom. Stadgandet i andra stycket är helt nytt. Skälen för dess införande ha angivits vid behandlingen av frågan om jaktvårdsområdena.

Med avseende å 4 mom. torde jag, utöver vad jag tidigare anfört om införande av besvärsmålsrätt i fråga om vissa beslut som fattats inom jaktvårdsområde, få lämna en redogörelse för vissa förut icke behandlade detaljspörsmål.

Jaktutredningen har framhållit att det i fråga om beslut rörande jaktutövningen är angeläget att man snarast kan få visshet om, huruvida beslutet blir bestående eller ej. På grund härav har utredningen ansett besvärstiden böra bestämmas till en vecka från det klaganden erhöll del av beslutet. Utredningen har anfört att besvärssakkunniga enligt vad utredningen inhämtat ämna föreslå en särskild besvärstid om allenast en vecka för sådana fall då ett skyndsamt avgörande är påkallat. I fråga om det närmare bestämmandet av utgångspunkten för besvärstiden har utredningen yttrat att delgivning av beslut angående jaktutövningen måste kunna ske genom ett kungörelseförfarande. I enlighet härmed har i ett av utredningen upprättat lagförslag angivits, att delgivning av sådant beslut skall anses hava skett, då meddelande om beslutets fattande införts i tidning i orten. Utredningen har förutsatt, att talan mot länsstyrelsens beslut skall kunna fullföljas hos Kungl. Maj:t i statsrådet. Särskilt stadgande därom har utredningen ej ansett erforderligt.

Under remissbehandlingen har från vissa håll riktats kritik mot vad utredningen sålunda föreslagit.

Länsstyrelsen i Kronobergs län ifrågasätter lämpligheten av att redan nu, innan den väntade allmänna reformen av det administrativa besvärsinstitutet blivit verklighet, införa en speciell, kort besvärstid om blott sju dagar. Södra Älvsborgs läns jaktvårdsförening förordar att besvärstiden skall vara fjorton dagar.

Några länsjaktvårdsföreningar anföra, att särskild delgivning icke bör behöva ske med dem, som varit närvarande vid besluts fattande på jaktstämma. De som kallats till jaktstämma men uteblivit böra enligt dessa remissinstansers mening vara skyldiga att själva göra sig underrättade om beslutet. I enlighet härmed förordas i nu ifrågavarande remissyttranden att, såvitt angår jaktstämmas beslut, klagotiden skall räknas från dagen för beslutet.

Asikten att besvärstiden skall räknas från dagen för beslutets fattande företrädes också av länsstyrelsen i Västerbottens län, som anser att denna regel bör gälla oavsett om beslutet meddelats av jaktstämman eller av styrelsen.

Samma ståndpunkt intages av svenska jägareförbundet. Detta förbund yttrar vidare att delgivning genom kungörelse bör kunna få ske även i den formen att kungörelsen anslås på en av ordinarie jaktstämma på förhand bestämd plats inom området. Förbundet tillägger att om kungörelse skall införas i tidning, måste det av kostnadsskäl tillåtas att den göres kortfattad och begränsas till att angiva vad beslutet avser. Den som vill ha närmare kännedom om beslutets innehåll bör enligt förbundets mening ha att för sådant ändamål vända sig till styrelsen.

Liknande synpunkter anföra länsstyrelserna i Skaraborgs och Värmlands län, ett tiotal länsjaktvårdsföreningar och föreningen Sveriges jaktvårdskon-sulenter.

Besvärssakkunniga uttala, att lagtexten bör avfattas på sådant sätt, att

därav tydligt framgår att delgivning kan ske icke blott genom kungörande i tidning utan även genom att den klagoberättigade tillställes en handling som innehåller beslutet. Vad angår delgivning genom kungörelse anse de sakkunniga att det bör vara på förhand bestämt i vilken ortstidning kungörelsen skall införas, samt att i kungörelsen bör uppgivas det väsentliga av beslutets innehåll eller i vart fall vad beslutet avser.

Efter att hava erinrat att 11 § 2 mom. andra stycket jaktlagen innehåller en föreskrift, att talan mot länsstyrelsens beslut i underställda ärenden må föras hos Konungen, anföra de sakkunniga vidare att frånvaron av motsvarande bestämmelser i 13 § 4 mom. i förslaget gör den tolkningen naturlig, att klagan icke är tillåten beträffande där omförmälda länsstyrelsebeslut. Under hänvisning till att jaktutredningen avsett att sådan klagan skall få föras, förorda de sakkunniga därför att lagrummet kompletteras med en regel om fullföljd av talan mot länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har å andra sidan uttalat, att här ifrågasvarande ärenden icke torde bli särskilt betydelsefulla och att besvärsmätt över länsstyrelsens beslut därför bör kunna undvaras.

Departementschefen. För min del ansluter jag mig till jaktutredningens uppfattning att besvärstiden bör vara en vecka och att den bör räknas från dagen för delgivning. Delgivning bör själfallet alltid kunna ske i vanligen vedertagna former, t. ex. genom att handling som innehåller beslutet bevisligen tillställes dem som beröras därav. De som deltagit i jaktstämma torde få anses ha fått del av beslut som därvid fattats i deras närvaro. För de fall då beslut angår alla eller de flesta delägarna torde möjlighet böra beredas att offentligen kungöra beslutet med den verkan att delgivning anses ha skett genom kungörandet. Det kungörelseförfarande genom annonsering i ortstidning som jaktutredningen förordat synes mig vara det mest ändamålsenliga som står till buds. Det torde kunna antagas, att delägarna i jaktvårdsområde komma att på förhand besluta i vilken ortstidning kungörelser skola införas, och att bestämmelse därom intages i jaktvårdsområdets stadgar. Vad beträffar kungörelsens innehåll synes det vara till fyllest att däri kort anges vad beslutet avser.

Jag delar utredningens uppfattning, att talan mot länsstyrelsens beslut i besvärssärenden bör få fullföljas hos Kungl. Maj:t. I likhet med utredningen finner jag icke erforderligt att särskilt stadgande härom meddelas.

Departementsförslaget har avfattats i överensstämmelse med vad jag sålunda anfört.

26 §.

Skälen för de ändringar som föreslås i 1 mom. första stycket och 2 mom. i denna paragraf ha redovisats vid den föregående behandlingen av frågan om jaktvårdsmedlen.

De jämkningar som vidtagits i 2 mom. andra stycket ha uteslutande formell karaktär.

29 §.

Beträffande denna paragraf torde jag få hänvisa till vad jag förut anfört rörande dess utformning.

32 och 34 §§.

I 32 § första stycket stadgas för närvarande, att den som idkar jakt utan att hava fullgjort honom åliggande skyldighet att lösa jaktkort skall straffas med böter från och med 10 till och med 300 kronor samt tillika vara pliktig att erlägga högsta fastställda jaktvårdsavgift. I rättstillämpningen ha olika meningar yppats, huruvida åliggandet att betala högsta jaktvårdsavgift skall betraktas som en extra straffpåföljd utöver bötesstraffet eller om det skall anses som en civilrättslig förpliktelse, så att den dömde kan göra anspråk på att vid avgiftens erläggande utbekomma riks-jaktkort. Denna fråga har också varit föremål för behandling av riksdagens justitieombudsman, som i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 oktober 1948 uttalat, att det närmast förefölle som om lagstiftaren avsett att skyldigheten i fråga skulle ha karaktär av straff. Eftersom en motsatt uppfattning kommit till uttryck i vissa domstolsutslag ville justitieombudsmannen ifrågasätta, om icke bestämmelsen borde förtydligas.

Jaktutredningen, som synes dela justitieombudsmannens uppfattning, har föreslagit att bestämmelsen om skyldighet att betala högsta jaktvårdsavgift skall upphävas men att i stället bötesstraffet skall höjas från penningböter till dagsböter.

Departementschefen. Enligt min mening föreligga redan i och för sig goda skäl för att straffet för en förseelse av ifrågavarande art skall bestämmas till dagsböter. Jag kan ej heller finna det riktigt att den, som jagat utan att vederbörligen erlägga jaktvårdsavgift och fälles till ansvar därför, skall undgå att fullgöra den avgiftsplikt vari han brustit. I departementsförslaget har därför upptagits en föreskrift att den som dömes till straff för det han idkat jakt utan att ha erlagt jaktvårdsavgift tillika skall förpliktas att till jaktvårdsfonden utgiva den avgift som undandragits fonden. Såsom torde framgå av stadgandets avfattning avser jag att detta åliggande skall ha karaktären av en civilrättslig förpliktelse. Har den tilltalade efter brottet men före domen frivilligt löst jaktkort, bör således icke utdömas något ytterligare belopp. Å andra sidan bör, därest åtalet avser jakt under mer än ett år eller i mer än ett län, förpliktelsen avse avgift för motsvarande antal länskort.

Med det betraktelsesätt som i departementsförslaget anlagts på förevarande fråga torde det icke finnas anledning att bibehålla de nuvarande bestämmelserna i 32 § andra stycket.

De jämkningar som vidtagits i 32 § tredje och fjärde styckena samt i 34 § ha betingats av förslaget om jaktpassens borttagande.

Slutbestämmelserna.

De föreslagna ändringarna torde lämpligen böra träda i kraft den 1 juli 1951.

Såsom framgått av det förut anförda har jag ansett att något avgörande hinder icke bör föreligga mot att de nya bestämmelserna om förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd erhålla tillämpning även å redan bestående jaktvårdsområden. Än mindre torde betänkligheter behöva möta mot att en sådan i viss mån retroaktiv verkan tillägges de i 13 § i förslaget upptagna reglerna om röstberäkning, rättighet för jaktarrendator att närvara vid jaktstämma, befogenhet för delägare i jaktvårdsområde att upplåta jaktträtt samt klagorätt mot vissa beslut.

Övriga författningsförslag.

I fråga om dessa förslag hänvisar jag till vad jag anført vid behandlingen av frågorna om jaktvårdsområde i skärgård och om jaktvårdsmedlen. De föreslagna författningarna böra uppenbarligen träda i kraft samtidigt med ändringarna i jaktlagen.

I enlighet med vad sålunda anförts föreligga nu förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt,
- 2) lag om ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904 (nr 48) om samäganderätt, samt
- 3) förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över de under 1) och 2) upptagna lagförslagen, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar¹, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Nils Grass.

¹ Av denna bilaga har här bibehållits allenast 325 i det under 1) upptagna lagförslaget; de uteslutna delarna av bilagan överensstämma, fränsett vissa redaktionella jämkningar, med motsvarande delar av de vid propositionen fogade författningsförslagen.

Förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt.

Härigenom förordnas, dels att 5 § 2 mom., 7 §, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 13 §, 26 § 1 och 2 mom., 29 § 2 mom. samt 32 och 34 §§ lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt skola erhålla följande ändrade lydelse, dels att till 2 § samma lag skall fogas ett nytt moment och till 10 § två nya moment av den lydelse nedan angives, dels ock att 12 § 3 mom. samt 27 § nämnda lag skola upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

32 §.

Idkar någon, som enligt bestämmelserna i 26 eller 27 § är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift eller utlösa jaktpass, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med böter från och med tio till och med tre hundra kronor och vare dessutom pliktig erlægga högsta fastställda jaktvårdsavgift eller avgift för jaktpass.

För avgifternas erläggande svare, lika med den skyldige, jämväl den som tillåtit honom deltaga i jakten ävensom, i fråga om avgiften för jaktpass, den som upplåtit jakträtt till honom, med rätt likväl att av den skyldige söka åter vad sålunda erlagts.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller jaktpass eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

32 §.

Idkar någon, som enligt bestämmelserna i 26 § är skyldig att erlægga jaktvårdsavgift, jakt utan att hava fullgjort vad sålunda åligger honom, straffes med dagsböter.

Den som fälles till straff enligt första stycket skall tillika förpliktas att till jaktvårdsfonden utgiva den jaktvårdsavgift som undandragits fonden.

För underlåtenhet att vid jakt medföra gällande jaktkort eller vägran att på anmodan av den det vederbör framvisa detsamma vare straffet böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

(Nuvarande lydelse:)

Visar den som blivit angiven för underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort *eller jaktpass*, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

(Föreslagen lydelse:)

Visar den som blivit angiven för underlåtenhet, varom sägs i nästföregående stycke, sist under tredje dagen från det angivelsen blev honom kunnig hos åklagaren, att han vid tiden för förseelsen innehade gällande jaktkort, och giva omständigheterna vid handen, att förseelsen haft sin grund i förbiseende, vare fri från ansvar.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 6 april 1951.

Närvarande:

justitieråden EKBERG,
STRANDBERG,
LJUNGGREN,
regeringsrådet BJÖRKHOLM.

Enligt lagrådet den 4 april 1951 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 16 mars 1951, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt samt
- 2) lag om ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904 (nr 48) om samäganderätt.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i jordbruksdepartementet S. J. M. Strömberg.

Lagrådet yttrade:

Enligt det föreslagna andra stycket i 32 § lagen om rätt till jakt skall den som fälles till straff enligt första stycket tillika förpliktas att till jaktvårdsfonden utgiva den jaktvårdsavgift som undandragits fonden. Av remissprotokollet framgår, att det är avsett att detta åliggande skall ha karaktären av en civilrättslig förpliktelse. Vid sådant förhållande torde skyldigheten att utgiva jaktvårdsavgift icke böra vara beroende av att vederbörande fälles till straff. På grund härav hemställer lagrådet, att åt stadgandet gives en avfattning, som närmare ansluter sig till den nuvarande lydelsen av första stycket.

I övrigt lämnas förslagen utan erinran.

Ur protokollet:

Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 april 1951.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NYGREN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet lagrådets den 6 april 1951 avgivna utlåtande över de den 16 mars 1951 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt; och
- 2) lag om ändrad lydelse av 19 § lagen den 30 september 1904 (nr 48) om samäganderätt.

Föredraganden anför följande.

Lagrådet har icke framställt annan erinran mot förslagen än att en ändring av lagteknisk natur borde vidtagas i 32 § i det under 1) upptagna förslaget. Denna erinran har beaktats. Dessutom ha förslagen på vissa punkter underkastats redaktionell jämkning.

Härefter hemställer föredraganden att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels jämlikt § 87 regeringsformen antaga de sålunda jämkade båda lagförslagen,

dels antaga det vid statsrådsprotokollet för den 16 mars 1951 fogade förslaget till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340),

dels ock medgiva att älgavgift må uttagas med högst ett-hundra och lägst femton kronor för varje under allmän eller särskild jakttid fälld älg samt bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder som angivas i statsrådsprotokollet för den 16 mars 1951 utfärda erforderliga bestämmelser beträffande älgavgifternas sammanförande till älgskadefonder och de allmänna villkoren för bidrag ur älgskadefond att gälla från och med den 1 juli 1951.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gunnar Eklund.